

Pohjanmaan aluetalouskatsaus

OLLI PELTOLA

Pohjanmaan aluetalouskatsaus

OLLI PELTOLA

RAPORTEJA 117 | 2012
POHJANMAAN ALUETALOUSKATSAUS

Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Heidi Verkama

Kansikuva: 9 @ =! '9 @ M _ Yg _ i gh Yb j J Ygh bl j dU j Y i h valtatie 8 Sepänkylän ohikulkutie

Painopaikka: > n j } g _ m } ž ? cd j 1 j } ' Cm

ISBN 978-952-257-670-5 (painettu)

ISBN 978-952-257-671-2 (PDF)

ISSN 2242-2846

ISSN 2242-2846 (painettu)

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-671-2

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Johdanto	4
Väestö	4
Maakunnat	5
Seutukunnat	10
Kunnat	14
Taajamat	18
Ulkomaan kansalaiset	28
Yritykset	29
Maakunnat	29
Seutukunnat	34
Kunnat	36
Bruttokansantuote	39
Maakunnat	39
Työlliset	46
Maakunnat	46
Seutukunnat	54
Kunnat	58
Työttömyysasteet ja työllisyysasteet	60
Käytettävissä olevat tulot	64
Yhteenveto	66

Johdanto

Elämme epävakaita aikoja. Muistissa on 1990-luvun alun lama ja globaali finanssikriisi viime vuosikymmenen lopulla. Tällä hetkellä päällimmäisenä on huoli EU-alueen ja USA:n selviytymisestä julkisen sektorin velkakriisistä. Kansainvälisen talouden vakaus on tärkeä viennistä riippuvaiselle maallemme ja erityisesti Pohjanmaan ELY-alueen molemmille maakunnille.

Pohjanmaan teollisuuden liikevaihdosta noin 70 prosenttia tulee viennistä. Keski-Pohjanmaalla osuus on vaihdellut 40 ja 75 prosentin välillä. Pohjanmaan teollisuuden viennistä vain kolmannes suuntautuu EU-maihin, kun koko maassa EU:n osuus on yli puolet ja Keski-Pohjanmaalla kaksi kolmasosaa. Pohjanmaan energiaklusterin yritykset ovat valloittaneet markkinoita valtavissa kehittyvissä talouksissa Kiinassa ja Intiassa.

Kotimaisten ennustelaitosten mukaan maamme kansantalouden kasvu olisi ensi vuonna prosentin molemmin puolin. Työttömyyden oletetaan hiukan pahenevan. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) lokakuisen ennusteen mukaan Pohjanmaan ELY-alueen bkt kasvaisi vuosina 2013 ja 2014 2-3 prosenttia ja hiukan koko maata paremmin. Sen jälkeen kasvu olisi molemmissa parin prosentin luokkaa vuosina 2015 ja 2016. Työllisyys kääntyisi heikkoon kasvuun vasta vuonna 2015.

Euroalue on tänä syksynä vajonnut taloudelliseen taantumaan ja koko EU on aivan partaalla. EU:n suurista jäsenmaista Saksa, Ranska ja Englanti ovat vielä välttyneet siltä, samoin Suomi ja Ruotsi. Italia on ajautunut taantuvien Espanjan, Portugalin ja Kreikan kastiin. Jopa Kiinassa ja Intiassa kiihkeä kasvu on hiukan hellittänyt. USA ja Japani ovat nollakasvussa.

EU:n marraskuun talousennusteen mukaan jäsenmaiden lyhyen aikavälin näkymät ovat edelleen heikot, mutta vuodelle 2013 ennustetaan asteittaista paluuta bkt:n hienoiseen kasvuun ja talouden vahvistumista edelleen vuonna 2014 parin prosentin kasvuun.

Myös kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kasvuarviot lokakuulta ovat varsin vaatimattomia ensi vuodelle. Tosin Kiinaan se ennustaa bkt:n hyvää kahdeksan ja Intiaan kuuden prosentin kasvua ensi vuonna ja seuraavinakin vuosina. Venäjällä kasvu jäisi ensi vuonna neljään ja USA:ssa ja Japanissa pariin prosenttiin. EU:ssa kasvua olisi niin ikään vain puoli prosenttia ja euroalueella sitäkin vähemmän. Pahimmin taantuisivat Kreikka, Espanja, Portugali ja Italia. Vuonna 2014 niissäkin alkaisi heiveröinen kasvu. Seuraavina vuosina EU:n bkt:n kasvu olisi parin prosentin luokkaa, joka ei vielä käännä työllisyyttä nousuun. – Toki on esitetty pessimistisempiäkin ennusteita, joiden mukaan koko loppuvuosikymmenelläkin globaali talous ei elvy vaan työttömyys jatkaa kasvuaan.

Nämä globaalin talouden reunaehdot on syytä pitää mielessä, kun seuraavassa käydään läpi aluetalouksien peruspilareita: väestöä, yrityksiä, bruttokansantuotetta, työllisyyttä, työttömyyttä ja käytettävissä olevia tuloja niin menneen kehityksen, rakenteen kuin tulevaisuuden kehityksen näkökulmista. Aluetaloudet eivät ole vakaita saarekkeita vaan lastuja maailmantalouden myrskyävällä merellä.

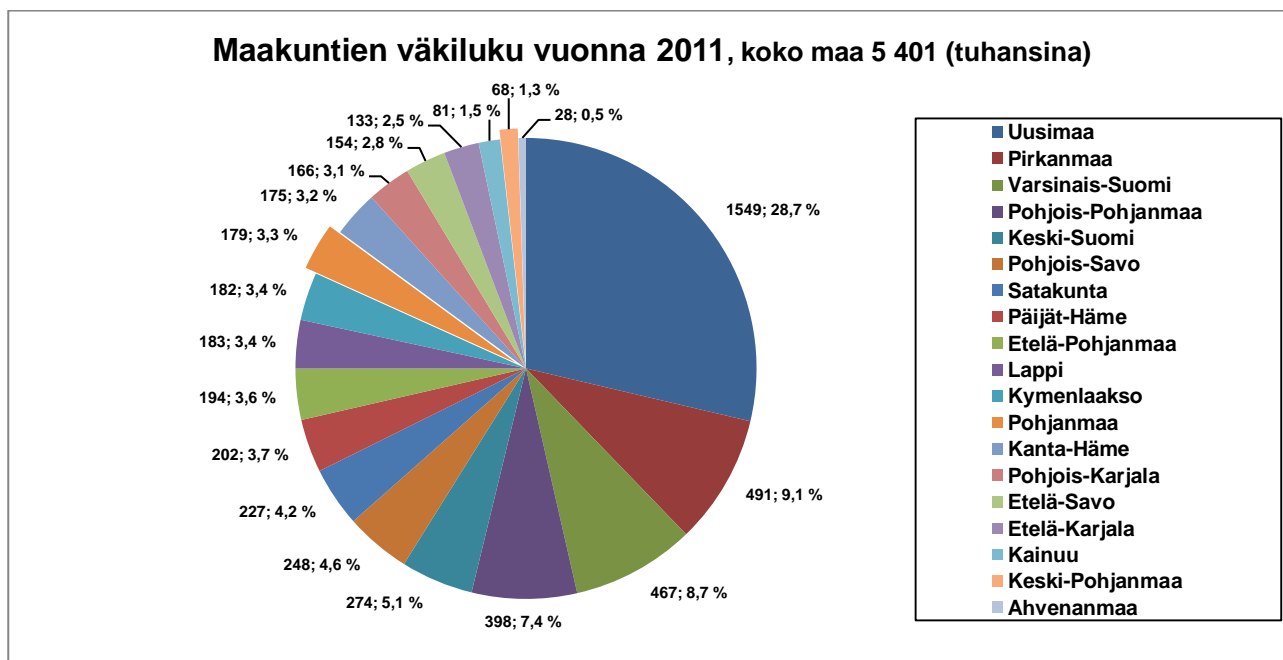
Väestö

Väestö, sen rakenne ja kehitys ovat tärkeitä aluetalouden peruspilareita. Tilastokeskuksessa laaditaan väestöennusteita kolmen vuoden välein ja uusin julkistettiin viime syyskuussa. Tilastokeskuksen käyttämä väestöennustemenetelmä on ns. demografinen komponenttimalli, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. Kertoimet on laskettu viime vuosien väestönkehityksen perusteella. Tilastokeskuksen väestöennuste on demografinen trendilaskelma, jossa

väestönkehityksen on oletettu jatkuvan viime vuosien kaltaisena. Ennusteessa ei ole pyritty arvioimaan taloudellisten, sosiaalipoliittisten, aluepoliittisten tms. tekijöiden vaikutusta väestönkehitykseen. Ennuste ulottuu aina vuoteen 2040 saakka. Tässä tyydytään kuitenkin tarkastelemaan tätä ennustetta vain vuoteen 2020 saakka, koska ennusteen luotettavuus vähenee voimakkaasti ennustejakson pidentyessä, kuten aikaisempien ennusteiden toteutumisvertailuissa on todettu.

Maakunnat

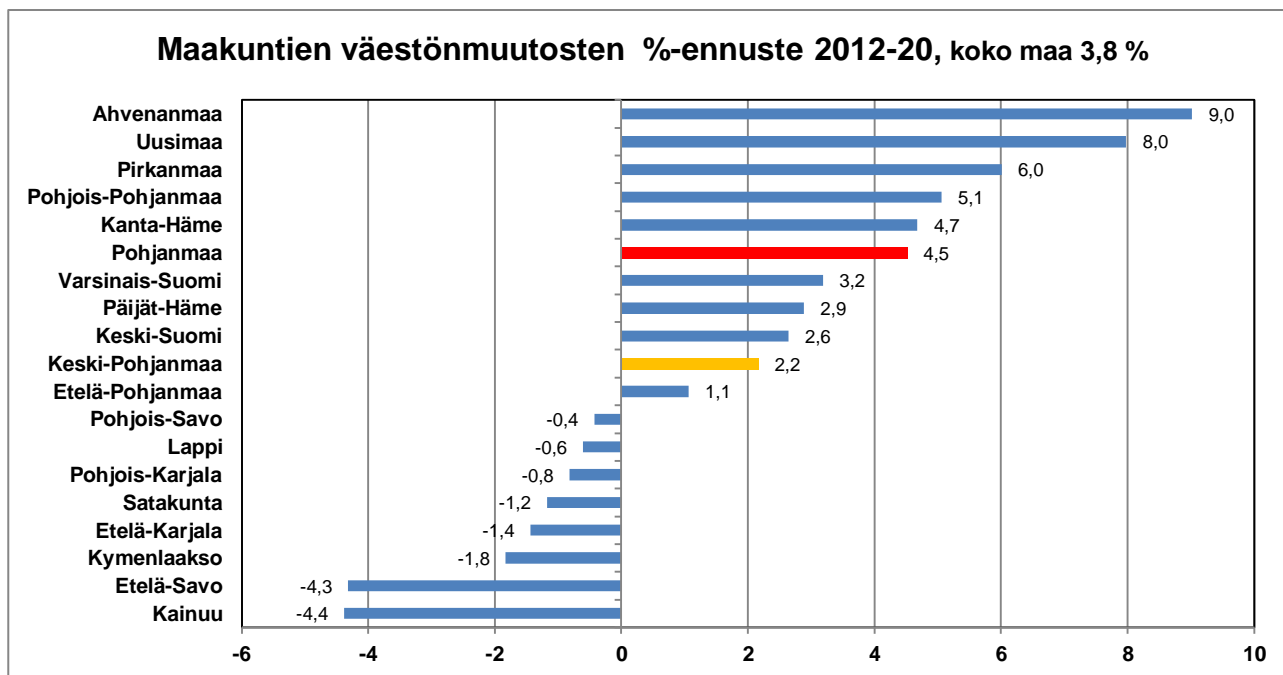
Uudellamaalla oli vuonna 2011 useampi kuin joka neljäs ja Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla lähes joka kymmenes maassamme asuvista. Pohjanmaan %-osuus oli 3,3 % ja Keski-Pohjanmaan maakunnista toiseksi pienin, vain 1,3 %. Neljässä suurimmassa maakunnassa asui yli puolet maamme väestöstä. Niitä kutsutaankin seuraavassa suuriksi maakunniksi ja ne ovat myös aluetalouksista merkittävimpiä.

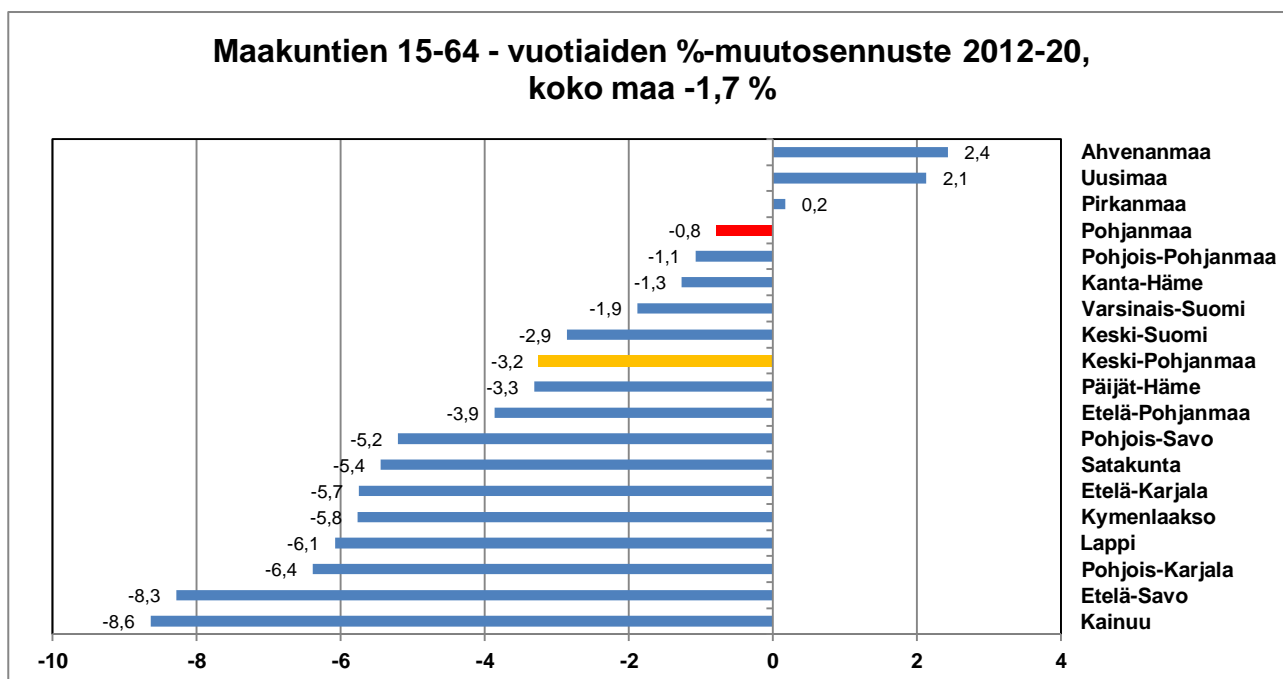
Pohjanmaan maakunnan koko väkiluku vaihteli vuodesta 1980 neljännesvuosisadan ajan 170 tuhannen paremmalla puolella. Vuodesta 2006 väkiluku lähti rivakkaan kasvuun, joka on kiihtynyt vuoteen 2011 tultaessa lähes 1 200 henkilöön vuodessa. Viime vuoden lopussa väkiluku olikin jo 179 100 asukasta. Keski-Pohjanmaan väestö kasvoi voimakkaasti vuodesta 1980 vuoteen 1995 lähes 70 tuhanteen henkilöön. Sitten seurasi laskukausi, joka päättyi vuonna 2004. Sen jälkeen maakunnan koko väkiluku on kasvanut yhtäjaksoisesti ja oli vuoden 2011 lopussa 68 500 asukasta.

Viime vuosien erinomaisen kehityksen perusteella Tilastokeskuksen uusimmassa ennusteessa odotetaan koko väestönkasvun olevan Pohjanmaalla vuosina 2012–2020 maakunnista kuudenneksi nopeinta ja Keski-Pohjanmaalla keskitasoa. Väkiluku olisi vuonna 2020 Pohjanmaalla 188 300 ja Keski-Pohjanmaalla 70 100. Hiukan useammassa maakunnassa olisi kasvua kuin laskua. Taantuvat maakunnat sijaitsevat pääsääntöisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa. Mukana on tosin myös Satakunta ja Pohjois-Pohjanmaa kuuluu nopeimmin kasvaneiden joukkoon.

Kuva muuttuu kuitenkin ratkaisevasti negatiivisemmaksi, kun katsotaan vain työikäisten eli 15–64-vuotiaiden muutosennusteita.

Nyt vain kolme maakuntaa päätyy positiivisiin muutosprosentteihin. Pohjanmaa on neljäntenä hiukan alle prosentin laskulla ja Keski-Pohjanmaa jälleen keskivaiheilla yli kolmen prosentin vähennyksellä. Etelä-Savossa ja Kainuussa ennustettu lasku olisi jopa lähes kymmenen prosenttia. Tämän ennusteen mukaan koko maan työikäinen väestö vähenisi vielä tällä vuosikymmenellä yli 90 tuhannella henkilöllä. Pohjanmaalla vähennys olisi 1 400 ja Keski-Pohjanmaalla 2 200 työikäistä. Kasvu keskittyisi erittäin voimakkaasti Uudellemaalle, jossa lisäystä olisi 33 tuhatta henkilöä.

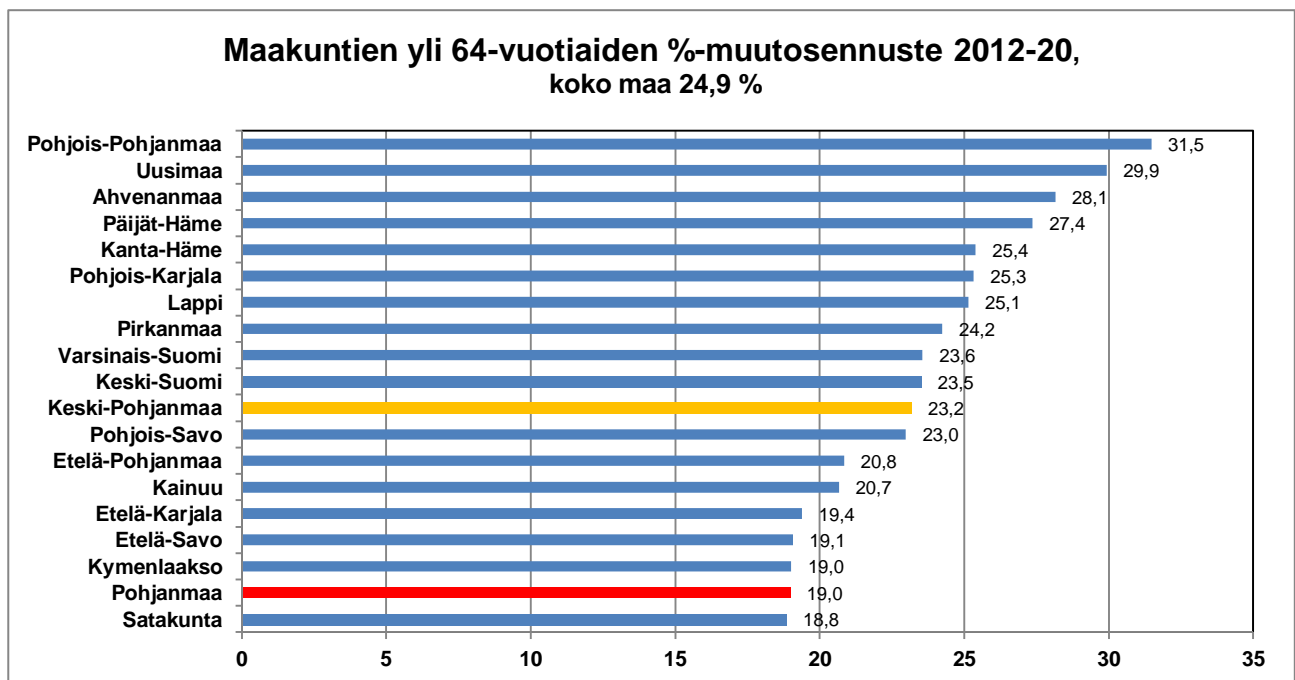
Pohjanmaan työikäisen väestön määrä aaltoili vuodesta 1980 vuoteen 2006 välillä 110-112 tuhatta. Seuraavina kolmena vuotena kasvu oli ripeää mutta vuonna 2010 alkoi laskukausi, jonka uumoillaan siis jatkuvan koko vuosikymmenen. Vuonna 2011 työikäisiä oli Pohjanmaalla 112 900 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan 111 200. Keski-Pohjanmaalla työikäinen väestö kasvoi lähes yhtäjaksoisesti vuodesta 1980 vuoteen 1994, jolloin se ylitti 45

tuhannen rajan. Jo silloin alkoi alamäki, joka jatkuu ennusteen mukaan ensi vuosikymmenen alkuun saakka. Vuonna 2011 työikäisiä oli 43 000 mutta vuonna 2020 enää 40 300, mikäli ennuste toteutuu.

Yli 64-vuotiaiden kehitys olisi täysin päinvastaista: kasvua olisi kaikissa maakunnissa. Pohjanmaalla lisäys olisi toiseksi hitainta ja Keski-Pohjanmaalla hiukan keskimääräistä pienempää. Koko maan eläkeikäinen väestö kasvaisi neljänneksellä eli peräti yli neljännesmiljoonalla. Pohjanmaalla lisäys olisi vajaat seitsemän tuhatta ja Keski-Pohjanmaalla runsaat kolme tuhatta henkilöä. Valtava kasvu johtuu ns. suurten ikäluokkien (1945-50 syntyneet) siirtymisestä pois työmarkkinoilta.

Eläkeikäisten määrä on kasvanut Pohjanmaalla tasaisesti tarkastelujakson alusta vuodesta 1980 lähtien. Viime vuosikymmenen lopulla kasvu kiihtyi ja oli jo 35 300 vuonna 2011. Ennusteen mukaan vuonna 2020 eläkeikäisiä olisi peräti 43 200. Sama trendi on toteutunut Keski-Pohjanmaalla. Vuonna 2011 yli 64-vuotiaita oli 12 700 ja vuonna 2020 määräksi ennustetaan 16 300. Molemmissa maakunnissa ja koko maassa kasvu taittuisi vasta 2030-luvulla.

Meneillään onkin historiallinen murros, kun työikäisten määrä laskee ja eläkeikäisten kasvaa voimakkaasti samaan aikaan. Tästä on ennustettu seuraavan vaikea työvoimapula mutta vuosien 2008–2009 globaali talouskriisi ja nykyinen eurokriisi näyttävät vähentävän sen todennäköisyyttä, koska työvoiman kysyntä pysynee varsin vaatimattomana, työttömyyden on jopa ennustettu kääntyvän kasvuun. Toinen syy työvoimapulan väistymiseen tai siirtymiseen on suurten ikäluokkien pysyminen työelämässä odotettua pitempään. Niinpä 55–64 -vuotiaiden työllisyysasteet ovat Suomessa nousseet viime vuosina todella paljon ja ovat lähestyneet Ruotsin tasoa.

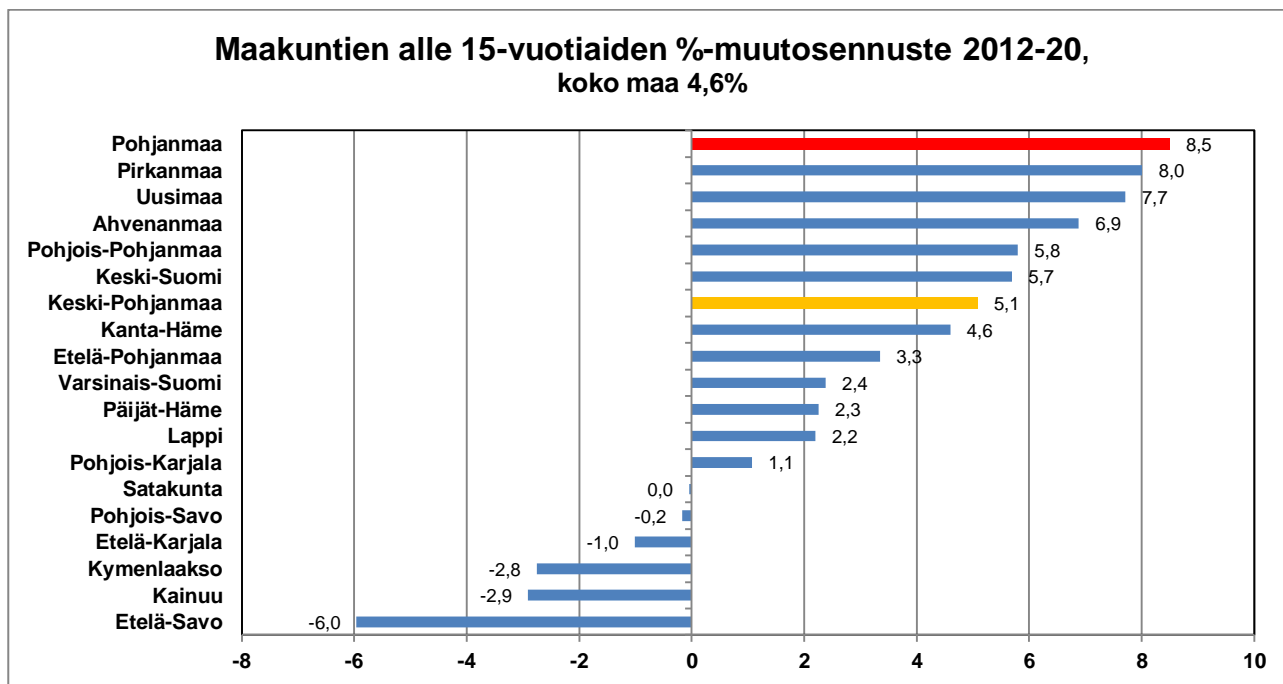
Lohdullista kuitenkin on, että alle 15-vuotiaiden määrässä on saavutettu pohjakosketus ja kasvua on ennusteen mukaan odotettavissa useimmissa maakunnissa kuluvalle vuosikymmenellä. Pohjanmaalla kasvu olisi kaikkein

nopeinta ja Keski-Pohjanmaallakin ripeää. Itä-Suomen maakunnissa olisi edelleen pääosin laskua. Koko maassa lasten lukumäärä kasvaisi 41 tuhatta, Pohjanmaalla 2 700 ja Keski-Pohjanmaalla 700 henkilöllä.

Pohjanmaan alle 15-vuotiaiden määrä oli korkeimmillaan tarkastelukauden alussa vuonna 1980 (36 000). Lasku oli sen jälkeen lähes yhtäjaksoista vuoteen 2008, jolloin heitä oli enää 30 600. Vuonna 2011 määrä oli noussut 31 tuhanteen ja nousisi ennusteen mukaan 33 900 henkilöön vuonna 2020. Keski-Pohjanmaalla huippu saavutettiin vuonna 1986, jolloin ylitettiin 16 tuhannen raja. Jyrkkä lasku päättyi vasta vuonna 2008. Vuonna 2011 alle 15-vuotiaita oli 12 800 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan 13 500.

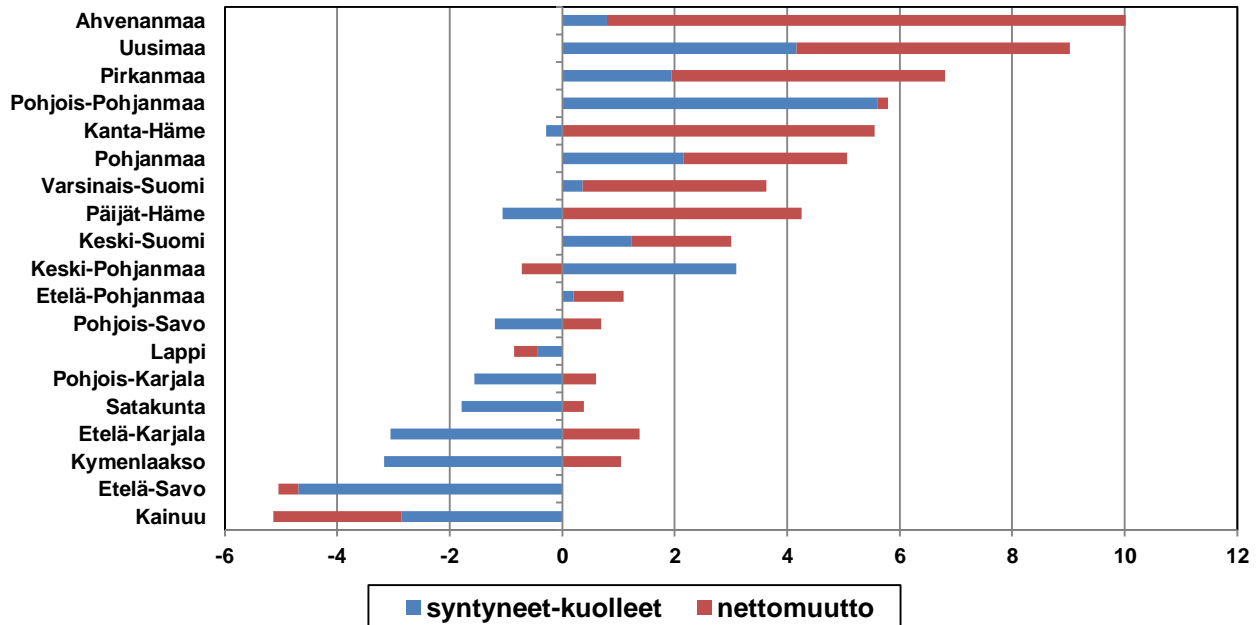
Tämä kuvattu kehitys muuttaisi rajusti molempien maakuntien ja koko maan väestöllisiä huoltosuhteita eli lasten ja eläkeikäisten %-osuutta työikäisestä väestöstä. Koko maassa huoltosuhde oli viime vuonna 52,9 %, Pohjanmaalla

58,7 % ja Keski-Pohjanmaalla 59,3 %. Vuonna 2020 se olisi koko maassa jo 64,4, Pohjanmaalla 69,3 % ja Keski-Pohjanmaalla jopa 73,9. Sama kehityskulku on muissakin maakunnissa pontimena kaavaillulle kuntauudistukselle, sillä viimeistään 2020-luvun lopulla kuntien vanhushuoltomenot nousevat räjähdysmäisesti ja tarvitaan vahvempia peruskuntia, jotta tilanteesta selvittää.

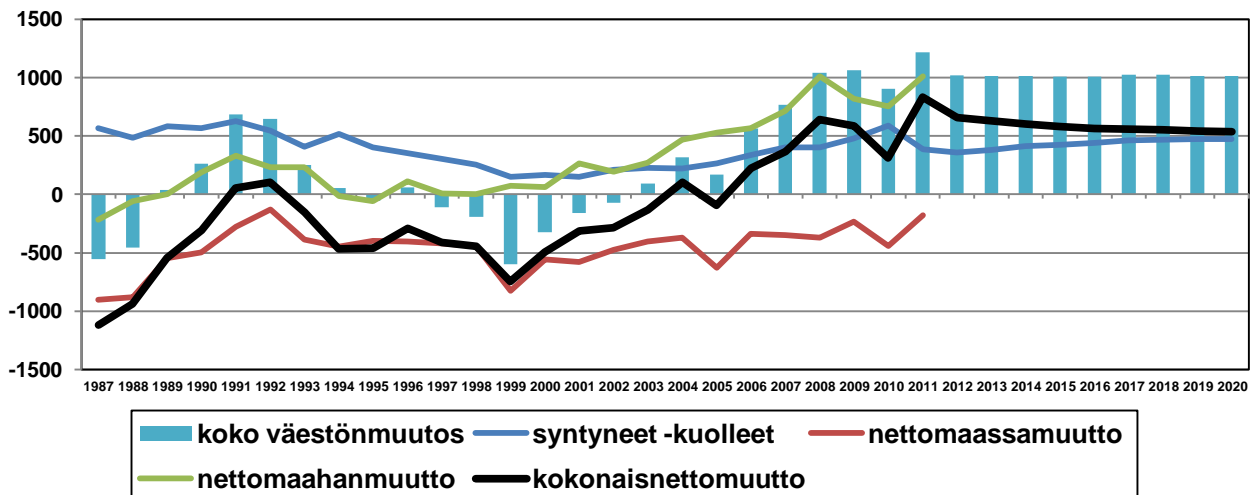
Väestömuutosennusteen osatekijöiden merkitys vaihtelisi ennusteen mukaan maakunnittain. Nettomuutto (nettomuutto ja nettomaahanmuutto yhteensä) on erittäin tärkeää Ahvenanmaalla, Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä, Varsinais-Suomessa, Päijät-Hämeessä ja Etelä-Pohjanmaalla. Kuolleisuus on suurempaa kuin syntyvyys Etelä-Savossa, Kymenlaaksossa, Etelä-Karjalassa, Satakunnassa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. Syntyvien enemmyyttä määrää Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kehitystä. Uudellamaalla, Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa kasvu on tasapainoista ja Kainuussa ja Lapissa vähennys tulee molemmista osatekijöistä.

Maakuntien väestönmuutosennusteen 2012-20 osatekijät %-osuutena vuoden 2012 väkiluvusta

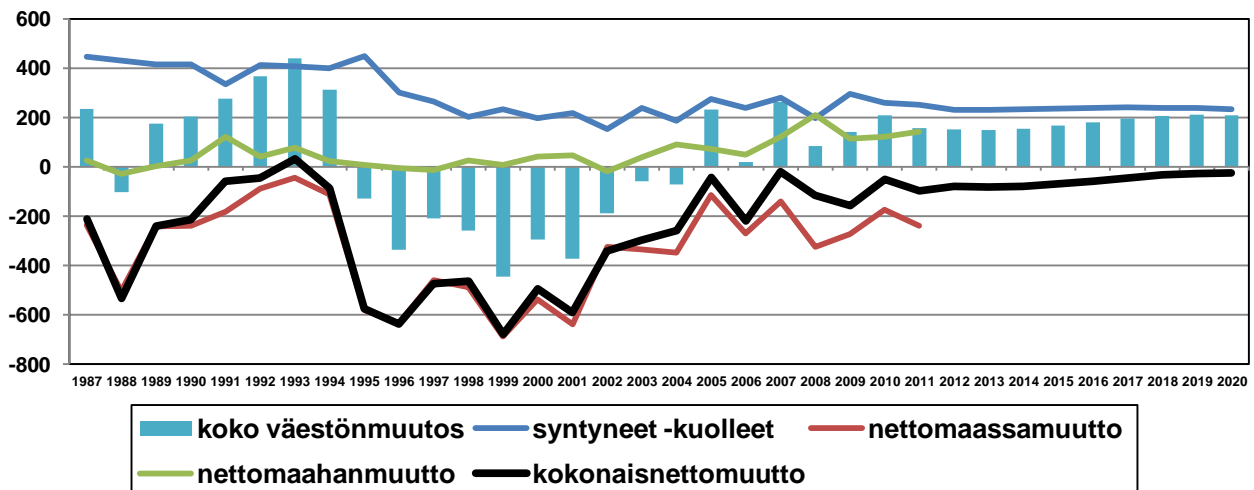
Pohjanmaalla nettomaassamuutto on toistaiseksi ollut negatiivista mutta positiivinen maahanmuutto on 2000-luvulla noussut yhä tärkeämmäksi. Pakolaisten vastaanotto on siitä muodostanut huomattavan osan. Nettomaassamuutto oli kylläkin lähes tasapainossa 1990-luvun alussa laman aikana. Nousukaudella poismuuton enemmisyys kuitenkin kiihtyi pahimmillaan lähes tuhanteen henkilöön vuodessa.

Pohjanmaan väestönmuutosten osatekijät 1987-2011 ja ennuste 2012-20

Keski-Pohjanmaalla riippuvuus suhdanteista näkyy selvemmin. Nettomaahanmuuton merkitys on maakunnassa huomattavasti vähäisempi kuin Pohjanmaalla. Niinpä kokonaisnettomuuton ennustetaan olevan edelleen negatiivista kuluvalle vuosikymmenellä, joskin huomattavasti vähemmän kuin aikaisemmin. Luonnollinen väestönkasvu eli syntyneiden ja kuolleiden erotus on molemmissa maakunnissa ollut positiivinen ja ennusteen mukaan niin olisi jatkossakin.

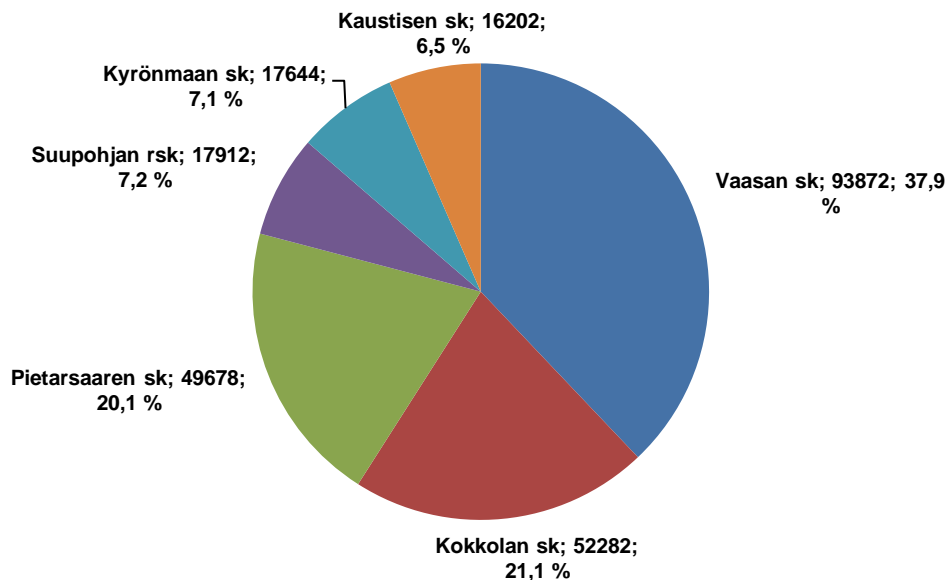
Keski-Pohjanmaan väestönmuutosten osatekijät 1987-2011 ja ennuste 2012-20

Seutukunnat

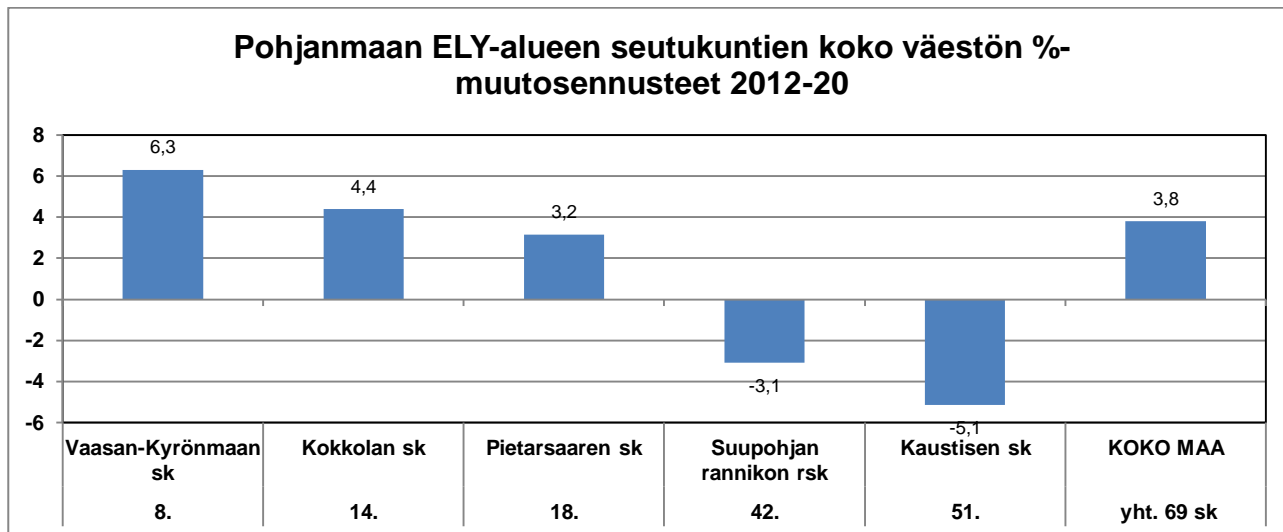
Yli kolmasosa ELY-alueen väestöstä asui vuonna 2011 Vaasan ja viidesosa Kokkolan ja Pietarsaaren seutukunnissa. Pienille seutukunnille jäi viidesosa. Jatkossa Vaasan ja Kyrönmaan seutukunnat niputetaan yhteen, koska Vähäkyrö liittyy Vaasaan ensi vuonna.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien väkiluku vuonna 2011, yhteensä 247 590

ELY-alueen seutukuntien koko väkiluvun ennusteista vain Vaasan-Kyrönmaan ja Kokkolan seutukuntien %-ennusteet ylittäsivät koko maan ennusteen. Pienten Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukuntien väkiluku laskisi loppuvuosikymmenellä ennusteen mukaan. Kaikkien 69 seutukunnan joukossa Vaasan-Kyrönmaan sk:n kasvuprosentti olisi kahdeksanneksi paras. Manner-Suomen kärjessä ovat suuret Oulun, Helsingin ja Tampereen

seutukunnat. Yli kymmenen prosentin väestökadon kokisivat Tornionlaakson, Kehys-Kainuun ja Itä-Lapin syrjäiset seutukunnat.

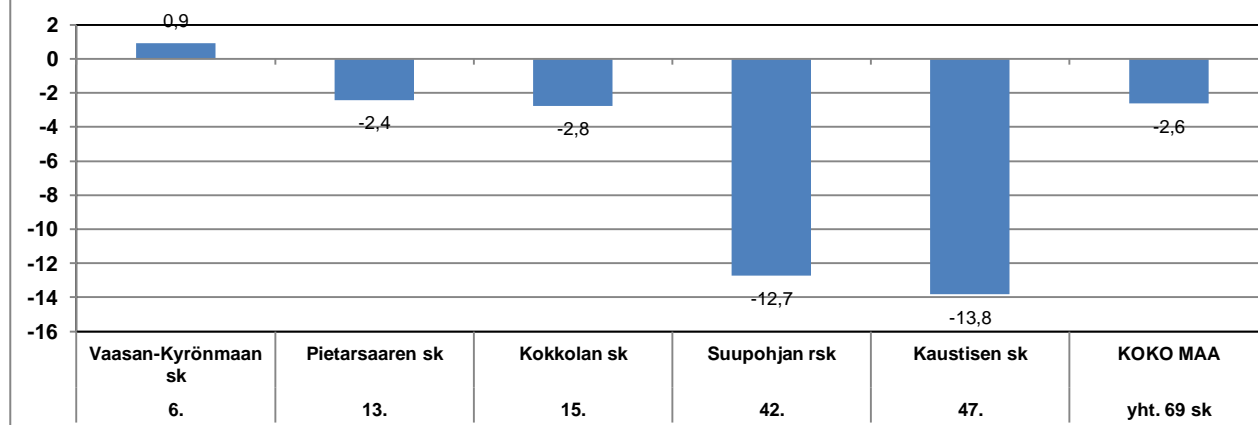

Vaasan-Kyrönmaan sk:n koko väestö onkin kasvanut lähes yhtäjaksoisesti tarkastelukauden alusta vuodesta 1980 saakka. Vuonna 2011 väkiluku oli 111 500 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan 119 600. Kokkolan sk:n väkiluku laski 1990-luvun alun laman jälkeisinä vuosina. Kasvu on käynnistynyt jälleen vuonna 2004 ja vuonna 2011 väkiluku oli 52 300. Vuonna 2020 sen ennustetaan olevan 54 900 henkilöä. Samaa kokoluokkaa olevan Pietarsaaren sk:n väkiluku laski niin ikään 1990-luvulla ja kääntyi nousuun vuonna 2004. Vuonna 2011 väkiluku oli 49 700 ja nousee 51 500 asukkaaseen vuonna 2020. Suupohjan rsk on kärsinyt koko tarkastelukauden väestötappioita. Vuonna 2011 siellä asui enää 17 900 henkilöä, kun vuonna 1980 luku oli lähes 22 tuhatta. Ennusteen mukaan vuonna 2020 asukkaita olisi enää 17 200. Kaustisen sk:n väkiluku kasvoi vuoteen 1992 saakka, jonka jälkeen lasku on ollut jyrkkää. Vuonna 2011 siellä oli enää 16 200 asukasta, kun enimmillään luku oli lähes 19 000. Väkiluku laskisi ennusteen mukaan vuoteen 2020 mennessä 15 2000 henkilöön.

Väestömuutokset näyttävät siis edelleen noudattavan samaa suuntaa kuin jo vuosikymmeniä: suuret kaupunkiseudut kasvavat ja syrjäiset pienet seutukunnat kuihtuvat niin koko maan mitassa kuin Pohjanmaan ELY-alueellakin. Kaupungistuminen lähti maassamme myöhään liikkeelle mutta on sen jälkeen kiihtyvällä tahdilla muokannut yhdyskuntajärjestelmäämme vastaamaan paremmin globaalistumisen haasteisiin. Maaseutu on koko aja menettänyt merkitystään ja koko maaseudun käsite on hämärtynyt; elämme nykyään läpikotaisin urbaanissa yhteiskunnassa.

Työikäisen väestön ennusteet kärjistävät tätä kehitystä. Koko maassa oli vain kahdeksan seutukuntaa, joissa aktiiviväestön määrä kasvaisi. Vaasan-Kyrönmaan sk on niiden joukossa samoin suuret Oulun, Helsingin ja Tampereen seutukunnat. Näissä kolmessa seutukunnassa työikäinen väestö kasvaisi yhteensä 50 tuhannella, kun koko maassa vähennystä olisi yli 90 tuhatta! Työikäinen väestö vähenisi siis 61 seutukunnassa; Tornionlaakson, Kehys-Kainuun, Itä-Lapin, Pielisen Karjalan ja Keski-Karjalan seutukunnat menettäisivät jopa viidesosan työikäisestä väestöstään. Hälyttävää on, että Kaustisen ja Suupohjan rannikon seutukunnissakin vähennys olisi yli kymmenesosa.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien 15-64 v. %-muutosennusteet 2012-20

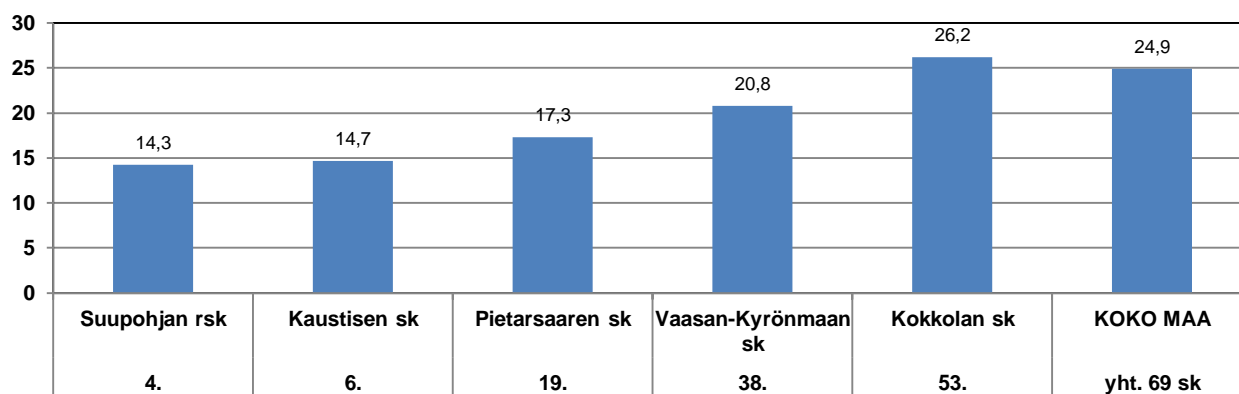

Vaasan-Kyrönmaan sk:n työikäinen väestö on kasvanut aaltoilevasti vuoteen 2011 saakka, jolloin heitä oli 71 800. Vuonna 2020 heitä olisi ennusteen toteutuessa 72 600. Kokkolan sk:ssa kasvu oli erittäin voimakasta vuoteen 1994 saakka, jonka jälkeen seurasi yli kymmenen vuoden lasku ja jälleen pari kasvun ja laskun vuotta. Vuonna 2011 työikäisiä oli 33 200 ja vuonna 2020 enää 32 100 ennusteen mukaan. Pietarsaaren sk:n työikäisten laskutrendi alkoi vuonna 1984 ja jatkui vuoteen 2001 saakka. Sen jälkeen kasvua oli vuoteen 2009 saakka. Vuonna 2011 heitä oli 30 200 ja laskua vuoteen 2020 mennessä olisi 29 400 työikäiseen. Suupohjan rsk:n työikäisten määrä on romahtanut: vuonna 1980 heitä oli lähes 14 tuhatta mutta vuonna 2011 enää 10 800. Lasku jatkuu ja vuoden 2020 ennuste on ainoastaan 9 200 työikäistä. Vielä vakavampi ennuste on Kaustisen sk:ssa, jossa lasku alkoi vasta vuonna 1995. Vuonna 2011 työikäisiä oli 9 800 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan enää 8 200.

Yli 64-vuotiaiden määrä kasvaa ennusteen mukaan koko maassa peräti neljäsosalla kuluvalle vuosikymmenellä. ELY-alueen pienet seutukunnat ovat tässä vertailussa hyvissä asemissa: Suupohjan rannikolla kasvu olisi neljänneksi ja Kaustisen sk:ssa kuudenneksi hitainta. Kokkolan sk kuuluisi nopeimmin vanhusväestöään kasvattaviin. Oulun ja Helsingin seutukunnat olisivat kymmenen kiivaimmin eläköityvän seutukunnan joukossa. Tämä johtuu siitä, että niihin on vuosikymmeniä muuttanut nuorta väkeä, joka nyt on ikäännyttyään siirtymässä pois työmarkkinoilta. Sama pätee kääntäen pieniin syrjäisiin seutukuntiin; niistä on lähtöisin edellisiin muuttanut aktiiviväestö eikä jäljellä ole enää paljonkaan suurien ikäluokkien edustajia.

ELY-alueen muissa seutukunnissa kuin Suupohjan rsk:ssa eläkeikäinen väestö on kasvanut yhtäjaksoisesti jo vuodesta 1980 saakka. Suupohjan rsk:ssa määrä pysyi vakaana vuodesta 1990 vuoteen 2005. Ennusteen mukaan kasvu kiihtyisi kuluvalle vuosikymmenellä kaikissa seutukunnissa. Vaasan sk:ssa yli 64-vuotiaita oli viime vuonna 20 800 ja vuonna 2020 ennusteen mukaan 25 900. Kokkolassa vastaavat luvut ovat 9 300 ja 12 300, Pietarsaaren sk:ssa 9 600 ja 11 600, Kaustisen sk:ssa 3 400 ja 4 000 sekä Suupohjan rsk:ssa 4 800 ja 5 600.

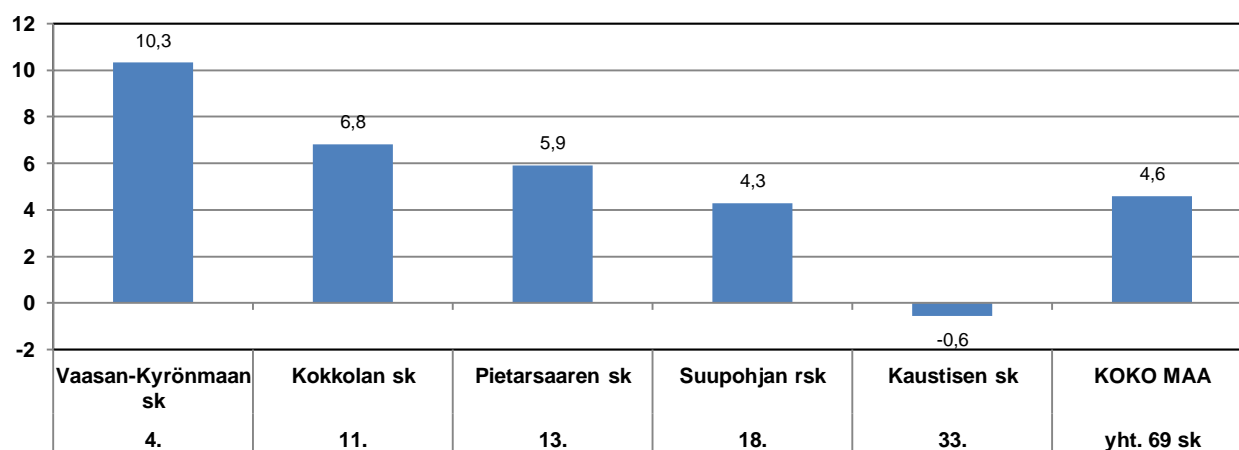
Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien yli 64 v. %-muutosennusteet 2012-20

Alle 15-vuotiaiden ennusteissa Vaasan sk sijoittuu kärkisijoille ja Kokkolan ja Pietarsaaren seutukunnissa kasvu olisi koko maata nopeampaa. Vain Kaustisen sk:ssa lasten määrä vähenisi. Oulun ja Helsingin suuret seutukunnat ovat jälleen kärkikymmenikössä ja peräpäässä ovat syrjäiset Itä- ja Pohjois-Suomen seutukunnat, joista Tornionlaakson sk:ssa vähennys olisi jopa yli viidesosa.

Vaasan-Kyrönmaan sk:n alle 15-vuotiaiden määrä laski vuoteen 2005 saakka, jonka jälkeen se on noussut viime vuoteen tultaessa 18 600 henkilöön. Vuoden 2020 ennuste on jo 21 100, mikä on enemmän kuin tarkastelujakson alussa vuonna 1980. Kokkolan sk:ssa lasku jatkui vuoteen 2008 saakka. Vuonna 2011 alle 15-vuotiaita oli 9 800 ja vuonna 2010 ehkä 10 500. Pietarsaaren sk:ssa vuonna 1993 alkanut lasku ei ole päättynyt vielä. Silti ennusteen mukaan määrä kasvaisi vuoteen 2020 mennessä 10 500 henkilöön, kun se viime vuonna oli 9 800. Suupohjan rsk:ssa lasku on ollut jyrkkää koko ajan. Ennusteen mukaan se olisi nyt päättymässä ja vuonna 2020 lapsia olisi 2 400 kun vuonna 2011 heitä oli 2 300. Kaustisen sk:ssa lasku alkoi vuonna 1990. Vuonna 2011 lapsia oli 3 000 ja vuonna 2020 heitä ennustetaan olevan saman verran.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien alle 15 v. %-muutosennusteet 2012-20

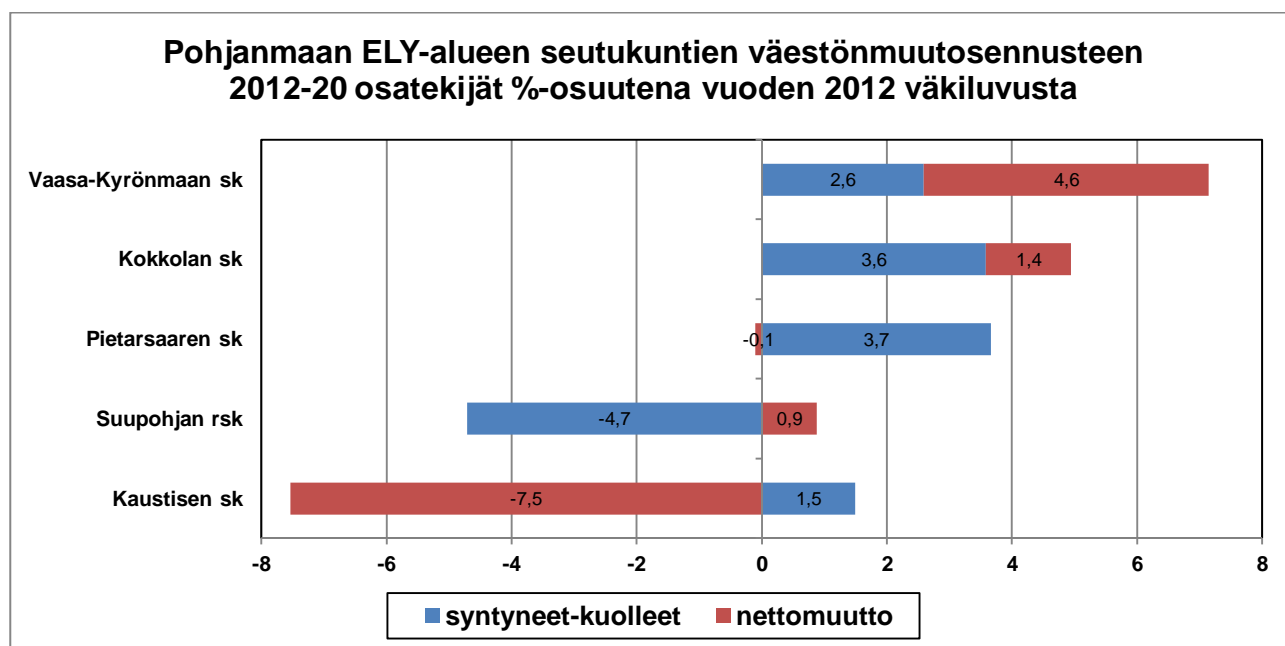
Väestöllinen huoltosuhde olisi korkein ja kasvaisi nopeimmin pienissä Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukunnissa. Syynä olisi enemmänkin työikäisen väestön väheneminen kuin eläkeikäisen väen jyrkkä nousu. Kaikissa seutukunnissa on vuonna 2011 ja olisi ennusteen mukaan vuonna 2020 korkeampi huoltosuhde kuin koko maassa. Se taas johtuu lasten korkeasta osuudesta ja lukumäärän nopeasta kasvusta, mikä sinänsä on osoitus alueen elinvoimasta ja tulevaisuuden uskosta.

Väestöllinen huoltosuhde	2011	2020
Suupohjan rsk	65,4	86,4
Kaustisen sk	65,7	84,8
Pietarsaaren sk	64,3	75,2
Kokkolan sk	57,4	71,1
Vaasan-Kyrönmaan sk	55,3	64,7
KOKO MAA	52,9	64,4

Vaasan-Kyrönmaan sk:ssa kokonaisnettomuutto (nettomaassamuutto ja nettomaahanmuutto yhteensä) on selvästi tärkeämpi kuin syntyneiden enemmyys ennustekaudesta 2012-20. Nettomaassamuutto on kolme viime vuotta ollut plussalla mutta silti tärkein tekijä on ollut nettomaahanmuuton positiivisuus. Kokkolan sk:ssa syntyneiden enemmyys olisi vielä voimakkaammin väestönkasvun lähde. Nettomaassamuutto on ollut hyvin negatiivista vaikka viime vuosina se on tasoittunut. Myös nettomaahanmuuton positiivisuus on kasvanut nopeasti. Pietarsaaren sk:ssa syntyneiden enemmyys tuottaisi yksin väestön lisäyksen.

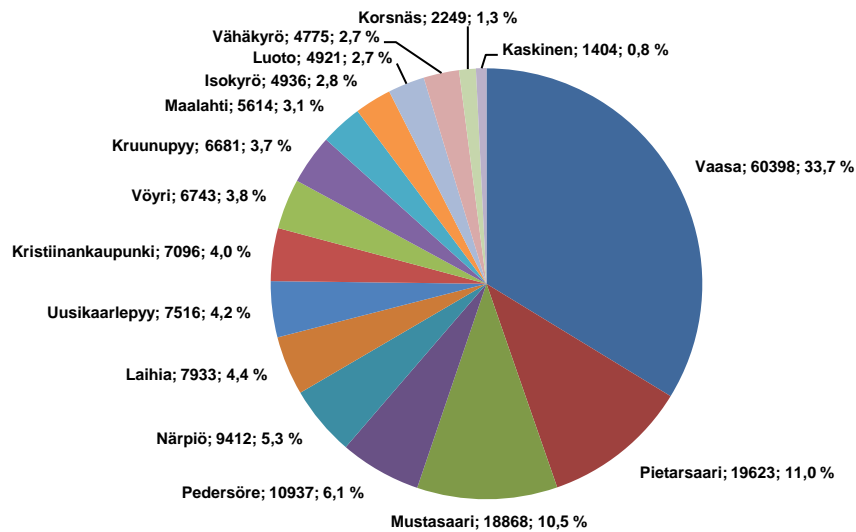
Nettomaahanmuuton tappiollisuuden on korvannut nettomaahanmuuton enemmyys viime vuosina. Suupohjan rsk:n kuolleisuus on ollut pitkään suurempi kuin syntyvyys ja saman ennustetaan jatkuvan. Myös täällä nettomaahanmuuton positiivisuus on tasapainottanut nettomaassamuuton negatiivisuuden. Kaustisen sk:n ongelma on nettomuuton voimakas tappiollisuus. Erityisesti nettomaassamuutto on hyvin negatiivista eikä nettomaahanmuutto ole pystynyt sitä korvaamaan.

Kunnat

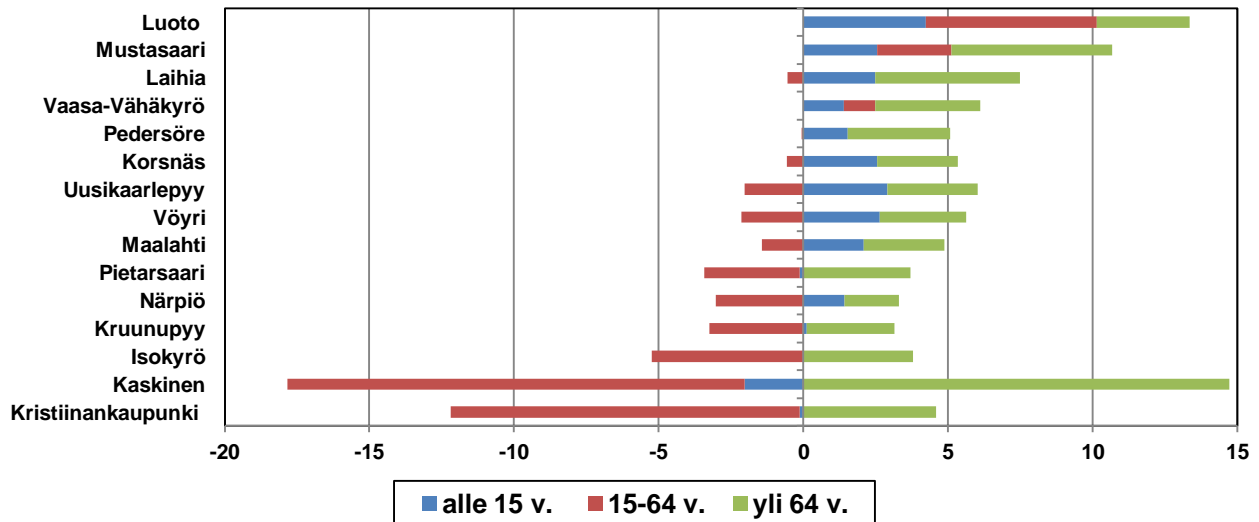
Joka kolmas pohjalainen asui Vaasassa ja joka kymmenes Pietarsaaressa ja Mustasaareissa vuonna 2011. Kaskisten piskuisessa kaupungissa väkeä oli vähiten, alle prosentti koko maakunnan väestöstä.

Pohjanmaan kuntien väkiluku vuonna 2011, koko maakunta 179 106

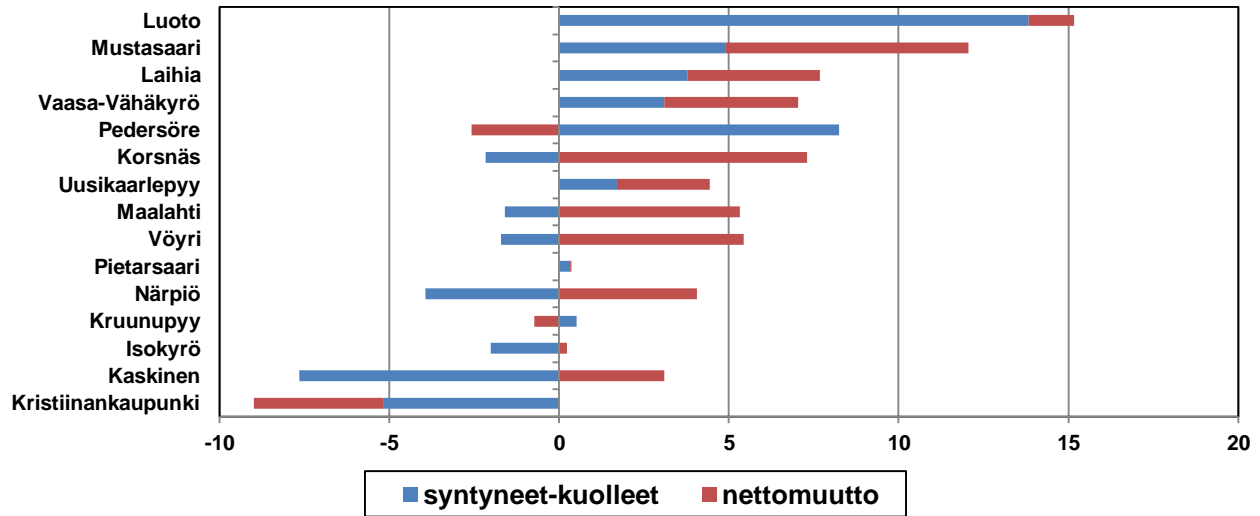
Pohjanmaalla neljän kunnan (Kristiinankaupunki, Kaskinen, Isokyrö, Kruunupyy) ennustetaan menettävään väestöään vuosina 2012–2020. Nopeinta kasvu olisi suurten keskusten läheisissä kunnissa. Työikäinen väestö kasvaisi vain kolmessa kunnassa (Luoto, Mustasaari, Vaasa-Vähäkyrö). Yli 64-vuotiaiden määrä kasvaisi kaikissa kunnissa, nopeimmin Kaskisissa. Alle 15-vuotiaiden vähenisi vain neljässä kunnassa (Isokyrö, Kaskinen, Korsnäs, Kristiinankaupunki). Kaikki ikäluokat kasvaisivat vain Luodossa, Mustasaarella ja Vaasa-Vähäkyrössä.

Pohjanmaan kuntien väestömuutosennusteen 2012-20 ikäluokkien %-osuudet vuoden 2012 väkiluvusta

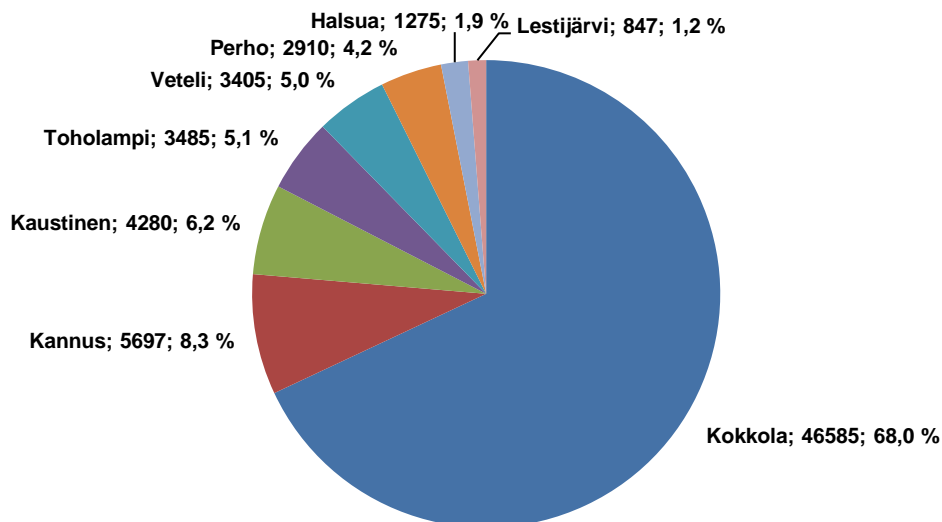
Lähes puolessa Pohjanmaan kunnassa kuolleisuus ylittäisi ennusteen mukaan syntyvyyden. Nettomuutto (nettomaassamuutto ja nettomaahanmuutto yhteensä) olisi negatiivinen vain kolmessa kunnassa (Kristiinankaupunki, Pedersöre, Kruunupyy). Molemmat osatekijät olisivat positiivisia kuudessa kunnassa (Luoto, Mustasaari, Laihia, Vaasa-Vähäkyrö, Uusikaarlepyy, Pietarsaari).

Pohjanmaan kuntien väestömuutosennusteen 2012-20 osatekijöiden %-osuudet vuoden 2012 väkiluvusta

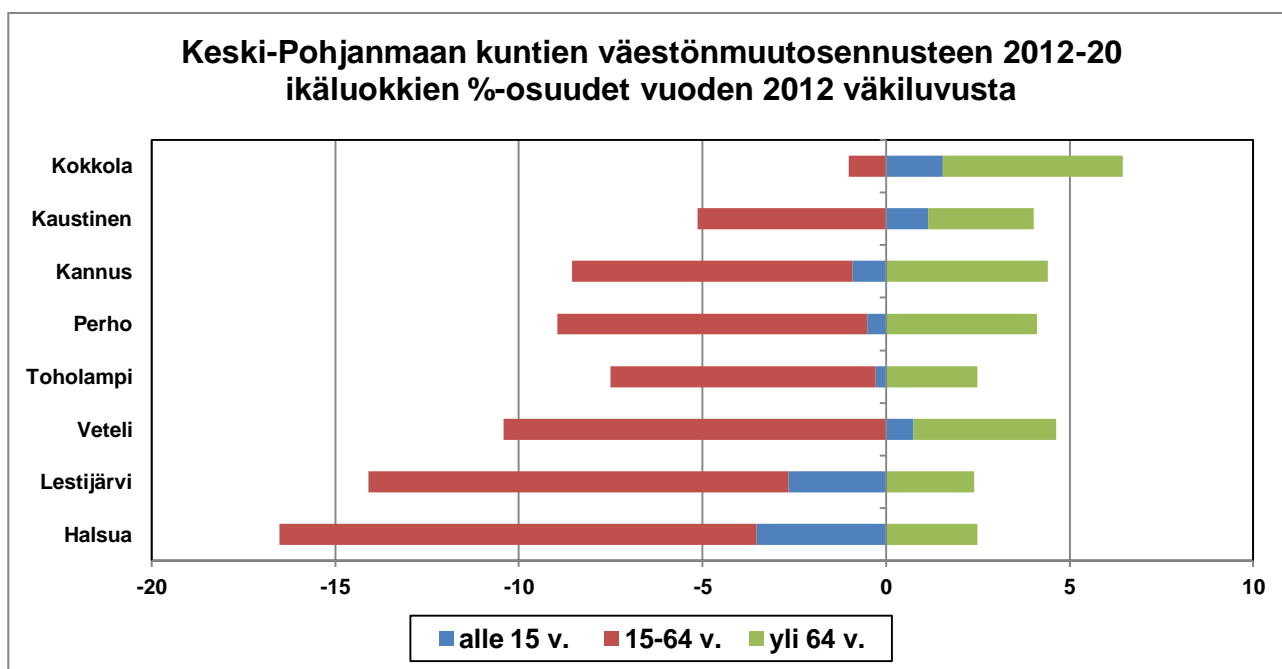

Keski-Pohjanmaan kuntien väkiluvun jakautumista dominoi kuntaliitosten jälkeen Kokkola, jossa asui kaksi kolmesta maakunnan asukkaasta vuonna 2011. Pienimmässä Lestijärvellä oli alle tuhat asukasta eikä Halsuaakaan ylittänyt kuin runsaaseen tuhanteen asukkaaseen.

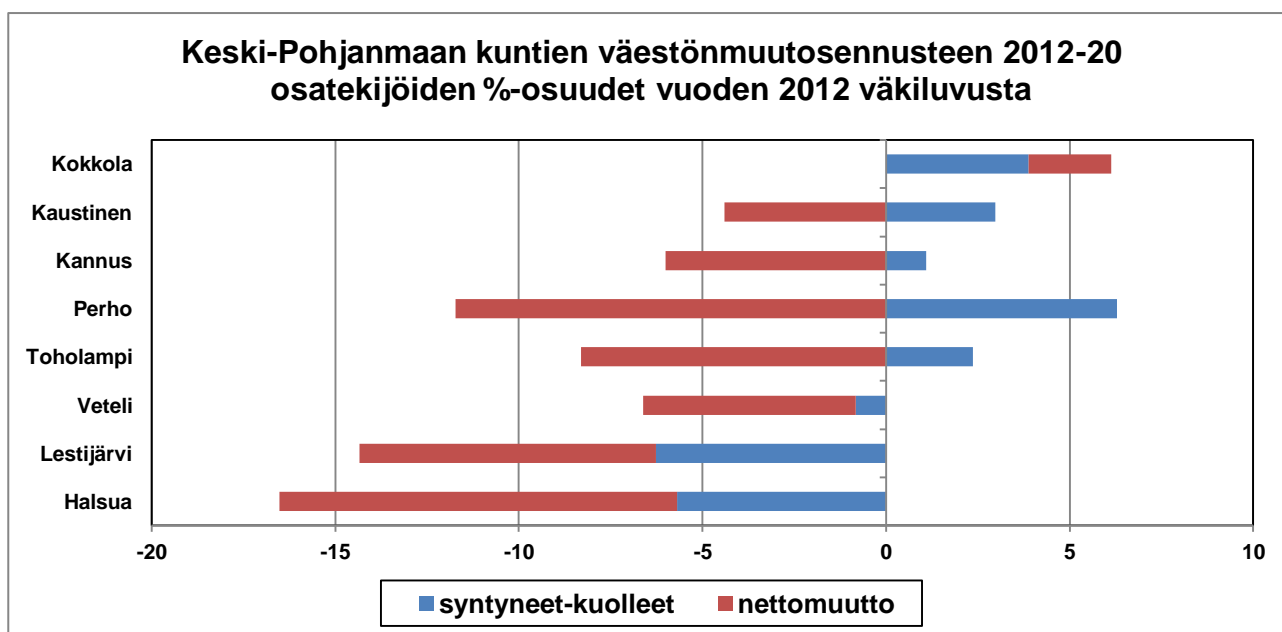
Keski-Pohjanmaan kuntien väkiluku vuonna 2011, yhteensä 68 484

Missään Keski-Pohjanmaan kunnassa eivät ennusteen mukaan kaikki ikäluokat kasvaisi vuosina 2012–2020. Kaikissa vähenisi työikäinen väestö ja vain kolmessa kasvaisi alle 15-vuotiaiden määrä (Kokkola, Kaustinen, Veteli). Pienten Halsuan ja Lestijärven kuntien tulevaisuus näyttää kaikista huonoimmalta ja maakuntakeskus Kokkolan parhaimmalta.

Nettomuutto (nettomaassamuutto ja nettomaahanmuutto yhteensä) olisi ennusteen mukaan positiivinen vain Kokkolassa, jossa myös syntyneet olisivat enemmistönä. Kuolleisuus olisi syntyvyyttä suurempi Lestijärvellä, Halsualla ja Vetelissä. Niissä myös nettomuutto olisi vakavasti tappiollista kuten myös Perhossa, Toholammilla ja Kannuksessa.

Pohjanmaalla Kaskisten huoltosuhde ylittäisi ennusteen mukaan sata prosenttia eli alle 15-vuotiaita ja yli 64-vuotiaita olisi enemmän kuin työikäisiä vuonna 2020. Kristiinankaupunki ylittäisi 90 ja Isokyrö 80 prosentin rajan. Selvästi matalin huoltosuhde olisi Vaasa-Vähäkyrössä. Hitaimmin huoltosuhde kasvaisi Luodossa ja Vaasa-Vähäkyrössä.

Pohjanmaan kuntien väestöllinen huoltosuhde	2011	2020
Kaskinen	58,8	114,7
Kristiinankaupunki	64,6	94,8
Isokyrö	65,2	80,5
Uusikaarlepyy	64,6	78,8
Luoto	72,4	78,2
Närpiö	67,1	77,9
Vöyri	64,1	77,7
Maalahti	65,6	76,4
Kruunupyy	64,4	75,9
Laihia	60,0	75,5
Korsnäs	65,6	75,4
Pedersöre	64,9	74,9
Pietarsaari	62,0	72,9
Mustasaari	60,2	72,1
Vaasa-Vähäkyrö	50,7	58,2
 koko maakunta	 58,7	 69,3

Keski-Pohjanmaalla Perhon kunta ylittäisi sadan prosentin rajan ja yli 80 prosentin olisivat Vetelin, Halsuan ja Toholammin huoltoasteet vuonna 2020. Alhaisin olisi Kokkolan lukema. Nopeimmin kasvaisivat Perhon ja Vetelin huoltoasteet.

Keski-Pohjanmaan kuntien väestöllinen	2011	2020
Perho	77,3	100,9
Veteli	62,8	88,5
Halsua	68,2	87,1
Toholampi	66,9	84,2
Lestijärvi	62,6	78,3
Kannus	58,3	75,6
Kaustinen	59,7	74,1
Kokkola	57,3	70,6
 koko maakunta	 59,3	 73,9

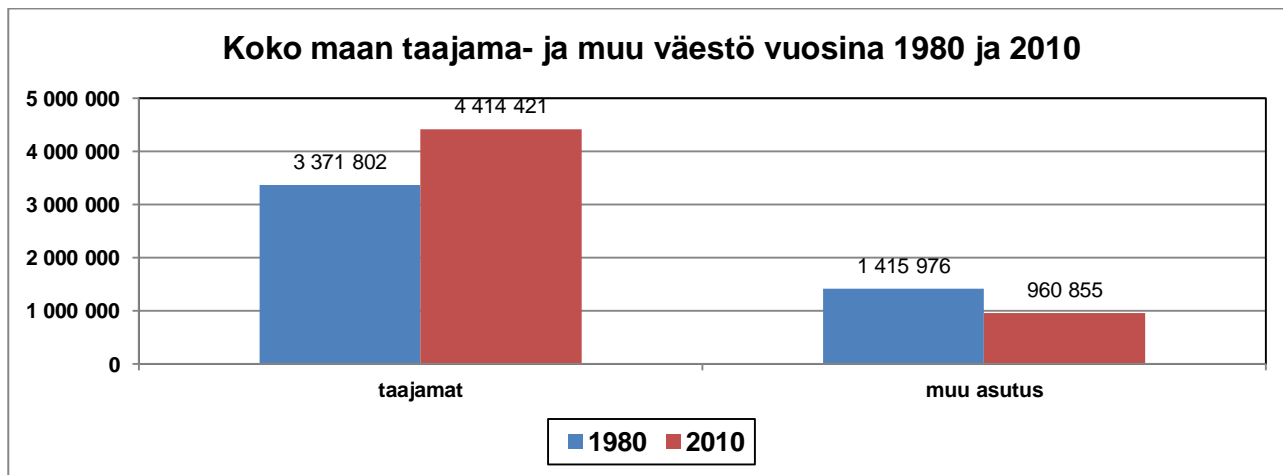
Molemmissa maakunnissa on siis muutamia kuntia, joissa huoltosuhde kasvaa niin korkeaksi, että se aiheuttaa vakavia vaikeuksia jatkaa itsenäisenä kuntana ja huolehtia velvoitteistaan. Maakuntakeskukset taas selviäisivät pienimmin huoltoastein ennusteen mukaan.

Taajamat

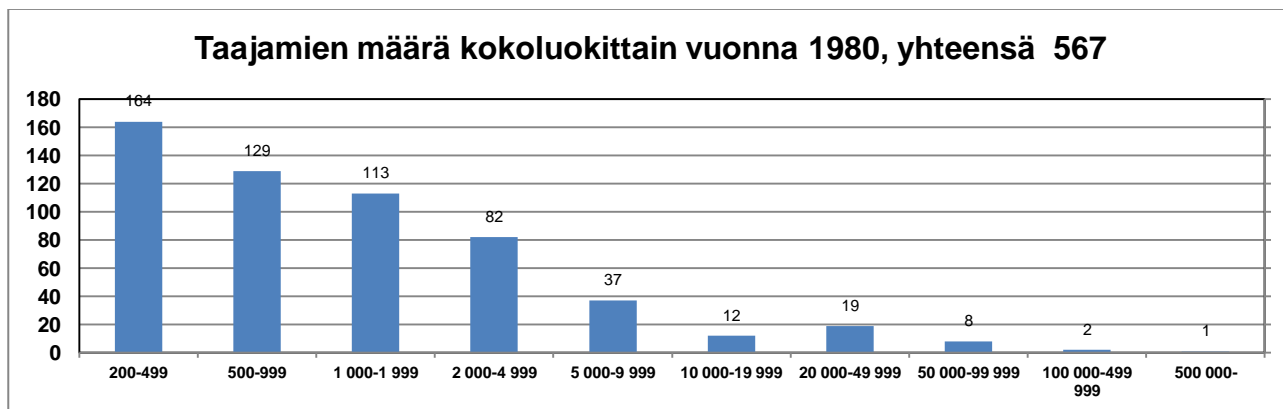
Tässä tarkastellaan maamme taajamien väestönmuutoksia 30 vuoden aikajänteellä, vuodesta 1980 vuoteen 2010. Tilastokeskus on määritellyt taajaman rakennusryhmäksi, jossa on vähintään 200 asukasta siten, että rakennusten välinen etäisyys ei pääsääntöisesti ylitä 200 metriä. Sen ulkopuolelle jäävä on haja-asutusta. Tähän on otettu

mukaan yhteensä 567 taajamaa, jotka täyttivät määritelmäehdot molempina vuosina. Pois on jätetty sellaiset taajamat, jotka täyttivät sen vain yhtenä tarkasteluvuotena. Lisäksi taajamia on yhdistelty siten kuin tämän kirjoittaja teki väitöskirjassaan (Peltola 1986) ja miten Ympäristöministeriön toimesta kaupunkiseutujen taajamat on rajattu vuonna 2010.

Taajamaväestön määrä on kasvanut yli miljoonalla vuosina 1980–2010 ja muu, lähinnä haja-asutusväestön määrä laskenut lähes puolella miljoonalla. Taajamien väki lisääntyi 31 prosenttia ja muu väestö väheni 32 prosenttia. Yhteensä koko maan väestönkasvu oli 12 prosenttia. Kun vuonna 1980 koko väestöstä asui taajamissa 71 prosenttia, osuus vuonna 2010 oli jo 82 prosenttia.

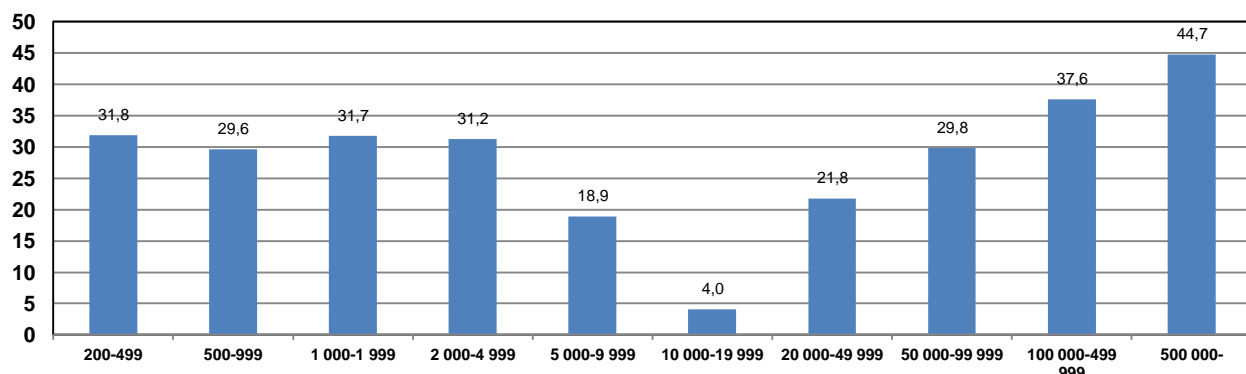

Puolen miljoonan kokoluokkaan vuonna 1980 pääsi vain Helsingin keskustaajama. Tampereen ja Turun keskustaajamat muodostavat toisen kokoluokan. Seuraavissa kahdessa kokoluokassa on lähinnä maakuntien keskustaajamia. 10 000–19 999 asukkaan taajamia on vain 12 mutta sen jälkeen kokoluokkien taajamien määrä kasvaa, eniten niitä on pienimmässä kokoluokassa. Taajamat on siis luokiteltu sen mukaan, mikä niiden väkimäärä oli vuonna 1980.

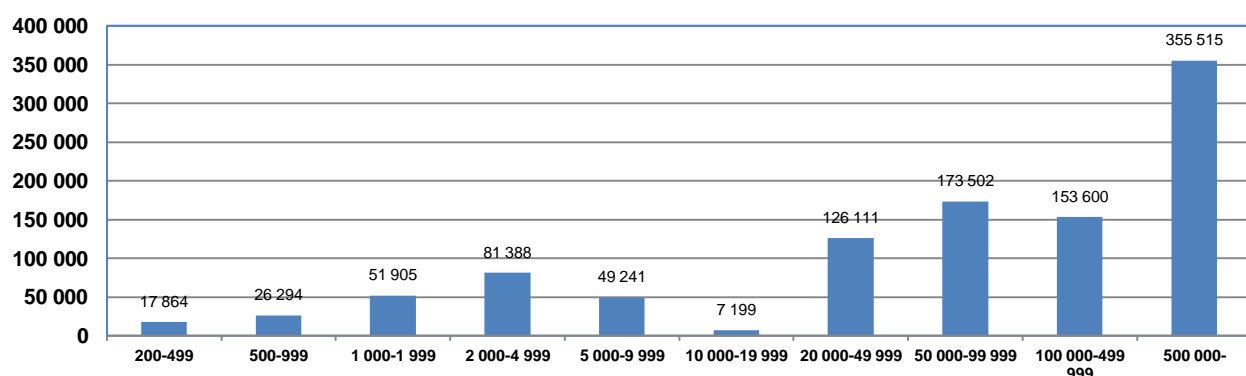
Helsingin kt:n väkiluku kasvoi kokoluokista nopeimmin, Tampereen ja Turun kt:n kokoluokka toiseksi nopeimmin. Vuonna 2010 Helsingin kt on laajentunut Keravalle ja Järvenpäähän ja osiin Kirkkonummea, Sipoota, Tuusulaa ja Nurmijärveä. Vuonna 1980 Espoon, Vantaan ja Kauniaisten taajamat kuuluivat jo siihen. Tampereen kt on vuonna 2010 ulottunut Ylöjärvelle, Lempäälään, Kangasalalle ja Nokialle asti. Turun kt piti vuonna 2010 sisällään Naantalin, Kaarinan, Liedon, Piikkiön ja Ruskon taajamat. Ration kt kuului siihen jo vuonna 1980. Myös maakuntien keskustaajamat ovat lähes poikkeuksetta levittäytyneet lähikuntien alueelle, esimerkiksi Oulun kt Haukiputaalle, Kempeleelle Oulunsaloon ja Kiiminkiin. Selvästi hitainta oli kasvu kokoluokassa 10 000–19 999 asukasta.

**Taajamien väkiluvun %-muutokset kokoluokittain 1980-2010,
yhteensä 30,9 %**

Määrällisesti tarkasteltuna Helsingin kt kahmaisi kokonaiskasvusta peräti yli kolmanneksen. Tampereen ja Turun kt 15 prosenttia. Alle kymmenen tuhannen asukkaan taajamien osuus oli vain runsas viidennes. Määrällinen kasvu on siis erittäin voimakkaasti keskittynyt kahteen suurimpaan kokoluokkaan.

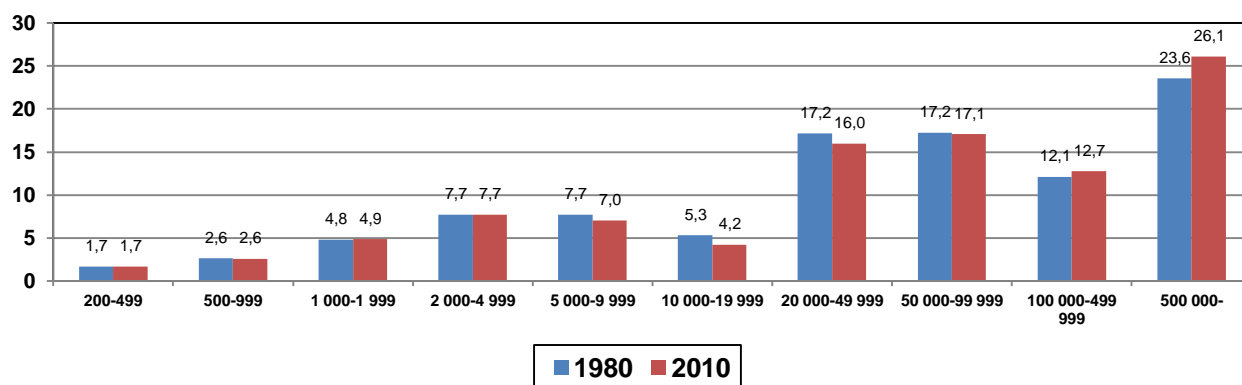
**Taajamien väkiluvun määrän muutokset kokoluokittain 1980-2010,
yhteensä 1 042 619**

Niinpä Helsingin kt:n %-osuus on noussut yli neljännekseen koko taajamaväestöstä. Osuuksiaan ovat menettäneet kokoluokat 5 000–99 999 asukasta, eniten kokoluokka 10 000–19 999 asukasta. Pienempien kokoluokkien %-osuudet ovat pysyneet ennallaan. Helsingin, Tampereen ja Turun keskustaajamissa asui vuonna 2010 jo 39 prosenttia koko taajamaväestöstä. Alle 10 000 asukkaan taajamissa asui vain joka neljäs taajamalainen. Vuonna 2010 Helsingin kt:n väkiluku oli ylittänyt miljoonan asukkaan rajan, joten näin mitattuna maassamme oli yksi miljoonakaupunki.

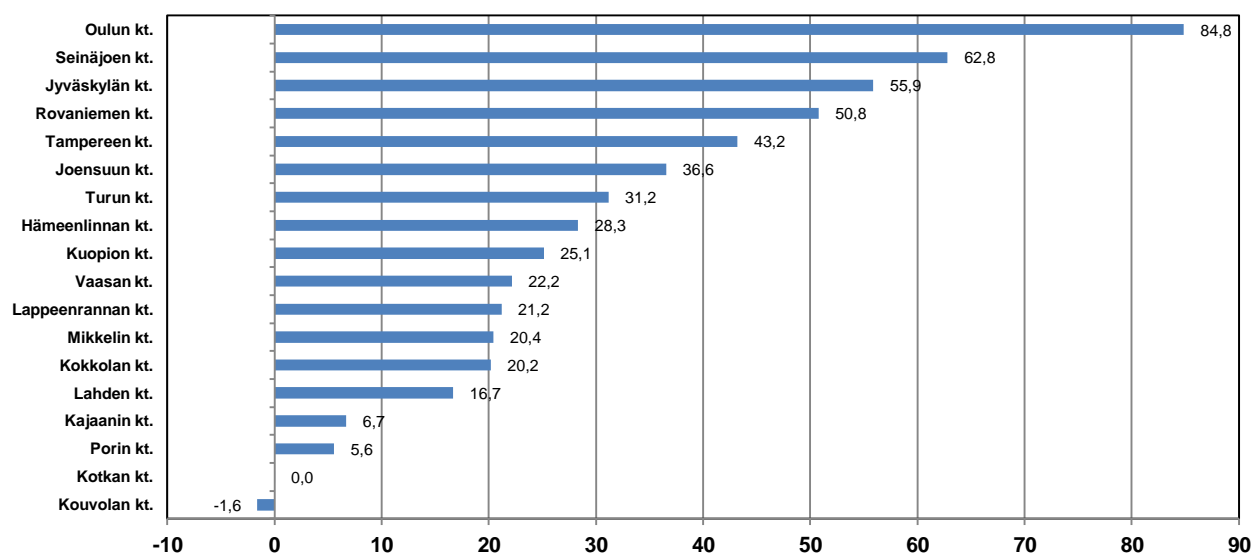

Taajamien väkiluvun %-jakauma kokoluokittain vuosina 1980 ja 2010

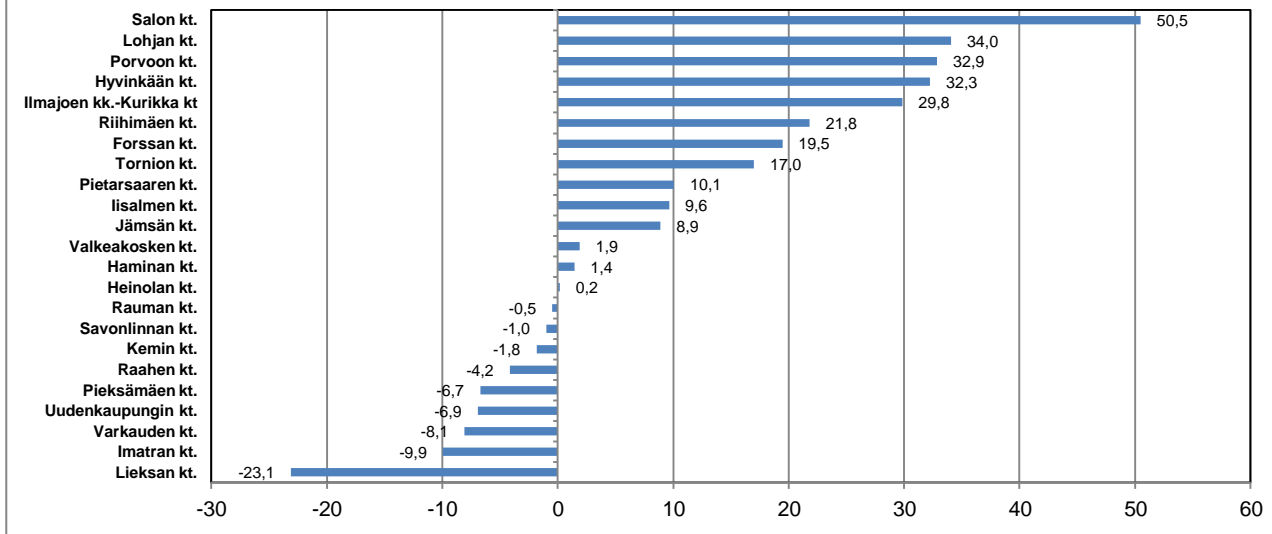
Maakuntien keskustaajamien väkiluku kasvoi selvästi nopeimmin Pohjois-Pohjanmaalla (Oulun kt) seuraavina Etelä-Pohjanmaalla (Seinäjoen kt) ja Keski-Suomessa (Jyväskylän kt). Monessa muussakin maakunnassa taajamien väestönkasvu on kasautunut nimenomaan maakuntakeskuksiin ja niiden ympäristöön. Maakuntien hallinto- ja kauppapalvelut ovatkin keskittyneet kiihtyvällä vauhdilla juuri maakuntakeskuksiin. Metsäteollisuuden rakennemuutoksen riivaamassa Kymenlaaksossa väkiluku laski Kouvolan kt:ssa ja pysyi ennallaan Kotkan kt:ssa.

Maakuntien keskustaajamien väkilukujen %-muutokset 1980-2010

Muiden yli kymmenen tuhannen asukkaan taajamien joukossa nopeimmin kasvanut oli Salon kt, jossa näkyy Nokian elektroniikkateollisuuden kiihkeä kasvu. Maakuntakeskuksissa Oulun kt:n kasvu selittyy samasta syystä. Lohjan, Porvoon, Hyvinkään ja Riihimäen keskustaajamien kasvu perustuu pääkaupunkiseudun läheisyyteen. Ilmajoen ja Kurikan keskustaajamien yhdistyminen on sulauttanut siihen Koskenkorvan ja Panttilan taajamat ja myös aikaisempaa haja-asutusta nykyiseen taajamaan. Väkiluku on laskenut eniten periferisessä Lieksan keskustaajamassa. Myös useat teollisuuskeskukset ovat kokeneet väestötappioita. Niitä on juuri hitaimman kasvun kokoluokassa 10 000–19 999 asukasta (Raahen, Valkeakosken, Heinolan ja Uudenkaupungin kt). Kymenlaakson kaikki suuremmat keskukset (Kouvolan, Kotkan, Imatran ja Haminan kt) ovat taantuneet, seurauksena metsäteollisuuden rajusta rakennemuutoksesta.

Muiden yli 10 000 asukkaan taajamien väkilukujen %-muutokset 1980-2010

Etäisyys suureen työssäkäyntikeskukseen vaikuttaa erittäin selvästi väestön muutokseen kaikissa alle 10 000 asukkaan kokoluokissa. Pienimmässä kokoluokassa 30 kilometriä tai kauempana suuresta työssäkäyntikeskuksesta sijaitsevien taajamien väkilukusumma pysyi ennallaan, kun lähempänä sijainneet kasvoivat yhteensä yli 50 prosentilla. Muissa kokoluokissa oli sama ilmiö: läheiset kasvoivat keskimäärin selvästi nopeammin kuin etäämmällä sijaitsevat.

Toki oli myös taajamakohtaisia eroja, jotka johtuivat elinkeinorakenteesta. Esimerkiksi Kymenlaaksossa sijaitsevat Kouvolan kt:n läheiset, kokoluokkaan 5001–10 000 asukasta kuuluvat Myllykosken ja Inkeröisten metsäteollisuustaajamat kokivat väestötappioita. Saman kokoluokan etäisemmät Kauhajoen ja Ylivieskan kt:t kasvoivat erittäin nopeasti syynä se, että niistä on tullut alueensa palvelukeskuksia. Väkilukunsa kaksinkertaistaneet Kirkkonummen ja Nummelan taajamat taas ovat hyötynneet läheisen Helsingin kt:n työpaikkatarjonnasta.

Kokoluokassa 2001–5000 asukasta yksikään suuren työssäkäyntikeskuksen läheinen taajama ei menettänyt väestöään. Sen yli kaksinkertaistaneissa oli sekä kirkonkylä (Laukaan, Muuramen ja Mäntsälän kt) että muita kyliä (Rajamäen ja Jokelan taajamat). Etäisissä oli parikymmentä taantunutta taajamaa, pahiten Taalintehtaan, Simpeleen ja Uimaharjun teollisuustaajamat. Joukossa oli kuitenkin myös erittäin nopeasti kasvaneita kirkonkylä (Alajärven, Iin, Nivalan ja Jalasjärven kt). Tässä kokoluokassa näkyikin selvästi se, että kirkonkylät ovat kasvaneet kuntansa hallinto- ja palvelukeskuksiksi sijainnistaan riippumatta. Voimakkaan väestökadon syrjäisissä kunnissa keskustaaajamakaan ei ole kuitenkaan kyennyt patoamaan poismuuttoa (Ilomantsin, Taivalkosken, Sallan kt).

Kokoluokassa 1001–2000 asukasta oli vain muutama läheinen taantunut taajama. Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun seuduilla oli useita erittäin nopeasti kasvaneita taajamia. Etäisissä oli edellistä kokoluokkaa enemmän väkilukuaan menettäneitä mutta melko paljon myös nopeasti kasvaneita taajamia. Taantuneissa oli teollisuuteen (Kaipolan ja Sorsakosken taajamat), kaivostoimintaan (Ruukki ja Sorsakoski) ja liikenteeseen (Kaskinen, Haapamäki) aikoinaan erikoistuneita taajamia. Kasvaneet olivat kuntansa keskuksina kehittyneitä kirkonkylä.

Kokoluokassa 500–1000 asukasta oli jo enemmän taantuneita myös lähitaajamissa. Väkilukunsa yli kaksinkertaistaneita oli pääkaupunkiseudun ja maakuntakeskusten ympäristössä. Etäisissä oli lähes yhtä paljon taantuneita kuin kasvaneita taajamia. Taantuneissa oli maataloustihentymistä ennen erottuneita ja kasvaneissa kuntansa kirkonkylä.

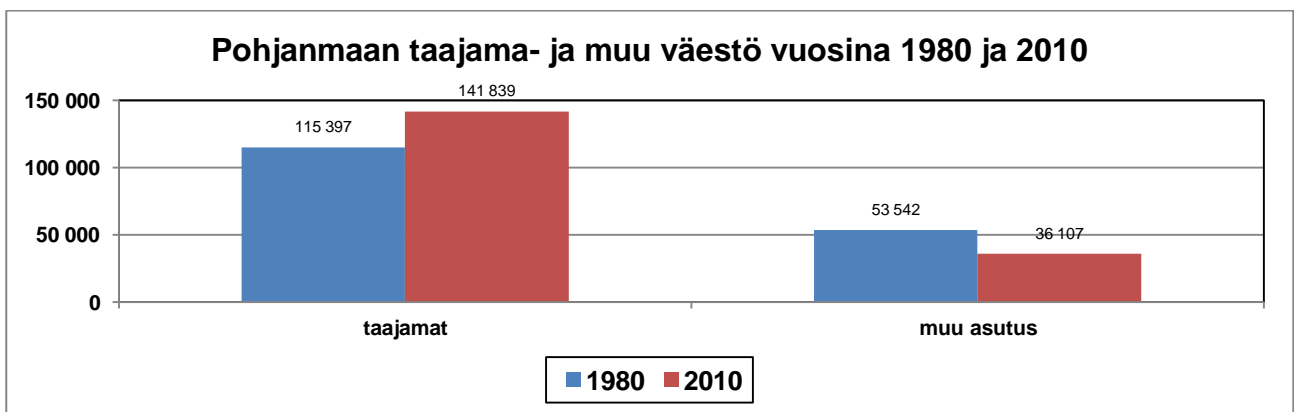
Pienimmässä kokoluokassa voidaan tarkastella taajamien suuren määrän ansiosta kehitystä tarkemmin myös kirkonkylä- muu kylä -ulottuvuudella. Kirkonkylät ovat kasvaneet kyliä nopeammin. Kylissä etäiset ovat yleensä taantuneet mutta läheiset kasvaneet jopa etäisiä kirkonkyläkin paremmin. Etäisissä kirkonkylissä oli kasvaneita 19

ja taantuneita vain 2. Etäisissä kylissä kasvaneita oli 15 mutta taantuneita peräti 31. Läheisissä kirkonkylissä kasvaneita oli 18 ja taantuneita 3. Läheisissä kylissä kasvaneita oli 61 ja taantuneita vain 14.

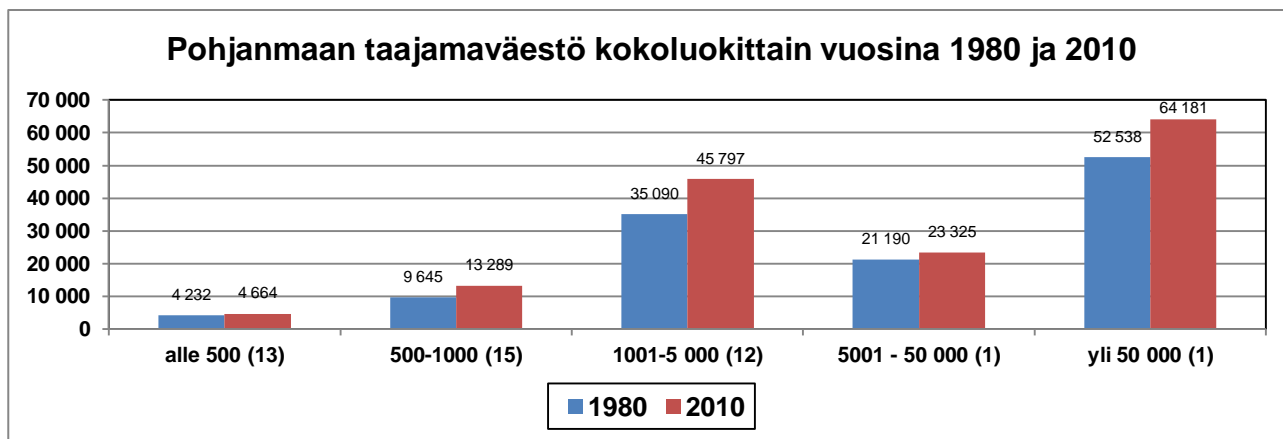
Yhteenvedona voidaan todeta, että koko maassa taajamoituminen on jatkunut voimakkaana ja että se on keskittynyt erityisesti suurimpiin taajamiin. Helsingin keskustaajaman paino on kasvanut ja myös maakuntakeskukset ovat keränneet väestöä vaikutusalueiltaan. Teollisuustaajamat ovat kaikissa kokoluokissa yleensä taantuneet, poikkeuksena elektroniikkateollisuuden keskittymät. Kirkonkylät ovat kehittyneet kuntansa hallinto- ja palvelukeskuksina sijainnista lähes riippumatta. Kylätaajamien kehityksessä näkyy paremmin suuren työssäkäyntikeskuksen läheisyys. Suomesta on siis tullut kaupunkiseutujen ja kuntakeskusten luonnehtima urbaani yhteiskunta, jossa enää vain vajaa viidennes väestöstä asuu haja-asutusalueilla eli varsinaisella maaseudulla.

Edellä olevien maakunta- ja seutukunta- ja kuntakohtaisten väestöennusteiden perusteella voidaan olettaa, että sama trendi jatkuu: maamme väestö pakkautuu yhä tiiviimmin taajamiin. Eniten kasvavat pääkaupunkiseudun ja maakuntakeskusseutujen taajamat. Etäisempien kirkonkylätaajamien palvelurakenne alkaa horjua, koska haja-asutusalueilta suuntautuva ostovoima ehtyy niiden autoituessa ja ikärakenteen muuttuessa vanhusvoittoiseksi. Tämä edelleen kiihdyttää suurempien seutujen ja niiden taajamien kasvua muuttoliikkeen suuntautuessa niihin. Edullinen ikärakenne lisää myös näiden alueiden väkilukua luonnollisen väestönkasvun ansiosta.

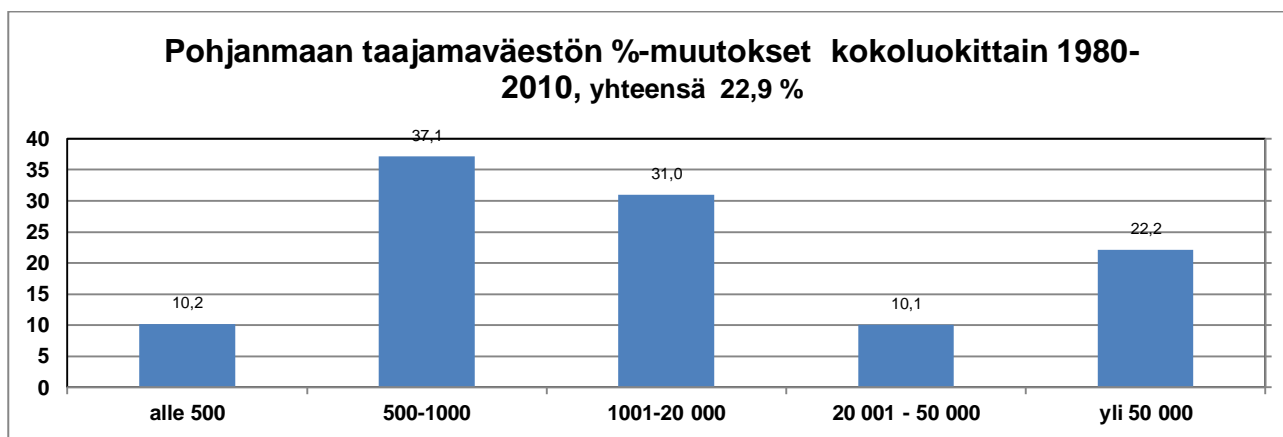
Pohjanmaan taajamaväestö kasvoi yli 26 000 ja muu, lähinnä haja-asutusväestö väheni yli 17 000 asukkaalla vuosina 1980-2010. Taajamien väki lisääntyi 23 prosenttia (koko maa 31 %) ja muu väestö väheni 32 prosenttia kuten koko maassakin. Koko väestö kasvoi vain viisi prosenttia (koko maa 12%). Vuonna 1980 taajamissa asui vain 68 prosenttia (koko maa 73 %), mutta vuonna 2010 jo 80 prosenttia (koko maa 82 %). Pohjanmaa on siis vähemmän taajamoituneempi kuin koko maa.

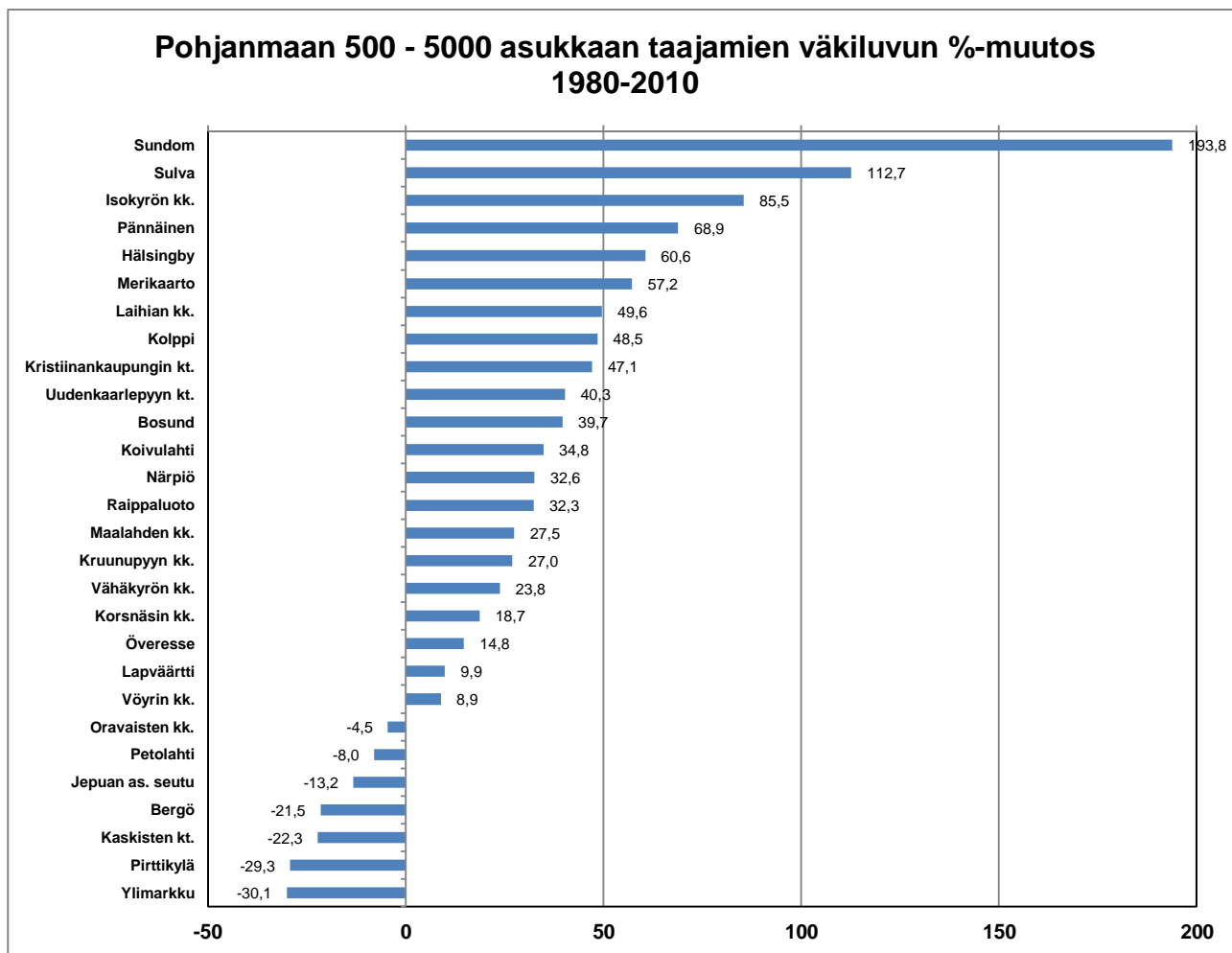
Pohjanmaan taajamaväestö on vielä koko maatakin keskittyneempi suurimpaan kokoluokkaan eli Vaasan keskustaajamaan. Siellä asui vuonna 2010 peräti 42 % maakunnan taajamaväestöstä. Seuraavan kokoluokan muodostaa yksin Pietarsaaren kt, jonka osuus oli pudonnut 15 prosenttiin. Kokoluokkien 500–5000 asukasta %-osuudet olivat selvästi koko maata suuremmat, mikä kuvastaa kirkonkylätaajamien vahvaa asemaa maakunnan yhdyskuntarakenteessa.

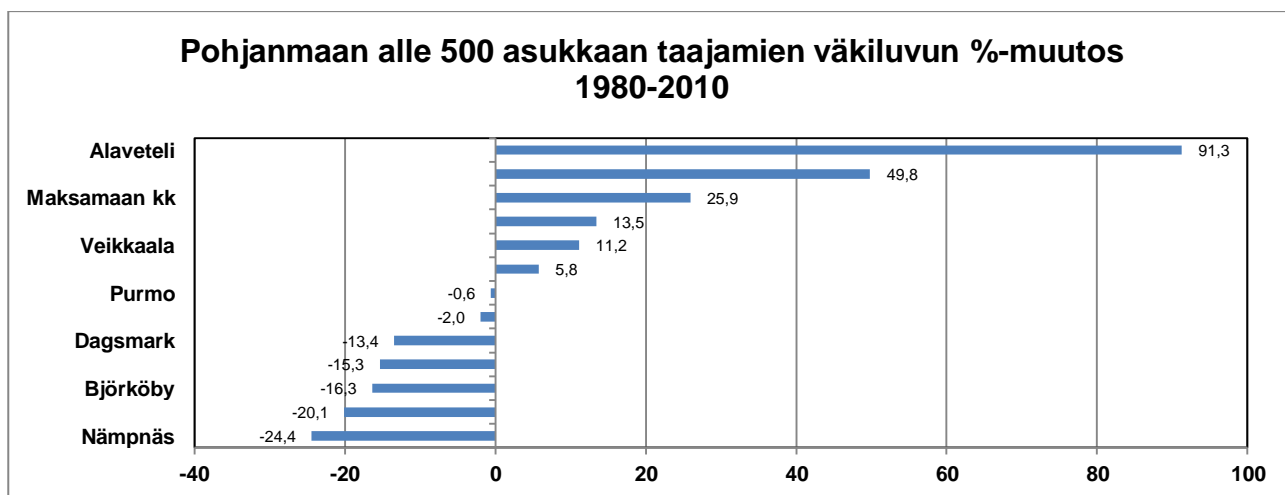
Kokoluokka 500–1000 asukasta kasvoi selvästi nopeimmin seuraavana kokoluokka 1001- 5000 asukasta. Niitä pienempi ja suuremmat kokoluokat kasvoivat huomattavasti hitaammin kuin koko maassa. Vaasan kt:n kasvu oli maakuntakeskusten keskitasoa. Se piti sisällään myös Mustasaaren kunnan keskuksen Sepänkylän taajaman.

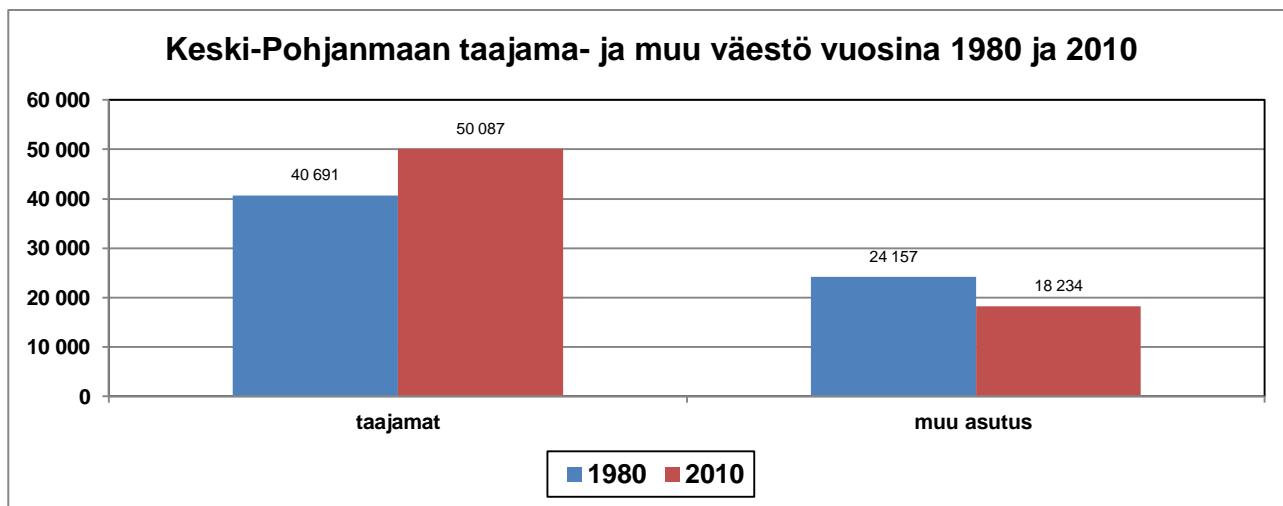
Nopein kasvutahti oli 500–5000 asukkaan taajamissa keskittynyt toisaalta Vaasan ja Pietarsaaren läheisiin ja toisaalta kirkonkylätaajamiin. Taantuneet olivat pääsääntöisesti etäisiä kyliä tai entisiä kirkonkylä, poikkeuksena Kaskisten sataman ympärille kasvanut taajama.

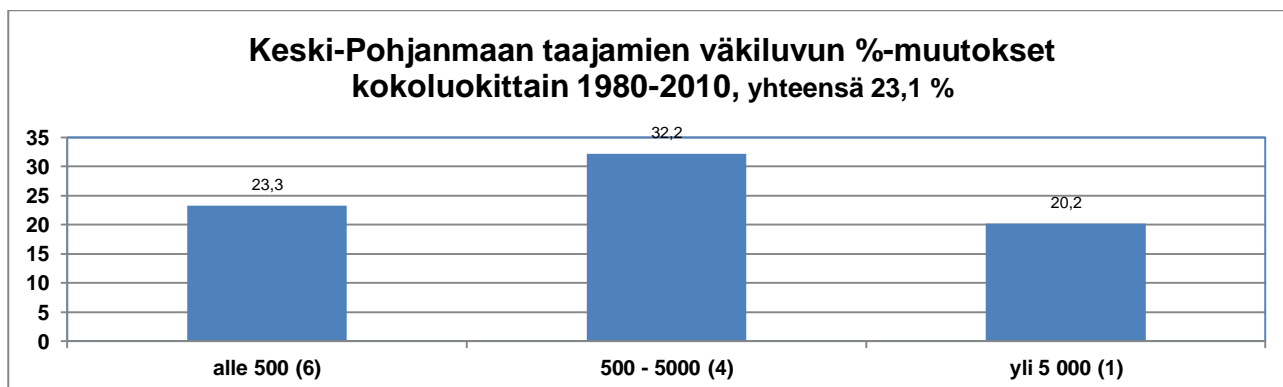
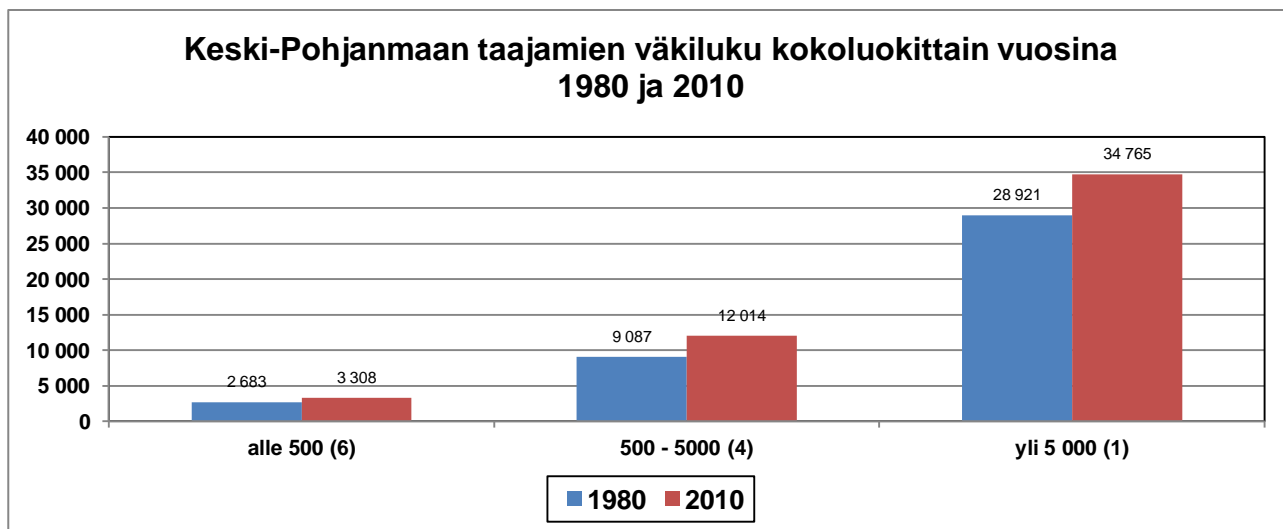
Alle 500 asukkaan taajamien väkiluvun %-muutoksissa näkyy erittäin selvästi ovatko ne Vaasan tai Pietarsaaren työssäkäyntialueella vai sitä kauempana. Taantuneissa on aikaisemmin maatalouteen erikoistuneita taajamia.

Keski-Pohjanmaan taajamaväestö kasvoi yli 9000 ja muu, lähinnä haja-asustusväestö laski lähes 6000 asukkaalla vuosina 1980–2010. Taajamien väki lisääntyi 23 prosenttia (koko maa 32 %) ja muu väki vähentyi 25 prosenttia (koko maa 31 %), yhteensä kasvua oli viisi prosenttia (koko maa 12 %). Vuonna 1980 taajamissa asui vain 63 prosenttia (koko maa 71 %) ja vuonna 2010 vain 77 prosenttia (koko maa 82 %). Maakunta oli siis sekä koko maata että Pohjanmaata selvästi vähemmän taajamoitunut.

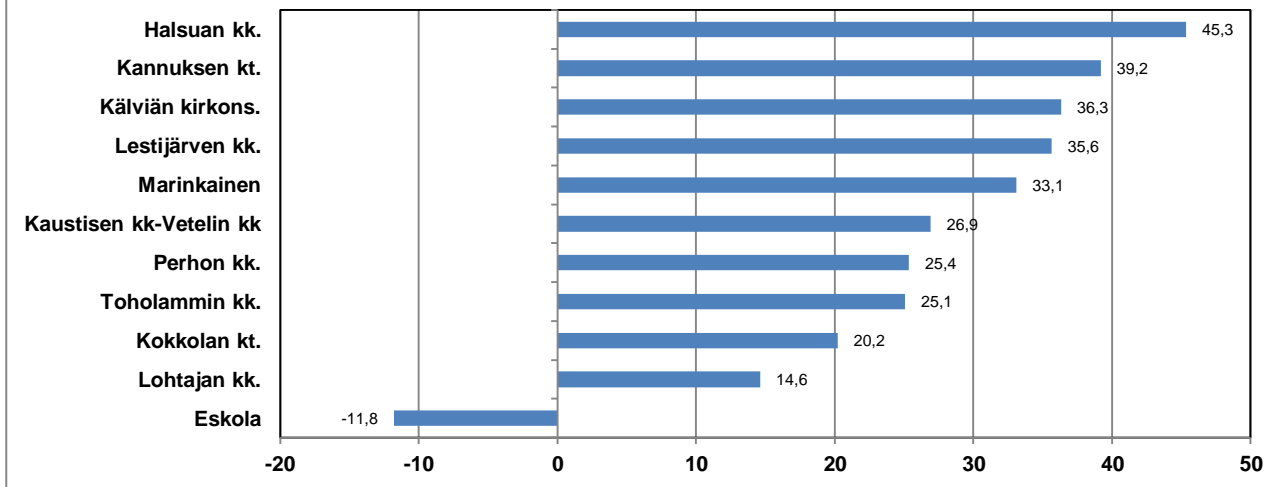

Keski-Pohjanmaalla oli yhteensä vain 11 taajamaa, jotka voitiin ottaa mukaan molempina tarkasteluvuosina. Kokkolan kt oli hallitseva; siellä oli maakunnan taajamaväestöstä peräti 69 prosenttia vuonna 2010. Nopeimmin kasvoi keskimäinen kokoluokka, jossa oli vain kirkonkylätaajamia. Kokkolan kt:n kasvu oli maakuntakeskusten hitaimpia.

Taajamakohtaisissa %-muutoksissa ainoastaan Eskolan kylätaajama taantui. Kokkolan työssäkäyntikeskuksen heijastuksia ei näy kuin Marinkaisen kylätaajaman positiivisessa kehityksessä. Kaustisen ja Vetelin kirkonkylät ovat tarkastelujaksolla kasvaneet yhteen.

Keski-Pohjanmaan taajamien väestön %-muutokset vuosina 1980-2010

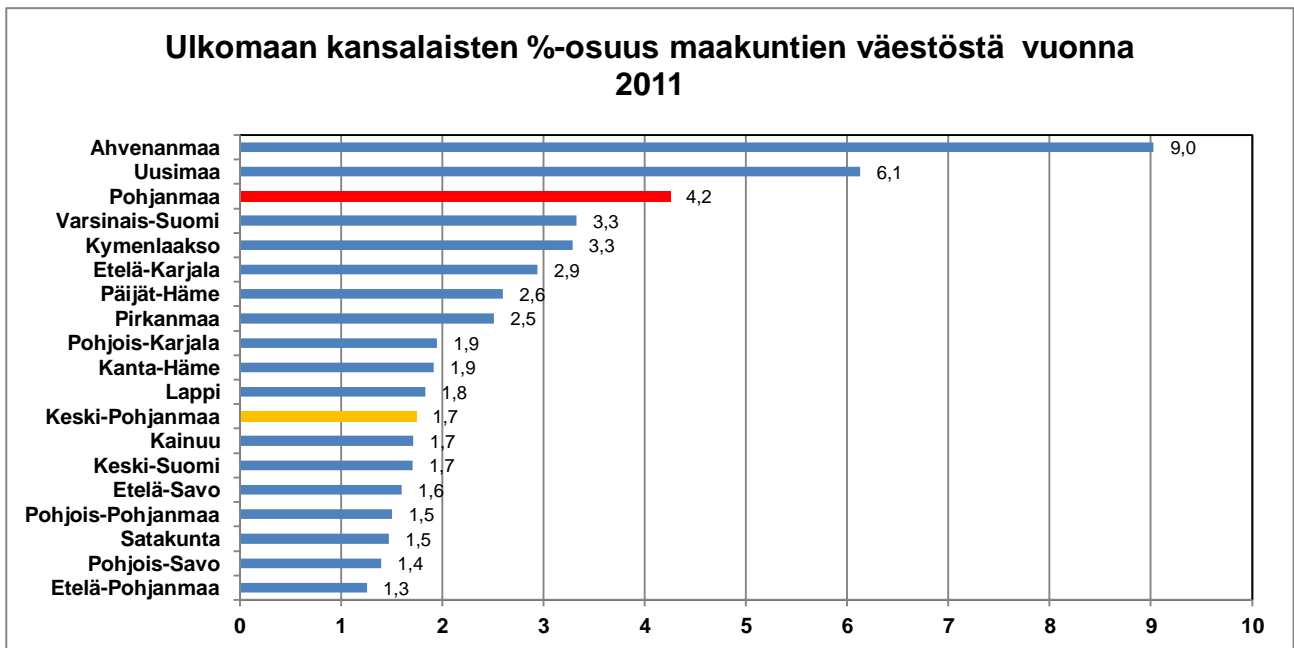
Molemmissa ELY-alueen maakunnissa siis maakunnan keskustaajaman merkitys on ratkaiseva. Vaasan kt:n %-osuus oli 42 % ja Kokkolan kt:n 69 % koko taajamaväestöstä vuonna 2010. Pohjanmaalla oli yksi parinkymmenen tuhannen asukkaan taajama (Pietarsaaren kt) mutta Keski-Pohjanmaalla ei yhtään. Kuntakeskustaajamat olivat varsinkin Pohjanmaalla vahvoja. Pienet kylätaajamat kasvoivat kuitenkin koko maahan verrattuna heikosti. Vaasan ja Pietarsaaren työssäkäyntikeskuksilla oli selvempi positiivinen vaikutus lähitaajamiinsa kuin Kokkolalla.

Kokonaisuudessaan taajamoituminen oli molemmissa maakunnissa alhaisemmalla tasolla kuin koko maassa. Haja-asutusväestöä oli suhteellisesti enemmän, mikä johtuu maa- ja metsätalouden merkittävästä asemasta elinkeinorakenteessa. Maakuntien yhdyskuntarakennetta voidaankin luonnehtia polarisoituneeksi; toisaalta on ylivertainen urbaani keskus mutta toisaalta myös suhteellisen vahva agraariasutus.

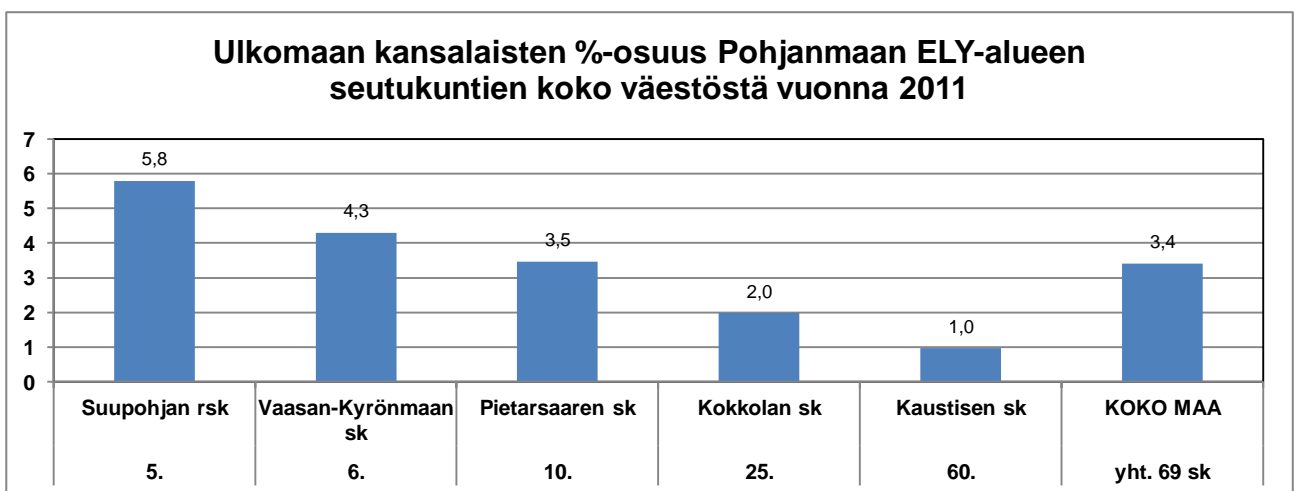

Ulkomaan kansalaiset

Ulkomaan kansalaisten määrä on noussut erittäin nopeasti kaikissa maakunnissa 2000-luvulla. Koko maassa heitä oli viime vuonna jo 183 tuhatta, Pohjanmaalla 7 600 ja Keski-Pohjanmaalla 1 200. Määrä kaksinkertaistui koko maassa vuosina 2000–2011, Pohjanmaalla kasvua oli 148 % ja Keski-Pohjanmaalla 127 %. Ulkomaalaisten %-osuudet olivat viime vuonna selvästi korkeimmat Ahvenanmaalla. Pohjanmaa sijoittui kolmanneksi ja Keski-Pohjanmaa hiukan keskivälin alapuolelle maakuntavertailussa. Osuudet olisivat vielä korkeampia, jos mukana olisivat myös ne, jotka jo ovat saaneet Suomen kansalaisuuden.

ELY-alueen seutukunnissa selvästi korkein ulkomaalaisten %-osuus on Suupohjan rsk:ssa, joka sijoittuu koko maan seutukuntavertailussa neljänneksi. Sinne onkin muodostunut bosnialaisten oma yhteisö. Kyse on ollut alueen työvoimapulaa paikkaavasta työperäisestä maahanmuutosta, jota tarvitaan todennäköisesti yhä enenevässä määrin.

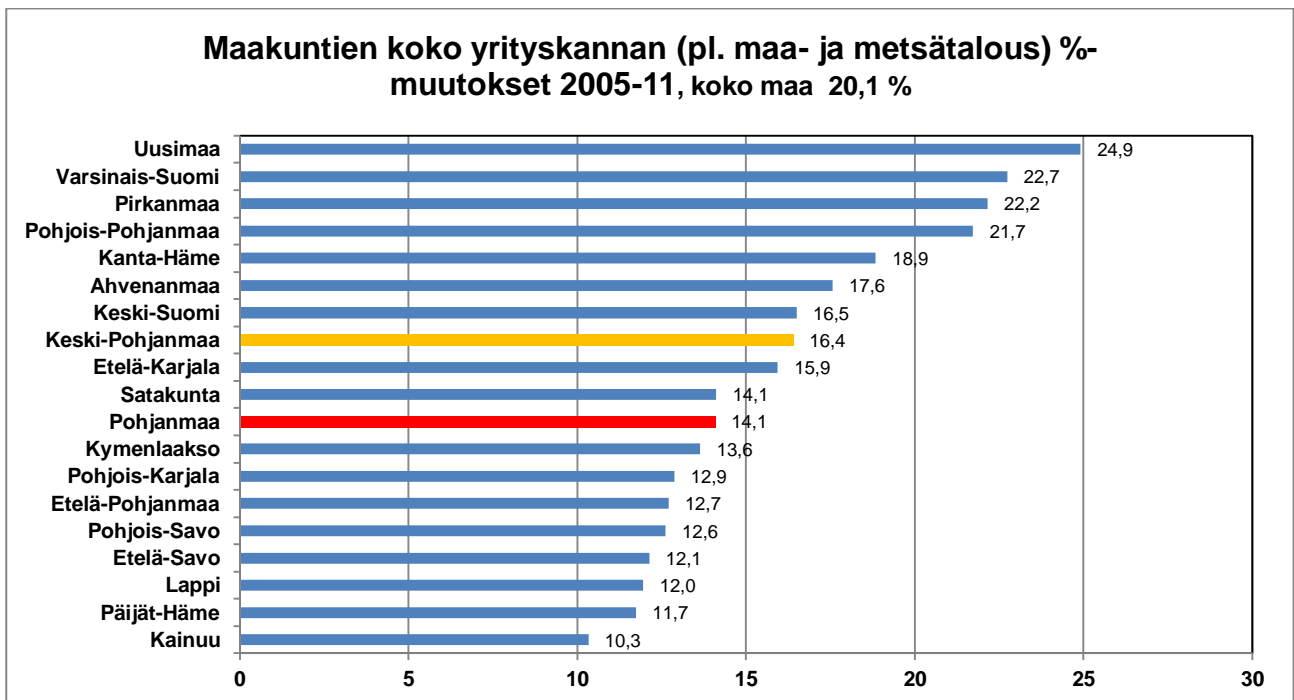

Yritykset

Yritykset, niiden jakauma ja kehitys ovat toinen tärkeä aluetalouden peruspilari. Niiden kautta kanavoituvat ideat toiminnaksi, tuotannoksi ja palveluiksi, joita markkinoilla kysytään. Yritysten määrästä ei ole olemassa ennusteita, joten tässä tarkastellaan, miten ne ovat menneisyydessä muuttuneet. Aikajakso on tilastojen saatavuuden vuoksi rajoitettu vuosiin 2005-11. Maa- ja metsätalouden muutokset on jouduttu jättämään pois, koska tilastointikriteerien vaihtumisen vuoksi eri vuosien luvut eivät ole vertailukelpoisia.

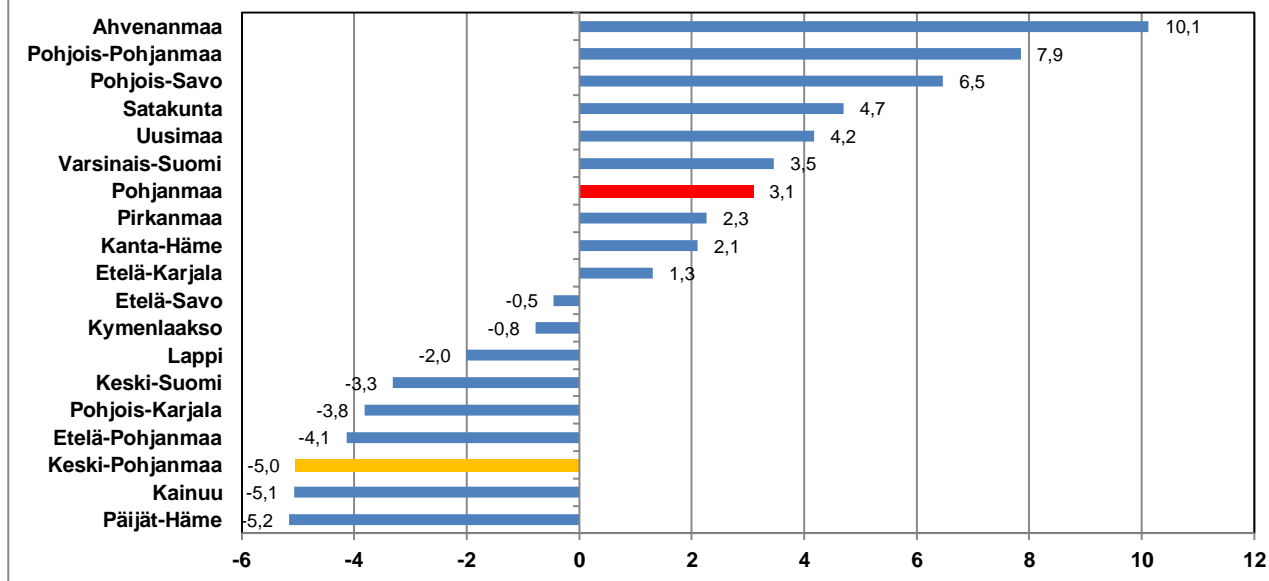
Maakunnat

Maakuntien koko yrityskanta ilman maa- ja metsätaloutta kasvoi vuosina 2005-11 nopeimmin Uudellamaalla ja hitaimmin Kainuussa. Keski-Pohjanmaan %-muutos oli hiukan maakuntajoukon keskitason yläpuolella ja Pohjanmaan alapuolella, molemmissa kuitenkin selvästi koko maata pienempi. Määrällisesti muutos oli Pohjanmaalla 1 300, Keski-Pohjanmaalla 550 ja koko maassa 22 300 yritystä. Vuonna 2011 Pohjanmaan yrityskanta oli 10 600, Keski-Pohjanmaan 3 900 ja koko maan vajaat 112 tuhatta.

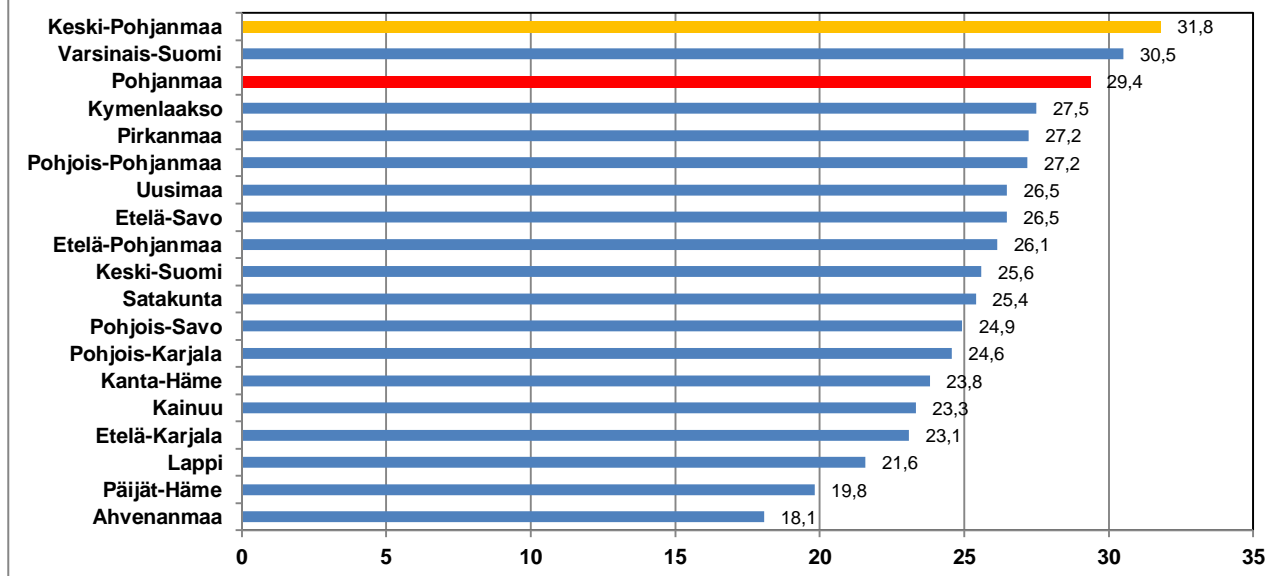
Teollisuudessa kasvu oli selvästi heikompaa kuin koko yrityskannassa, koko maassa vain parin prosentin luokkaa. Kynnys lähteä tuotantotoimintaan on ilmeisesti korkeampi kuin muilla toimialoilla. Lähes joka toisessa maakunnassa teollisuusyritysten määrä jopa laski, niiden mukana myös Keski-Pohjanmaalla. Pohjanmaalla kasvu oli hiukan koko maata parempaa. Vuonna 2011 Pohjanmaalla oli 35 teollisuusyritystä enemmän, Keski-Pohjanmaalla 25 vähemmän ja koko maassa runsaat kaksi sataa enemmän kuin vuonna 2005. Vuonna 2011 Pohjanmaalla oli teollisia yrityksiä yhteensä vajaat 1 200, Keski-Pohjanmaalla 450 ja koko maassa 27 500.

Maakuntien teollisuuden yritys-kannan %-muutokset 2005-11, koko maa 2,2 %

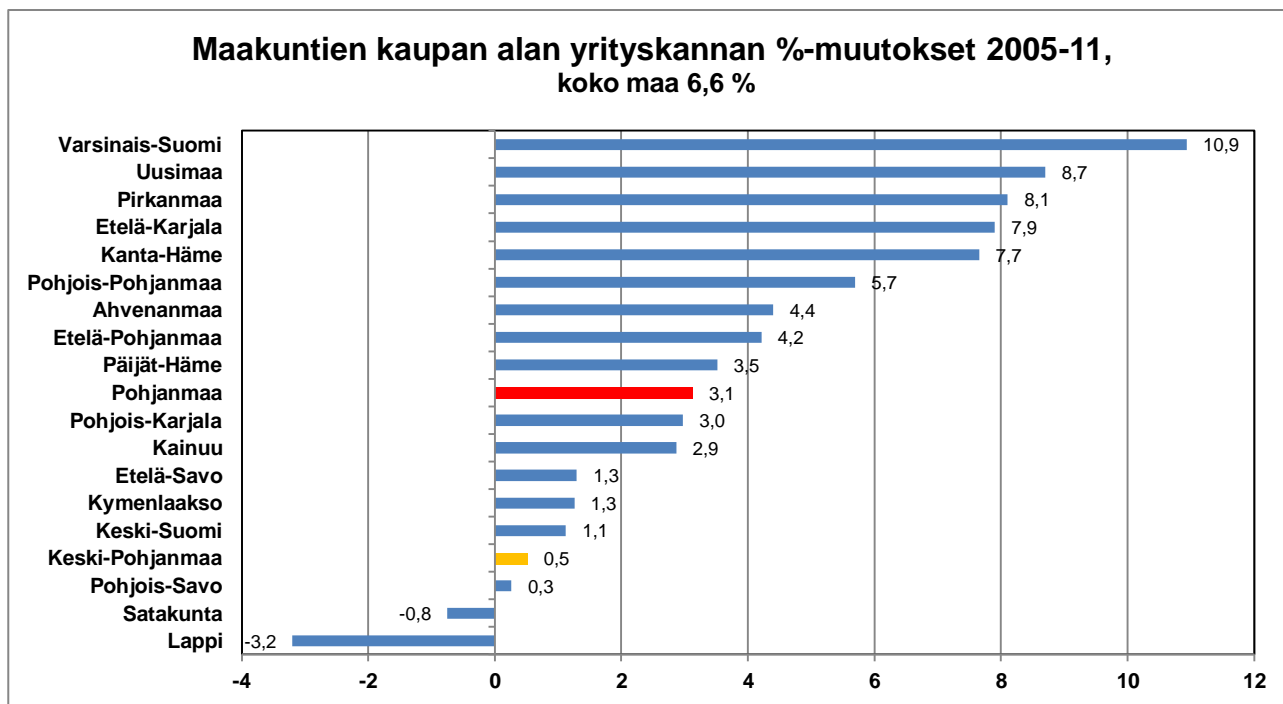

Rakennusallalla yrityksiä sikisi runsaasti. Keski-Pohjanmaalla kasvua oli lähes kolmannes ja nopeinta kaikista maakunnista ja Pohjanmaallakin kolmanneksi parasta. Määrällisesti lisäys oli Pohjanmaalla 350, Keski-Pohjanmaalla 150 ja koko maassa lähes 3 800 yritystä. Vuonna 2011 Pohjanmaalla oli 1 150, Keski-Pohjanmaalla 600 ja koko maassa 15 tuhatta rakennusalan yritystä. Tälle toimialalle ovat tunnusomaisia suuret suhdannevaihtelut. Niinpä globaalin talouskriisin aikana vuonna 2009 yritysperustanta käytännössä jähmettyi mutta lähti jälleen seuraavana vuonna kiivaaseen kasvuun.

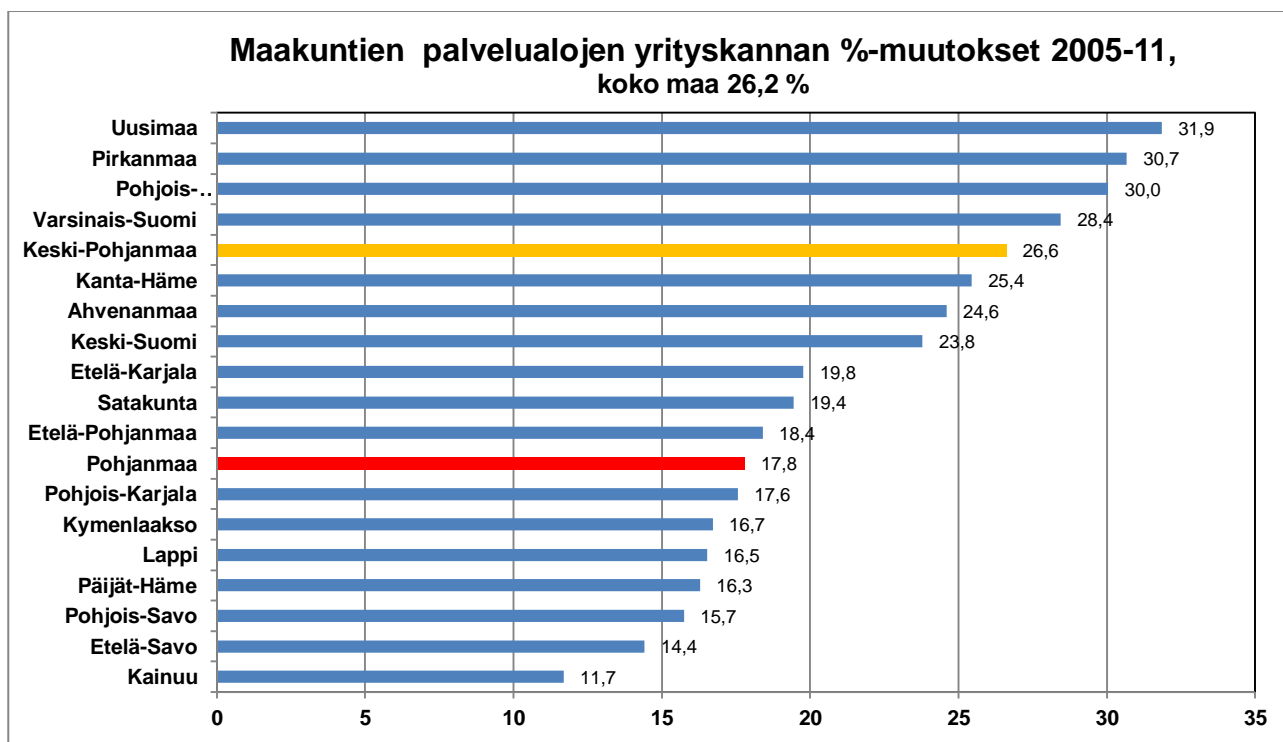
Maakuntien rakennusalan yritys-kannan %-muutokset 2005-11, koko maa 28,0 %

Kaupan alalla yritys-kanta karttui varsin verkkaisesti, koko maassa vain vajaat seitsemän prosenttia. Lapissa ja Satakunnassa määrä jopa väheni. Keski-Pohjanmaallakin kasvua oli vain nimeksi, Pohjanmaalla sentään kolmisen prosenttia. Pohjanmaan yritys-kanta kasvoi 70, Keski-Pohjanmaan muutamalla ja koko maan 1 600 kauppayrityksellä. Vuonna 2011 lukumäärä oli Pohjanmaalla 2 250, Keski-Pohjanmaalla 800 ja koko maassa vajaat 20 tuhatta yritystä.

Palvelualoilla kasvu oli lähes rakennusalan luokkaa. Tämä ryhmän pääosa koostuu kuljetuksen, rahoituksen ja vakuutusalan, majoitus- ja ravitsemisalan, yrityspalvelujen sekä sosiaali- ja terveystalouden yrityksistä.

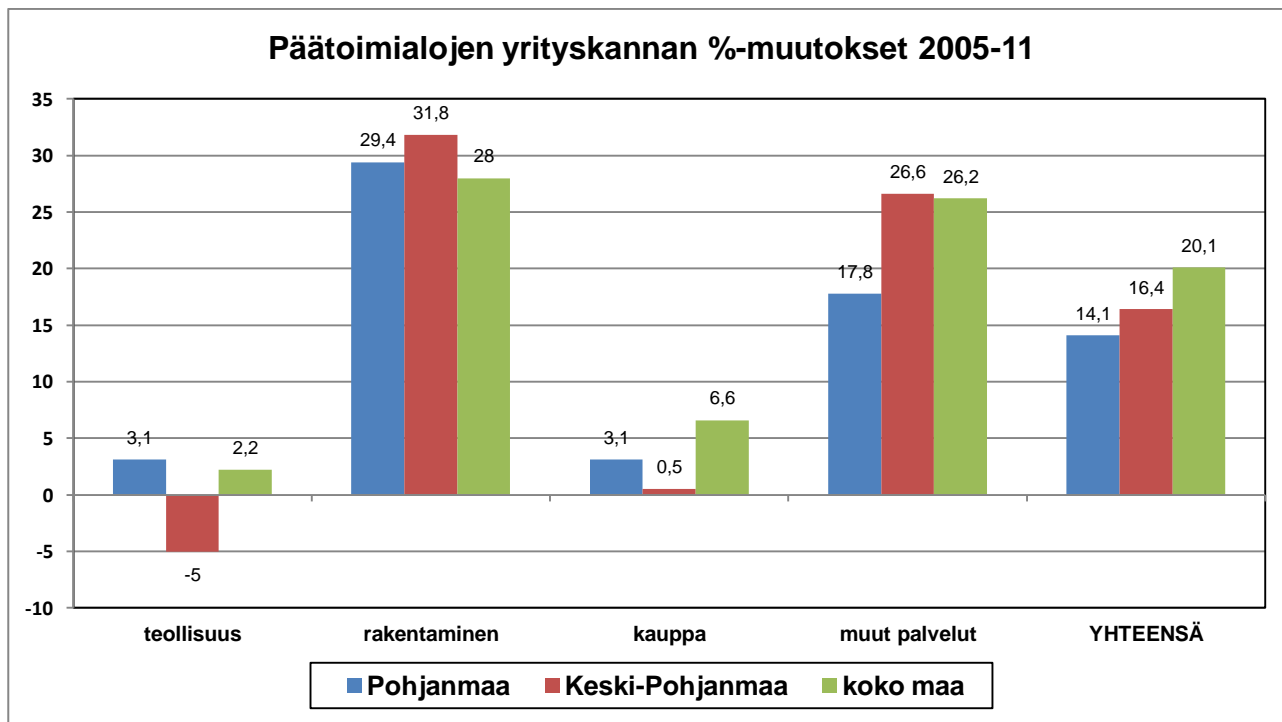

Keski-Pohjanmaa sijoittuu maakuntavertailussa kärkipäähän ja Pohjanmaa keskivaiheille. Pohjanmaan lisäys 2005–2011 oli 800, Keski-Pohjanmaan 400 ja koko maan runsaat 17 tuhatta yritystä. Vuonna 2011 Pohjanmaalla oli 5 500, Keski-Pohjanmaalla 2 000 ja koko maassa 71 500 palvelualojen yritystä.

Päätoimialoittain tarkasteltuna yrityskannan kasvu painopisteet olivat sekä molemmissa maakunnissa että koko maassa rakennus- ja palvelusektorilla. Teollisuus ja kauppa ovat varsin vakaita yrityskantansa suhteen. Osittain tämä palvelualojen yritysten nopea kasvu johtuu siitä, teollisuus on erikoistunut ydintoimintoihinsa ja ulkoistanut niitä palvelevia, ennen itse tuotettuja toimintoja, esimerkiksi siivous-, vartiointi- ja ravitsemispalveluja.

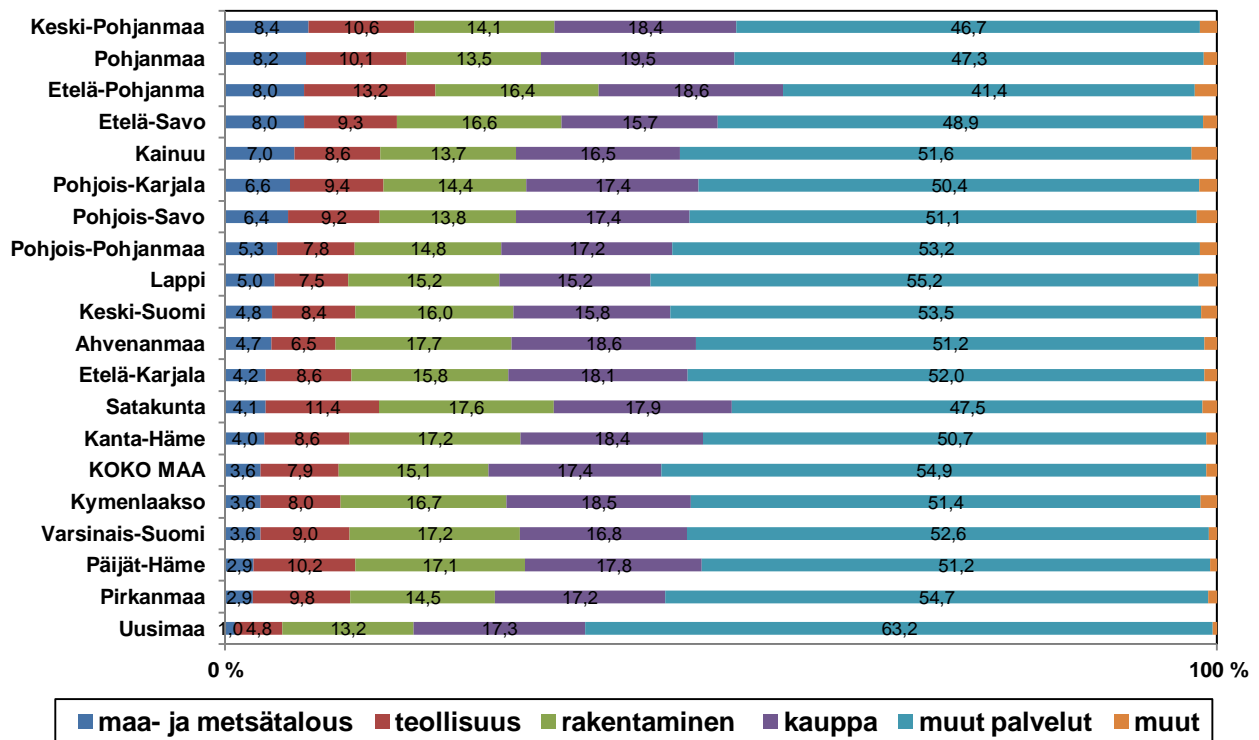
Sama koskee julkista sektoria, jossa sosiaali- ja terveysalan palveluja on ostettu niitä tarjoavilta yksityisiltä yrityksiltä yhä yleisemmin. Näin on toimintaan saatu tehokkuutta ja kustannussäästöjä.

Todennäköisesti tämä trendi jatkuu; teollisuuden toiminta pilkkoutuu yhä useampiin osiin ja siirtyy tilastoinnissa palvelujen puolelle ja teollisuuden ja palvelujen välinen raja hämärtyy. Samoin käy yksityisten ja julkisten palvelujen väliselle rajankäynnille.

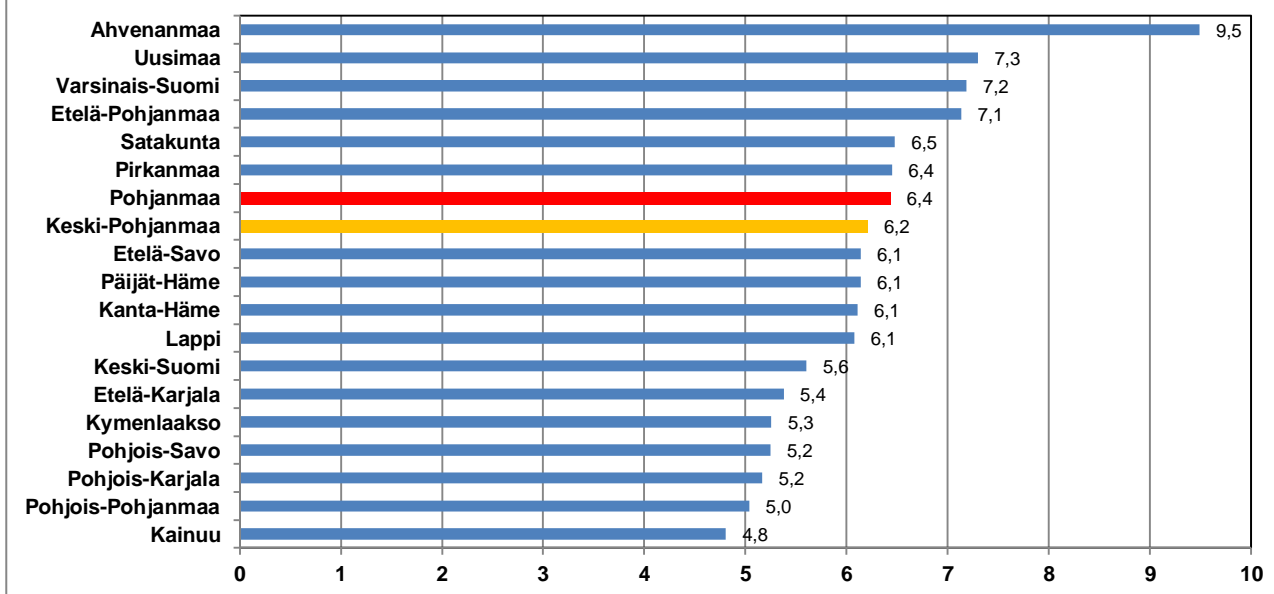
Maakuntien yritysten jakauma päätoimialoittain vaihtelee melkoisesti. Vuonna 2011 pohjalaiset maakunnat valtasivat kolme kärkisijaa, kun maakunnat asetettiin järjestykseen sen mukaan, miten suuri %-osuus oli maa- ja metsätalouden yrityksistä. Lähes joka kymmenes yritys oli niissä alkutuotannossa, kun Uudellamaalla vain joka sadas yritys. Kaikissa muissa kuin pohjalaismmaakunnissa, Satakunnassa ja Etelä-Savossa palvelualojen yritykset olivat enemmistönä. Uudellamaalla lähes kaksi kolmesta yrityksestä oli palvelualoilla. Pohjalaismmaakunnissa teollisia yrityksiä oli joka kymmenes mutta Uudellamaalla vain viisi prosenttia koko yrityskannasta. Uudenmaan edullinen yritysjaakauma selittääkin sen, että kokonaiskasvussa se oli maakuntien paras. Tasaisimmin jakautuvat kaupan alan yritysten %-osuudet. Yllättäen Uudellamaalla rakennusalan yritysten osuus oli kaikista alhaisin vaikka siellä rakentaminen onkin erittäin vilkasta. Ilmeisesti siellä urakoivat yritykset ympäri Suomen.

Maakuntien yritysjakauma päätoimialoittain (%) vuonna 2011

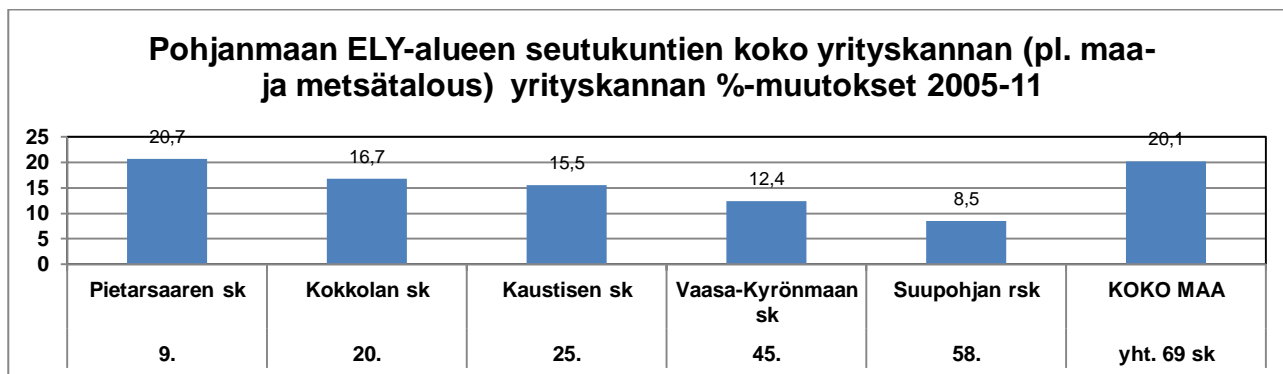
Yllättävää on myös se, että yrittäjyysaste eli yritysten määrä sataa asukasta kohti ei olekaan pohjalaismaakunnissa maan korkeimmalla tasolla. Etelä-Pohjanmaa on tosin neljantenä mutta Pohjanmaa vasta seitsemäntenä ja Keski-Pohjanmaa kahdeksantena, molemmat jopa koko maan tason alapuolella vuonna 2011. Jos maa- ja metsätalous jätettäisiin pois, sijaluvut laskisivat hieman. Parhaimman eli Ahvenanmaan yrittäjyysaste oli puolet parempi kuin huonoimman eli Kainuun lukema.

Maakuntien yrittäjyysaste vuonna 2011, koko maa 6,5 %

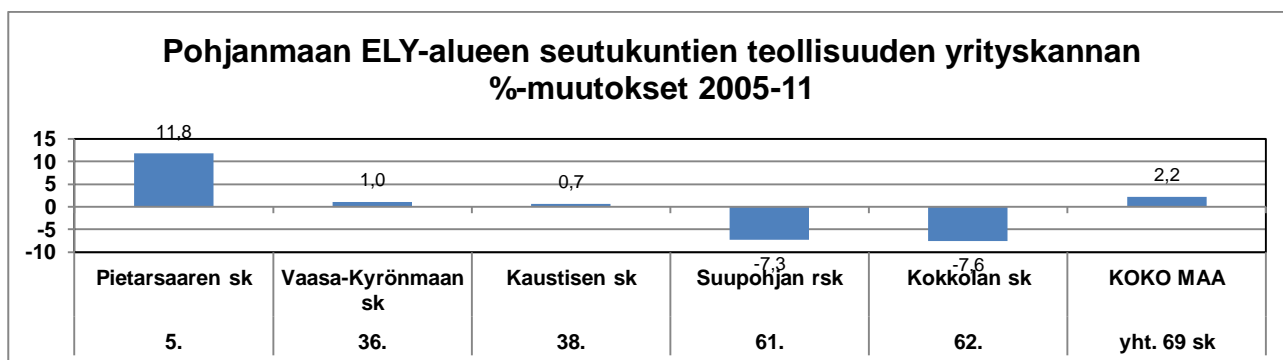

Seutukunnat

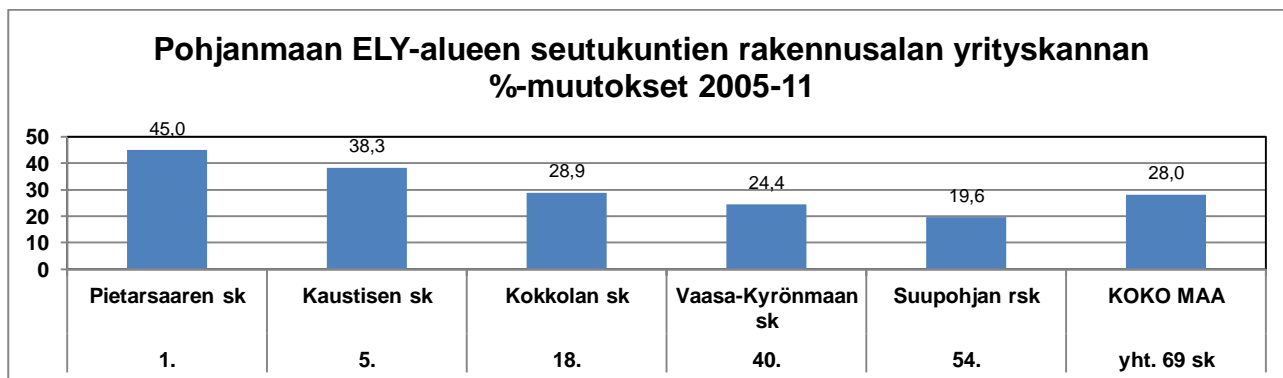
ELY-alueella vain Pietarsaaren sk:n yrityskannan kasvu ilman maa- ja metsätaloutta ylitti koko maan kasvun vuosina 2005-11. Kaikkien seutukuntien joukossa se sijoittui kärkikymmenikköön, jonka kärjessä olivat suuret Oulun, Tampereen, Turun ja Helsingin seutukunnat. Verkkaisinta kasvu oli Suupohjan rannikkoseudulla. Useissa Itä- ja Pohjois-Suomen seutukunnissa kasvu jäi vain muutamaan prosenttiin ja niin myös Etelä-Pohjanmaalla Järviseedun sk:ssa.

Teollisuuden yrityskanta jopa laski Suupohjan rannikon ja Kokkolan seutukunnissa. Selvästi parasta kasvu oli Pietarsaaren sk:ssa, joka oli seutukuntavertailussa viidennellä sijalla. Oulun sk nappasi ykkössijan ja Itä- ja Pohjois-Suomen seutukunnat pitivät perää, pahimmillaan lähes viidesosan vähennyksellään.

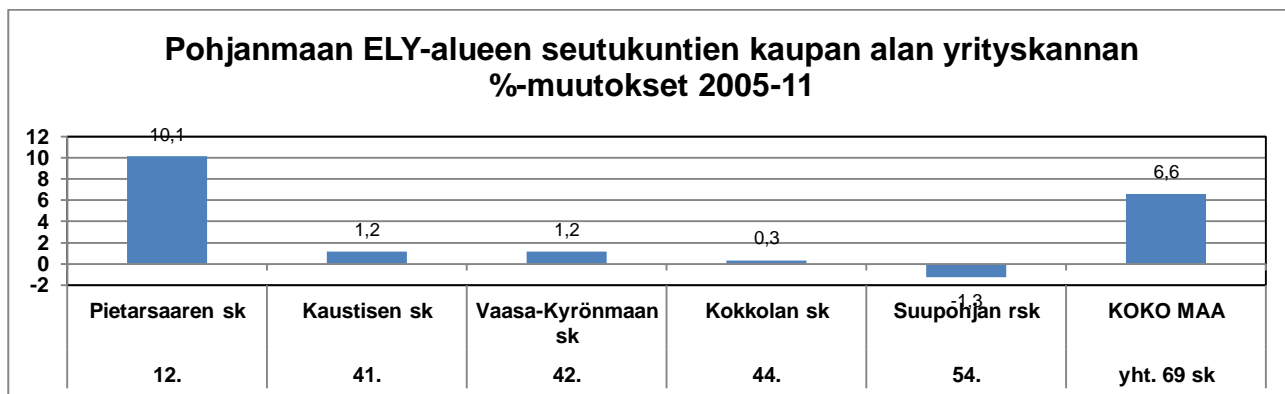

Rakennusalan yrityskannan kasvunopeudessa Pietarsaaren sk oli koko maan ykkönen ja Kaustisen sk viides. Vaasan-Kyrönmaan ja Suupohjan rannikon seutukunnissa kasvu oli koko maata hitaampaa. Kärkikymmenikössä ei nyt ollut lainkaan suuria seutukuntia mutta heikoimman kasvun joukossa samoja seutukuntia kuin edellisilläkin toimialoilla.

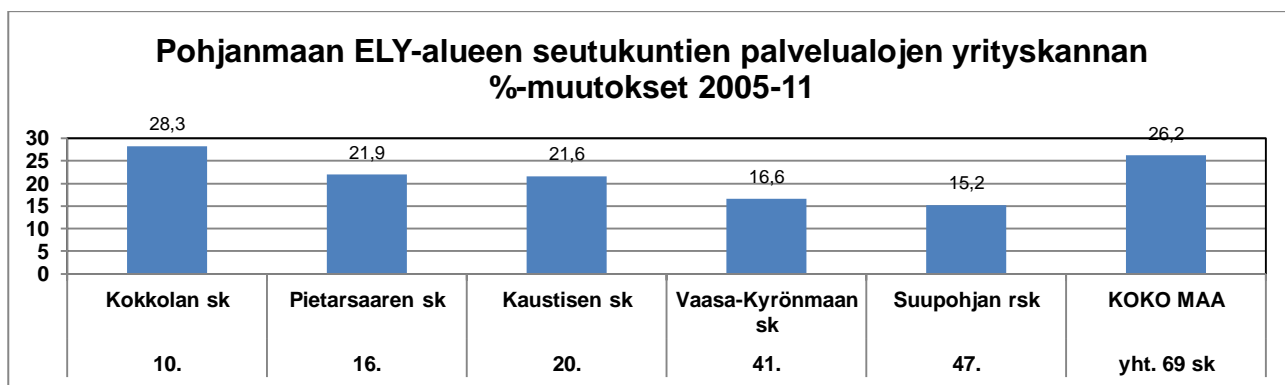

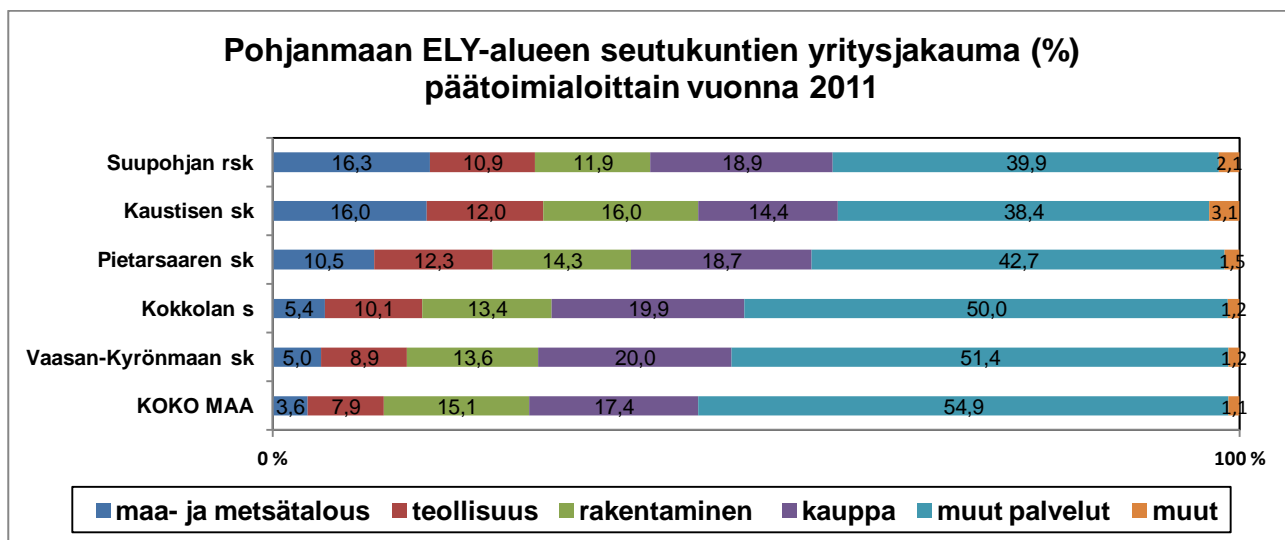
Myös kaupan alan kasvu oli Pietarsaaren sk:ssa ELY-alueen nopeinta ja ainoana koko maata parempaa. Muissa kasvu oli vaatimatonta ja Suupohjan rsk:ssa määrä laski hieman. Suurista seutukunnista vain Turun sk ylsi kymmenen nopeimman kasvun joukkoon. Lapissa pari seutukuntaa menetti jopa yli kymmenesosan kauppayrityksistään.

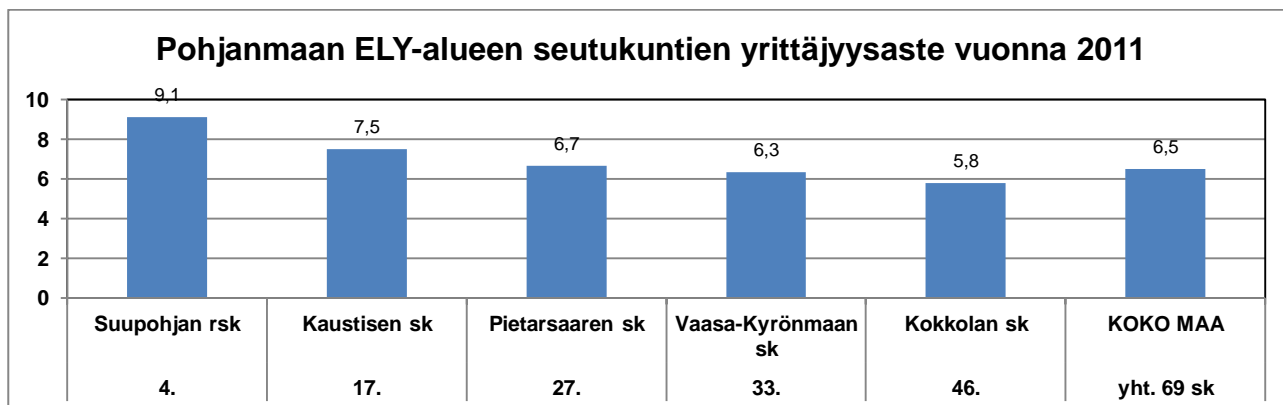
Muilla palvelualoilla vain Kokkolan sk ylitti koko maan kasvutahdin ja ylsi kymmenenneksi kaikkien seutukuntien joukossa. Nyt jälleen kaikki suurimmat seutukunnat sijoituivat kärkikymmenikköön. Kahden seutukunnan palvelualojen yrityskanta jopa supistui (Pielisen Karjalan ja Joutsan sk).

Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukunnat erottuvat korkealla maa- ja metsätalousyritysten %-osuudellaan. Kaikissa ELY-alueen seutukunnissa palvelualojen osuudet ovat koko maata alhaisempia ja teollisuuden osuudet koko maata korkeampia.

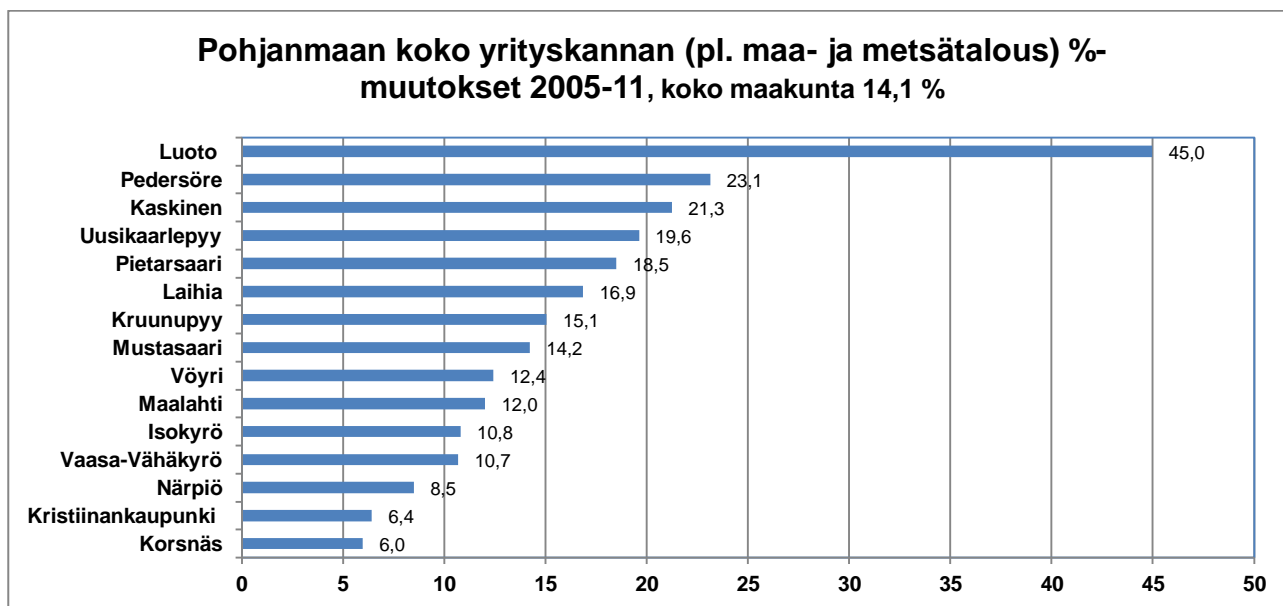

Yrittäjyysasteeltaan parhaita olivat Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukunnat. Edellisen runsas lasinalaisviljely nosti sen neljänneksi seutukuntavertailussa. Maa- ja metsätalouden poislukeminen laski Suupohjan rannikon, Kaustisen ja Pietarsaaren seutukunnan sijoituksia. Ahvenanmaan seutukunnat valtasivat koko maassa kärkisijat ja alhaisimmat lukemat löytyivät jälleen Itä- ja Pohjois-Suomen seutukunnista.

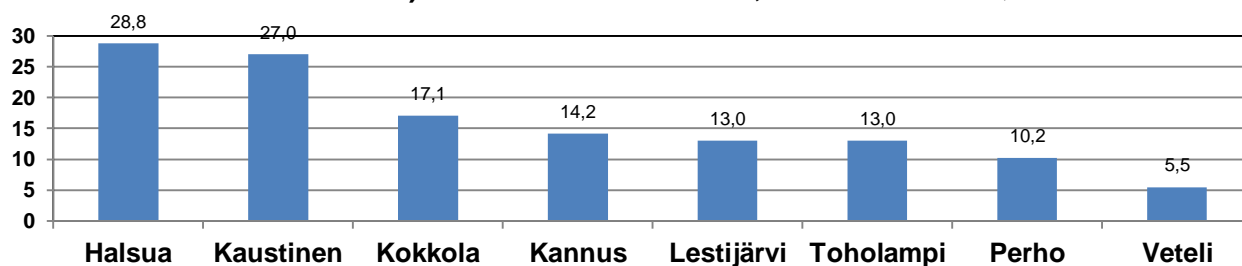
Kunnat

Pohjanmaan kunnissa yritysten määrä ilman maa- ja metsätaloutta kasvoi vuosina 2005–2011 selvästi nopeimmin vuosina 2005-11 Luodossa, lähes puolella. Korsnäs ja Kristiinankaupungin kasvu jäi vain runsaaseen kuuteen prosenttiin. Suurimman kunnan eli Vaasa-Vähäkyrön kasvu oli hitaimpien joukossa.

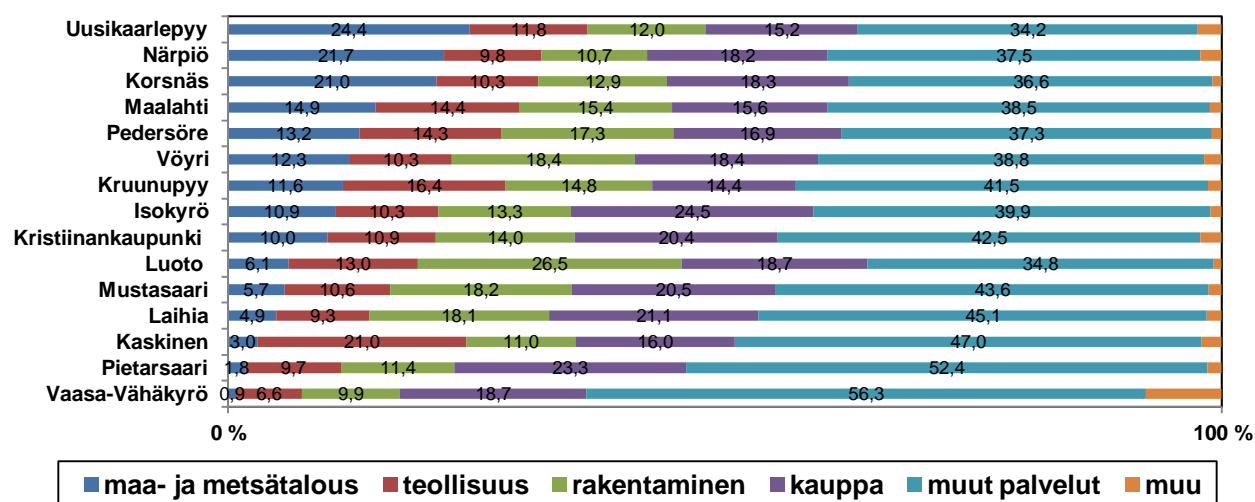
Keski-Pohjanmaalla erottuivat Halsuan ja Kaustisen korkeat %-muutokset ja heikointa kasvu oli Vetelissä. Suurimman kunnan eli Kokkolan kasvu oli kolmanneksi nopeinta.

Keski-Pohjanmaan kuntien koko yrityskannan (pl. maa- ja metsätalous) %-muutokset 2005-11, koko maakunta 16,4 %

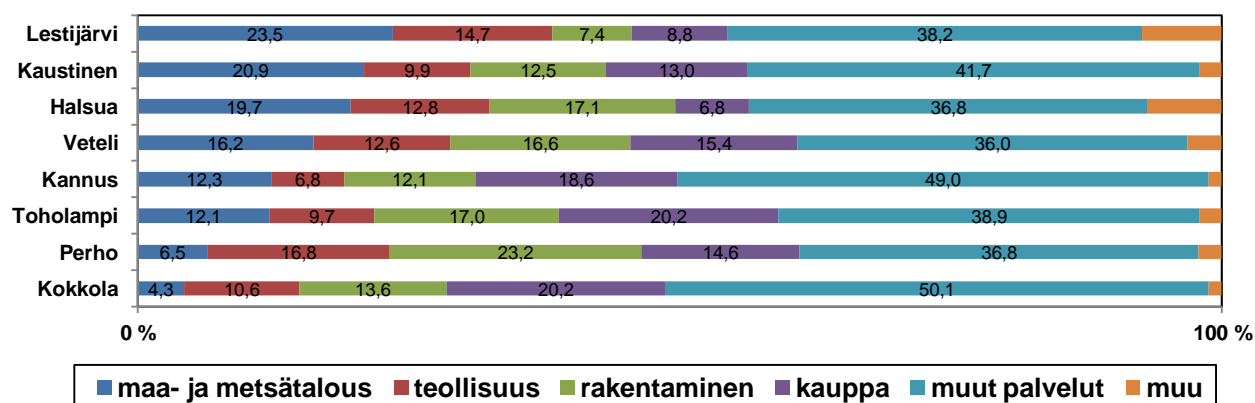
Pohjanmaalla oli kuntia, joissa maa- ja metsätalousyrittäjien %-osuus nousi yli viidennekseen koko yrityskannasta. Vaasa-Vähäkyrössä niitä oli alle yksi sadasta. Vain siellä ja Pietarsaareissa palveluyrityksiä oli yli puolet.

Pohjanmaan kuntien yritysjaakauma päätoimialoittain (%) vuonna 2011

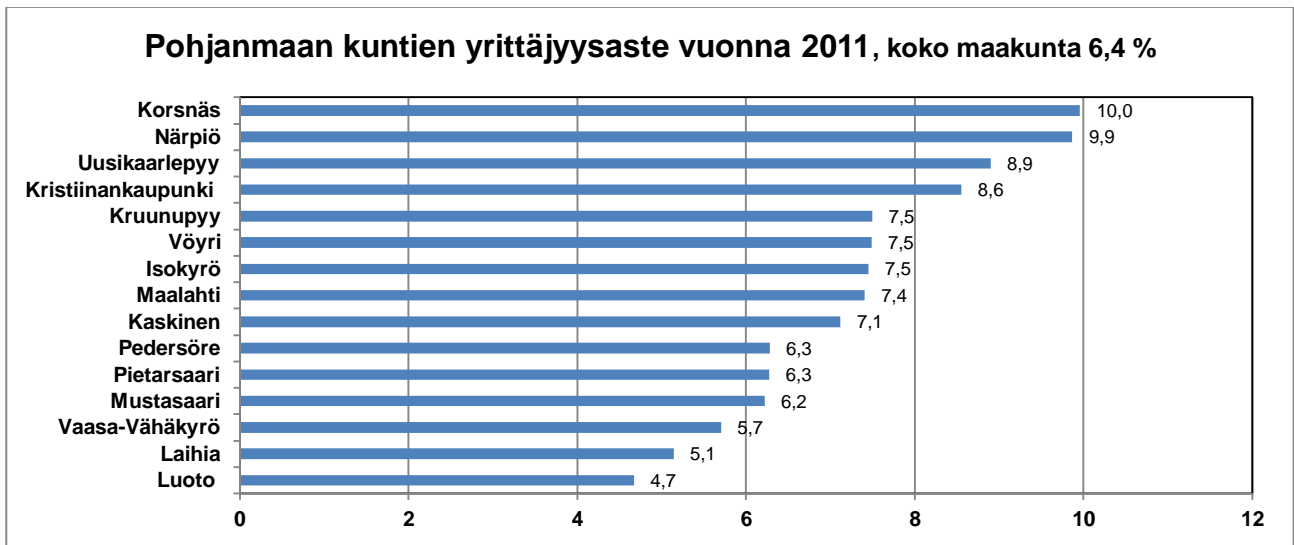

Myös Keski-Pohjanmaalla oli kolme kuntaa, joissa maa- ja metsätalousyrittäjien %-osuus nousi viidennekseen. Vain Kokkolassa muut palveluyritykset olivat niukkana enemmistönä.

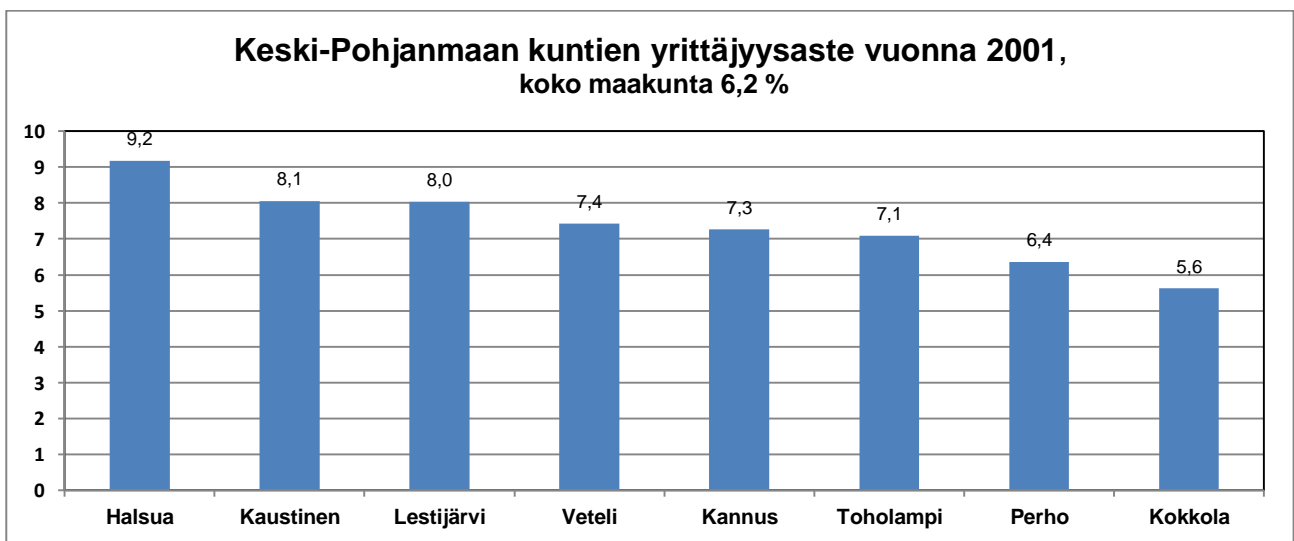
Keski-Pohjanmaan kuntien yritysjaakauma päätoimialoittain (%) vuonna 2011

Yrittäjyysaste eli yritysten määrä sataa asukasta kohti oli Pohjanmaalla korkein Korsnäsissä ja Närpiössä; joka kymmenes oli yrittäjä, Luodossa vain alle joka kahdeskymmenes.

Keski-Pohjanmaalla erot yrittäjyysasteessa olivat kuntien välillä hieman pienemmät. Molemmissa maakunnissa suurin kunta jäi vertailussa jälkijoukkoon.

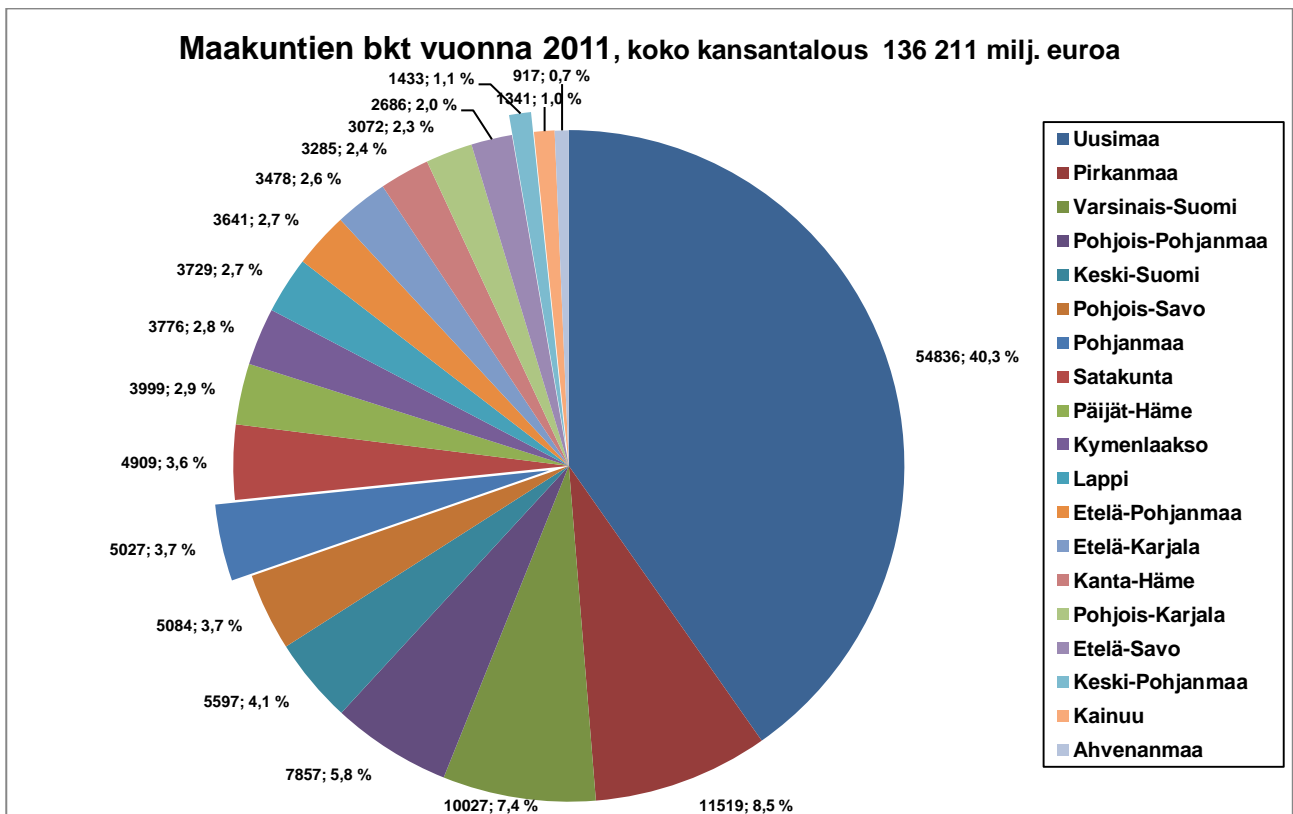

Bruttokansantuote

Yritysten ja muiden organisaatioiden tuottamat hyödykkeet eli tavarat ja palvelut ovat kolmas tärkeä aluetalouden peruspilari. Niiden arvoa mitataan arvonlisäyksellä eli bkt:llä joka on tuotetun hyödykkeen myyntihinnan sekä sen valmistukseen käytettyjen väli tuotteiden hintojen erotus.

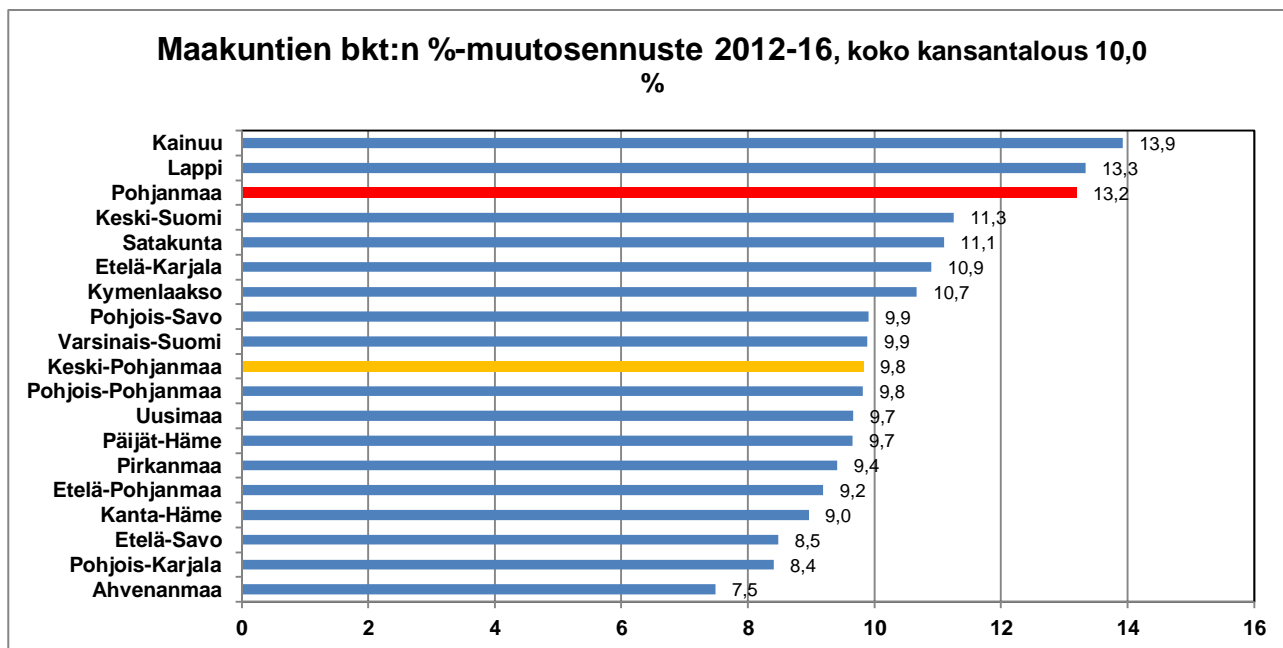
Maakunnat

Uusimaa tuotti viime vuonna 40 % koko kansantaloutemme bruttokansantuotteesta. Se oli vielä suurempi kuin väkilukuosuus. Kun otetaan mukaan seuraavat kolme suurta maakuntaa, niin tällä ydinalueella muodostui maamme bkt:sta lähes kaksi kolmasosaa. Pohjanmaan %-osuus oli 3,7 % ja Keski-Pohjanmaan 1,1 %. Maakuntavertailussa Pohjanmaa oli seitsemäs ja Keski-Pohjanmaa kolmanneksi pienin. Väkilukuun verrattuna molemmat sijoitukset olivat parempia.

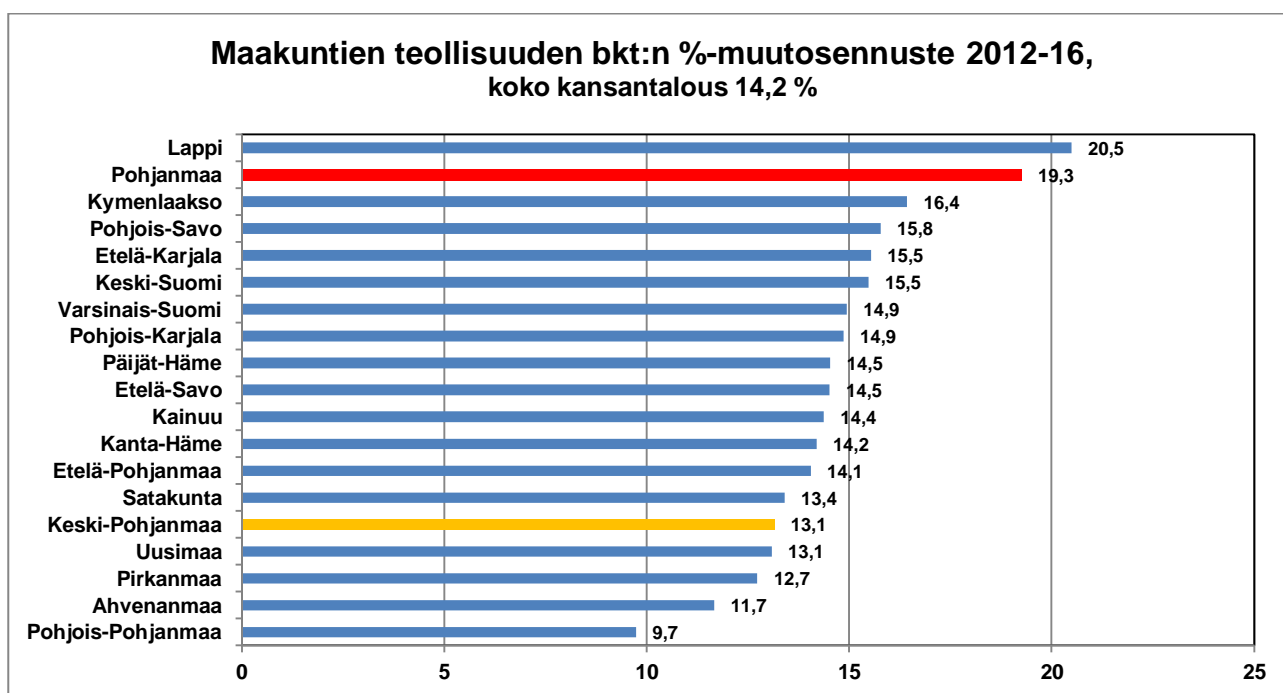
Seuraavassa käydään läpi Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) lokakuussa 2012 julkistamia maakuntakohtaisia ennusteita bkt:n muutoksista vuosina 2012-16. Pohjanmaan sijoittuisi kolmanneksi ja Keski-Pohjanmaa keskivälille maakuntien vertailussa. Kärkisijat valtaisivat yllättäen Kainuu ja Lappi. Suuret Uusimaa, Pirkanmaa ja Varsinais-Suomi olisivat koko kansantaloutta hieman heikomman kasvun maakuntia.

Edellinen viisivuotiskausi 2007–2011 oli erittäin suurten muutosten aikaa. Kansantalous kasvoi voimakkaasti vuosina 2007 ja 2008 mutta vuonna 2009 syöksyttiin globaaliin talouskriisiin, josta elpyminen alkoi vasta seuraavana vuonna. Pohjanmaa selvisi tästä myllerryksestä ainoana Manner-Suomen maakuntana plussalle; bkt kasvoi vuosina 2007–2011 pari prosenttia. Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla bkt romahti vastaavana aikana neljänneksellä. Keski-Pohjanmaalla laskua oli 14 prosenttia.

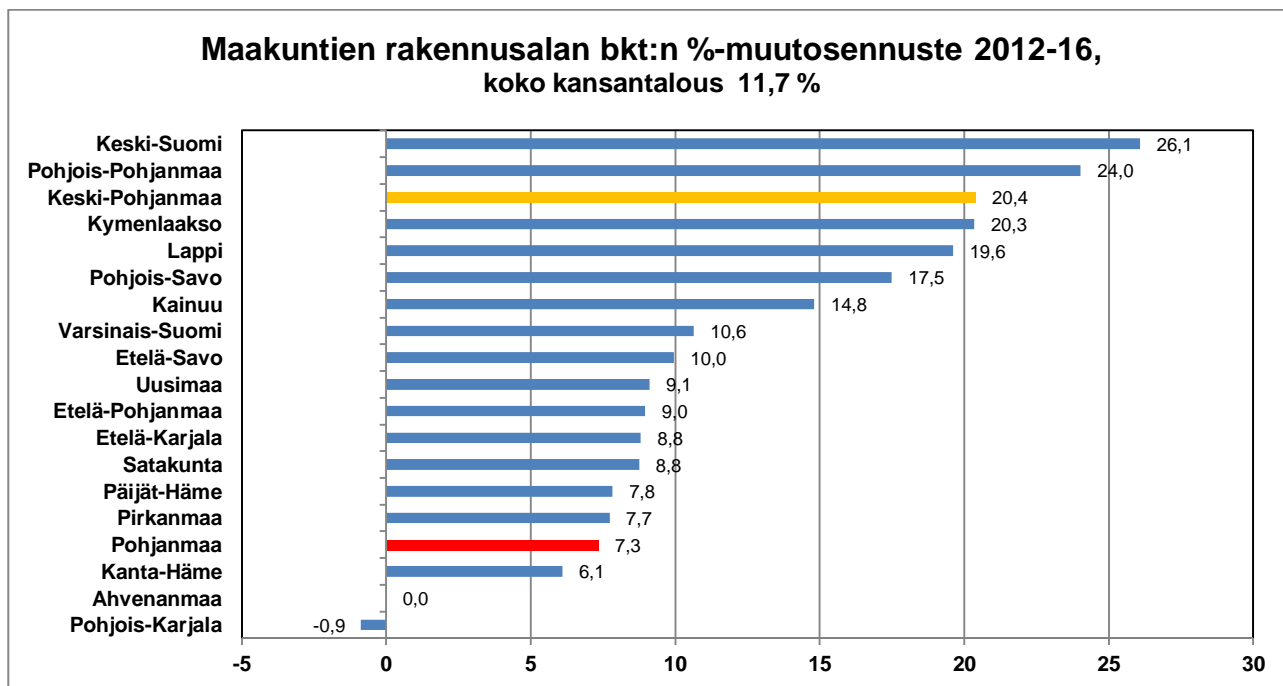

Globaali talouskriisi koetteli erityisesti vientiteollisuutta. Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa, Varsinais-Suomessa ja Keski-Pohjanmaalla teollisuuden bkt putosi yli puolella vuosina 2007–2011. Kasvua oli vain Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla. Vaasanseudun energiaklusterin ansiosta Pohjanmaa selviytyi siis parhaiten. Keski-Pohjanmaan suuri riippuvuus sinkin maailmanmarkkinahinnoista taas selittää teollisuuden bkt:n puolittumisen. Varsinkin elektroniikkateollisuus kärsi suuria tappioita tänä aikana.

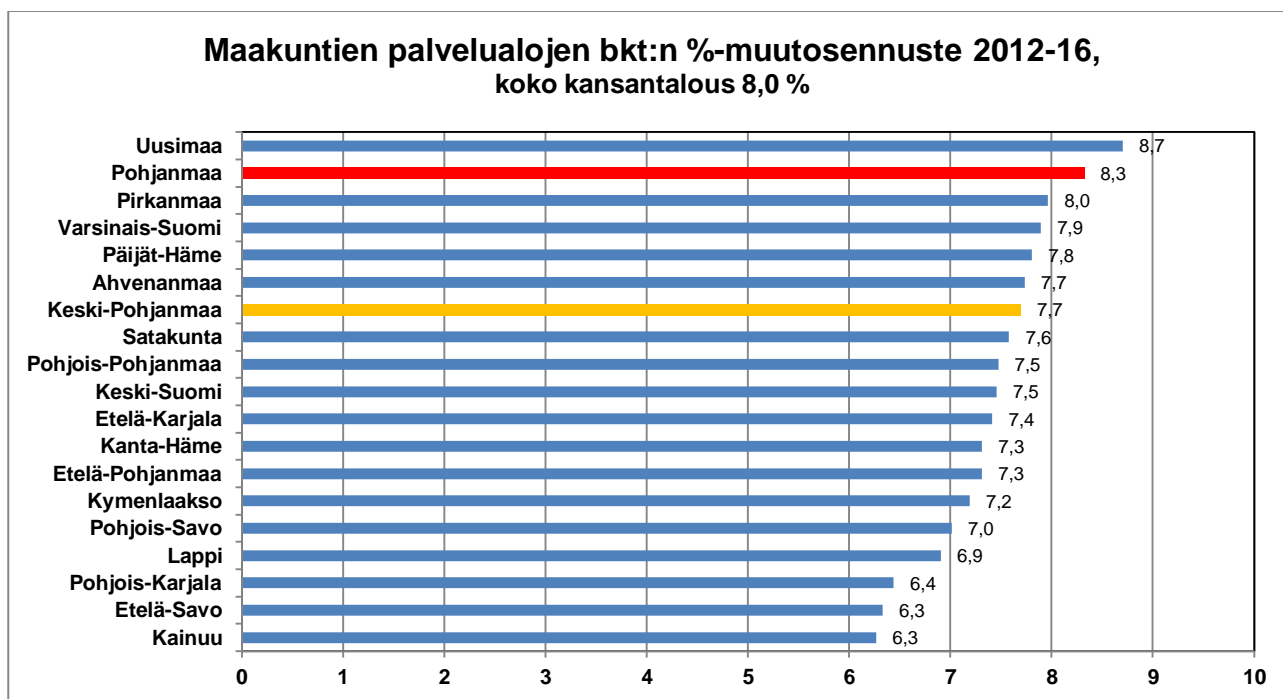
Ennustejaksolla Pohjanmaan teollisuuden bkt kasvaisi maakunnista toiseksi nopeimmin mutta Keski-Pohjanmaan viidenneksi hitaimmin. Kaikissa maakunnissa olisi kuitenkin kasvua ja yhteensä se ylittäisi koko bkt:n kasvuennusteen. Suuret maakunnat Uusimaa, Pirkanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa olisivat jälkijoukossa. Niissä elektroniikkateollisuus on ollut aikaisemmin hyvin vahva toimiala.

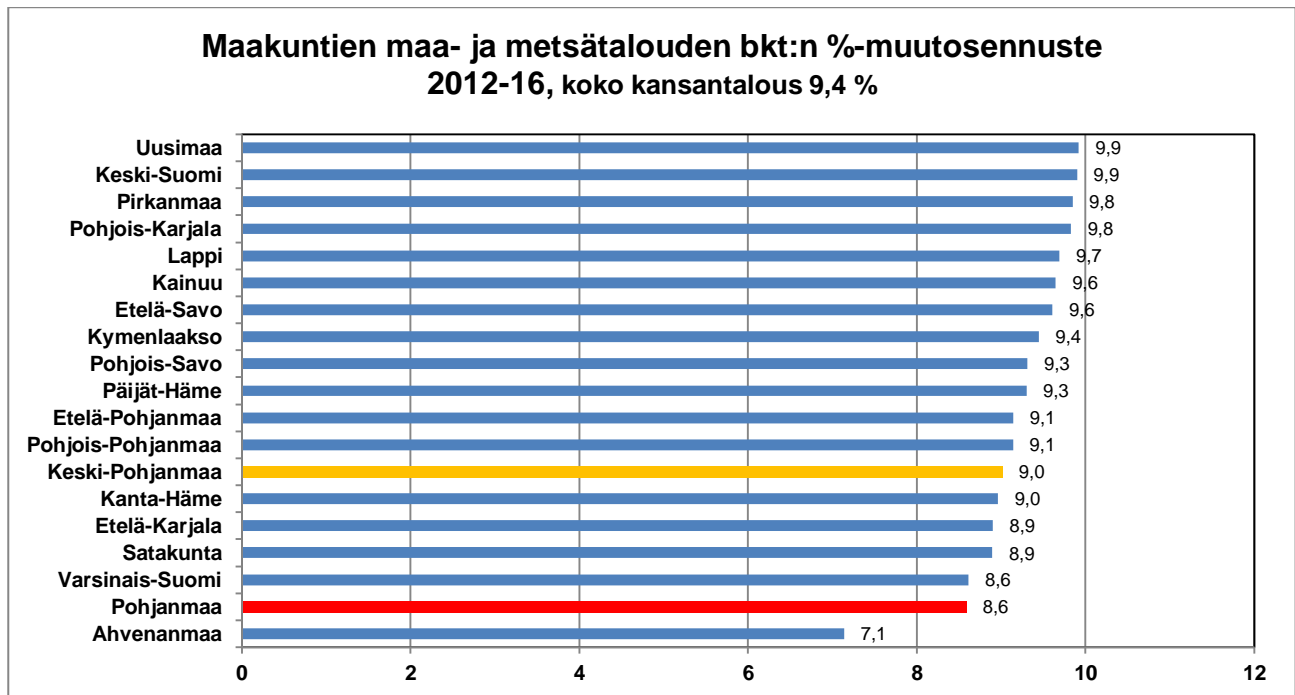
Rakennusalan bkt kasvasi Keski-Pohjanmaalla 2012-2016 maakunnista kolmanneksi nopeimmin mutta Pohjanmaalla neljänneksi heikoimmin. Vain Pohjois-Karjalassa rakennusala taantui. Suhdannevaihtelut ovat hyvin jyrkkiä myös tällä alalla. Niinpä vuosina 2006–2011 lähes puolessa maakunnista bkt laski, ei kuitenkaan kummassakaan ELY-alueen maakunnassa.

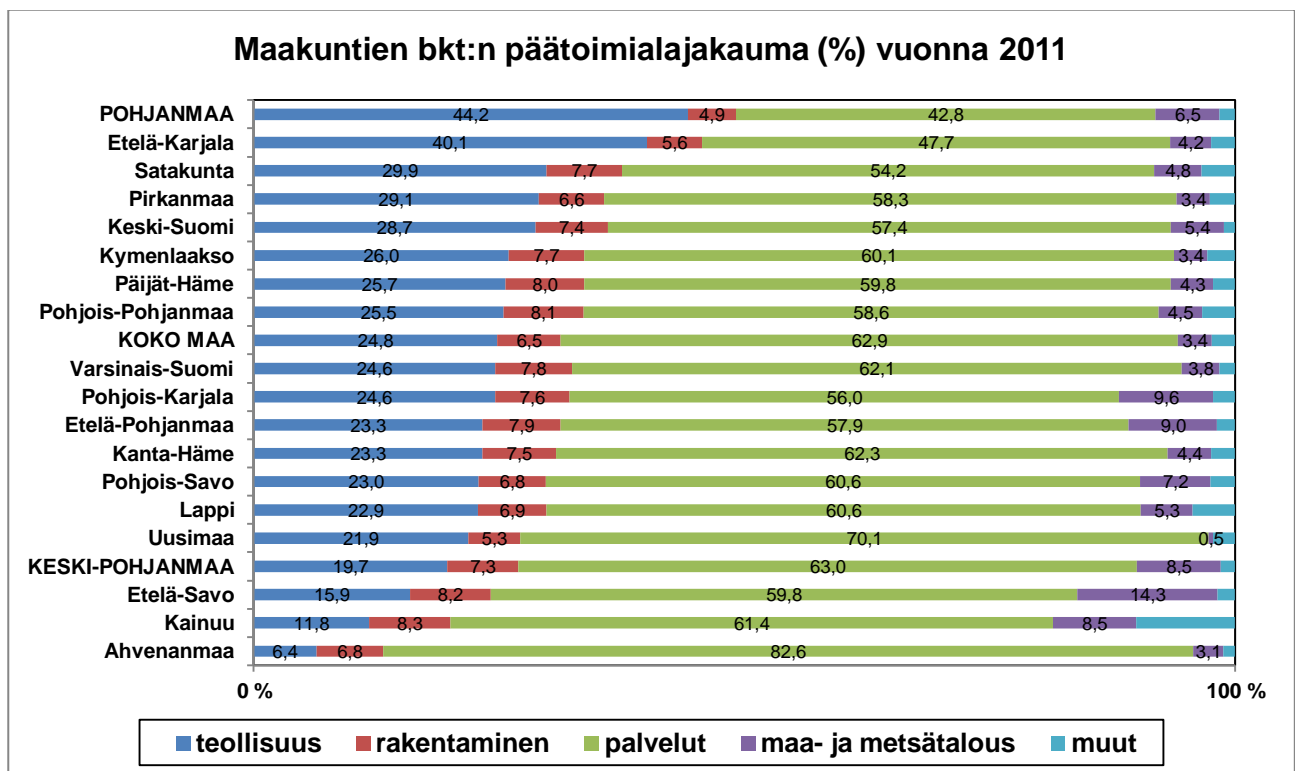
Maakuntien palvelualojen bkt:n muutosennusteissa 2012-16 ei ole juuri lainkaan eroja. Aikaisemmalla viisivuotiskaudella niitä kuitenkin oli; alle puolessa se kasvoi mutta muissa laski. Keski-Pohjanmaa kuului kasvaneisiin ja Pohjanmaan taantuneisiin maakuntiin. Päijät-Hämeessä kasvua oli kymmenesosa ja Etelä-Savossa laskua yli kymmenesosa.

Myöskään maa- ja metsätalouden bkt:lle ETLA ei ole löytänyt juurikaan maakunnittaisia kasvueroja ennusteissaan. Kuitenkin vuosina 2007–2011 Pohjanmaalla kasvua oli peräti kolmasosa ja Lapissa laskua neljäsosa. Tuskin näin valtavat erot maakuntien välillä voivat tulevaisuudessakaan tasoittua.

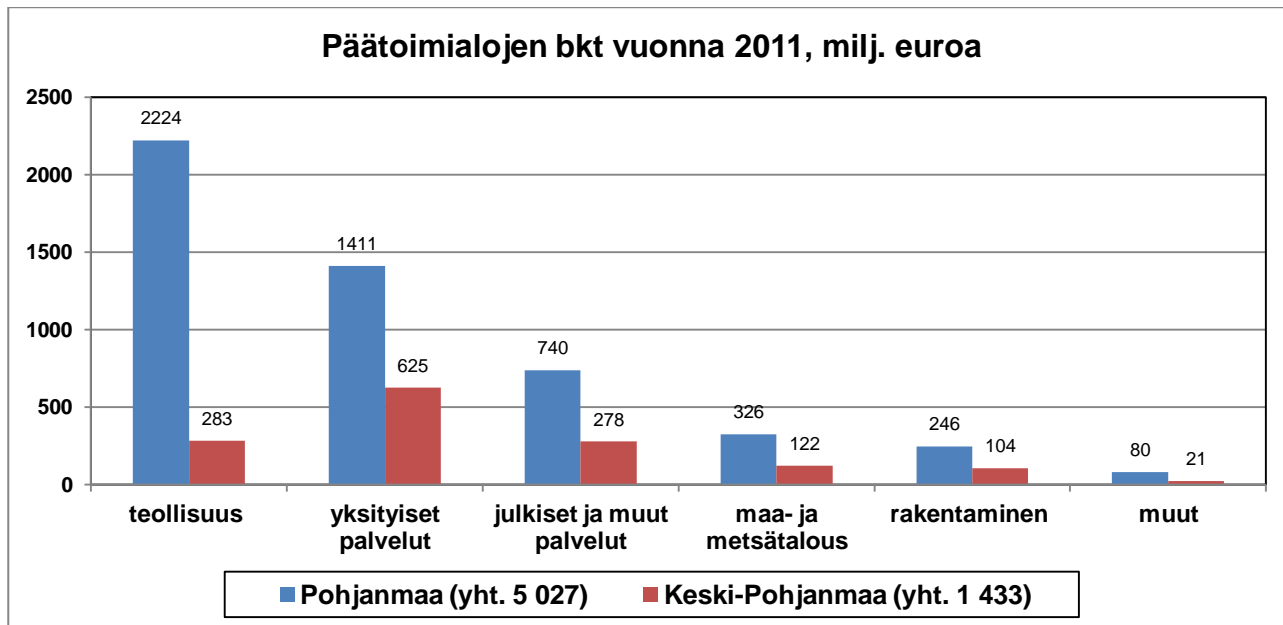

Teollisuuden %-osuus koko bkt:sta oli kaikkein korkein Pohjanmaalla vuonna 2011 ja palveluiden vastaavasti pienin. Keski-Pohjanmaalla korostui maa- ja metsätalouden merkitys; osuus oli neljänneksi korkein Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Pohjanmaan jälkeen. Palvelut olivat tärkeimpiä Ahvenanmaalla ja Uudellamaalla.

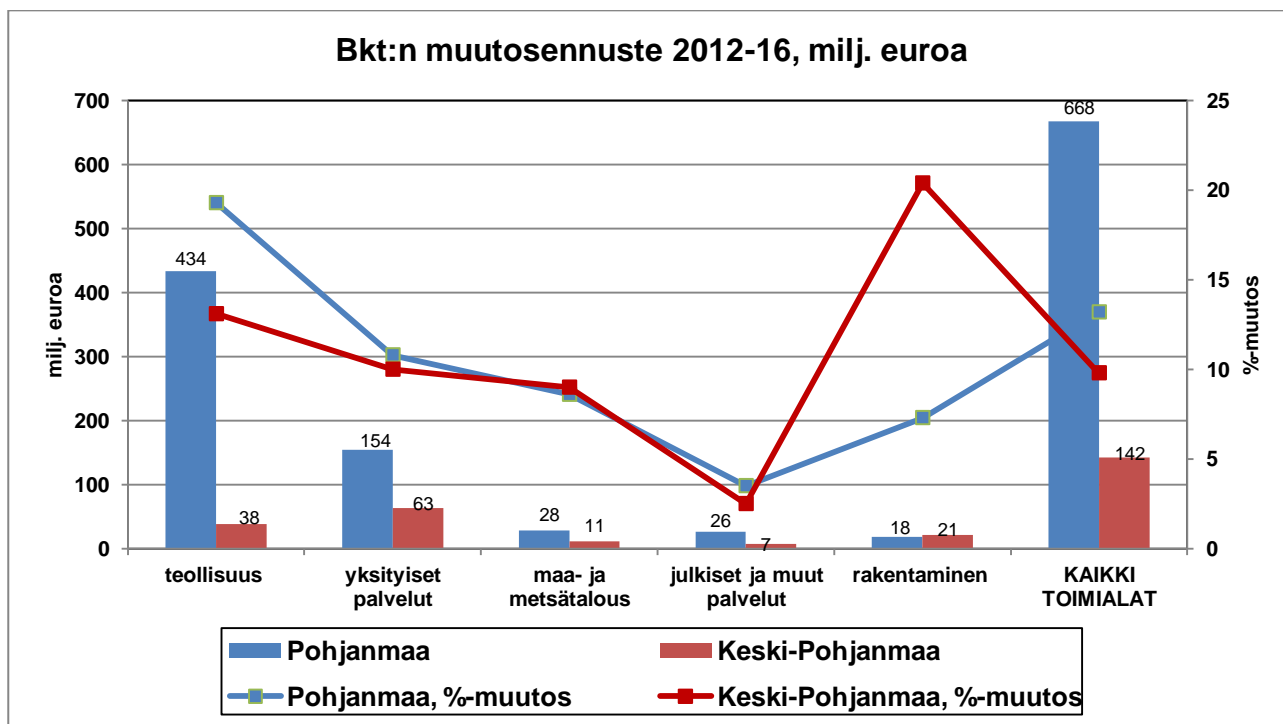

Kun jaetaan palvelut vielä kahtia, havaitaan, että Keski-Pohjanmaalla yksityiset oli päätoimialojen suurin bkt:n luoja vuonna 2011. Pohjanmaalla teollisuus oli hallitseva päätoimiala. Koko ELY-alueen bkt:sta Pohjanmaa tuotti yli kolme neljäsosaa ja teollisuuden bkt:sta peräti lähes 90 %.

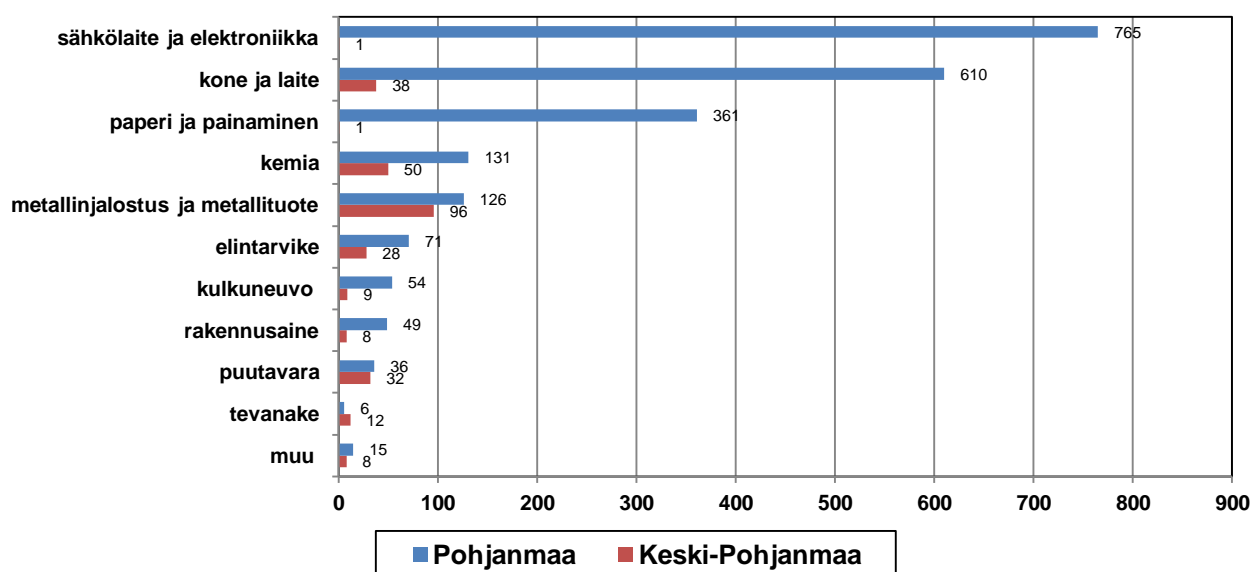

Teollisuus olisi Pohjanmaalla ennusteen mukaan euromääräisesti ylivoimaisesti suurin bkt:n kartuttaja. Keski-Pohjanmaalla yksityiset palvelut tuottaisivat hieman enemmän kuin teollisuus. Prosentuaalisesti molemmissa maakunnissa rakentaminen olisi kiivaimman ja julkinen sektorin hitaimman kasvun toimiala.

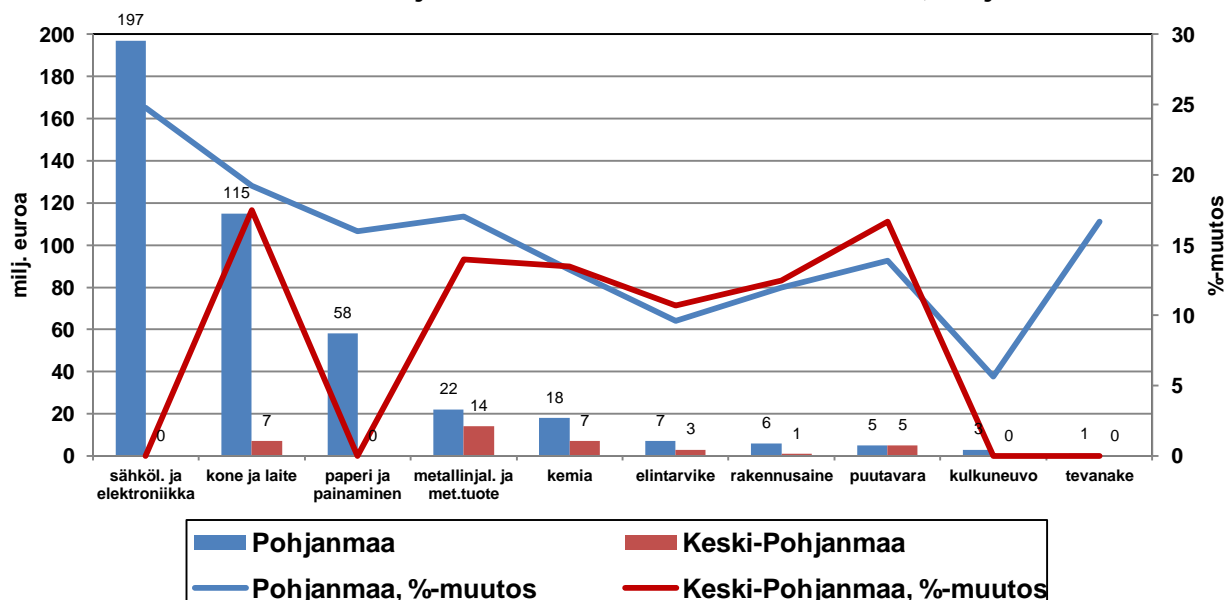
Pohjanmaan teollisuuden kovaa ydintä ovat energiaklusterin toimialat, sähkölaitteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistus sekä metallinjalostus ja metallituotteiden valmistus. Niiden yhteenlaskettu osuus maakunnan teollisuuden bkt:sta oli vuonna 2011 kaksi kolmasosaa. Keski-Pohjanmaalla metallinjalostus tuotti vastaavasti lähes puolet teollisuuden koko bkt:sta.

Teollisuustoimialojen bkt vuonna 2011, milj. euroa

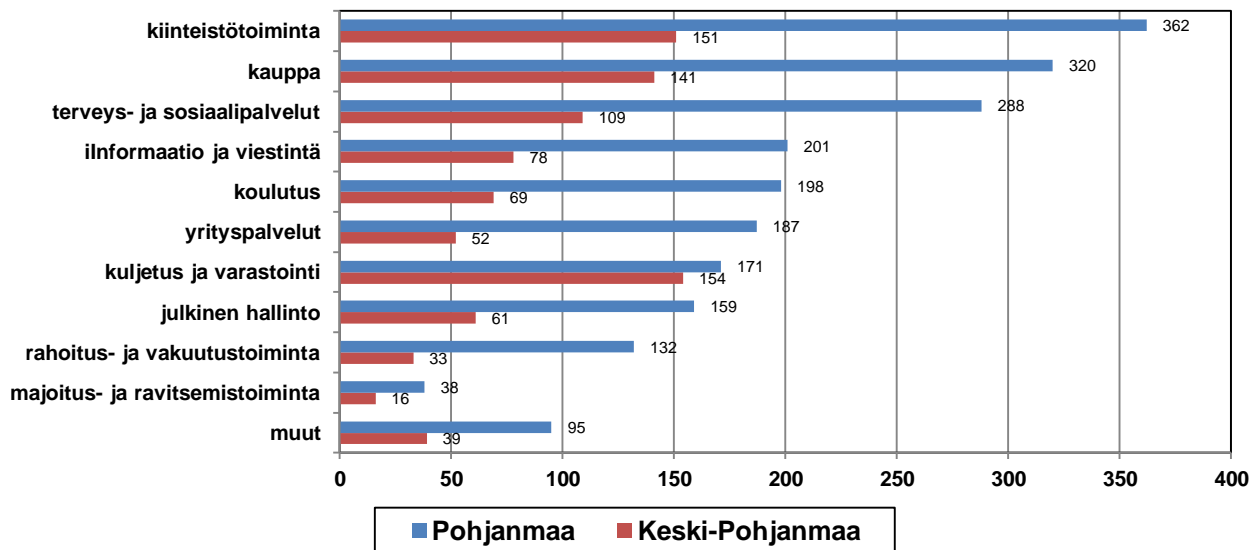
Sähkölaitteiden valmistuksen bkt:n kasvu kattaisi ennusteen mukaan lähes puolet ja koneiden laitteiden valmistus neljäsosan Pohjanmaan koko teollisuuden kasvusta vuosina 2012-16. Keski-Pohjanmaalla metallinjalostus ja metallituotteiden valmistus olisi lähes yhtä dominoivassa asemassa. Myös prosenttimuutoksessa sähkölaitteiden valmistus olisi Pohjanmaalla nopeimmin kasvava toimiala. Keski-Pohjanmaalla paras %-kasvu jakautuisi useammalle toimialalle.

Teollisuustoimialojen bkt:n muutosennuste 2012-16, milj. euroa

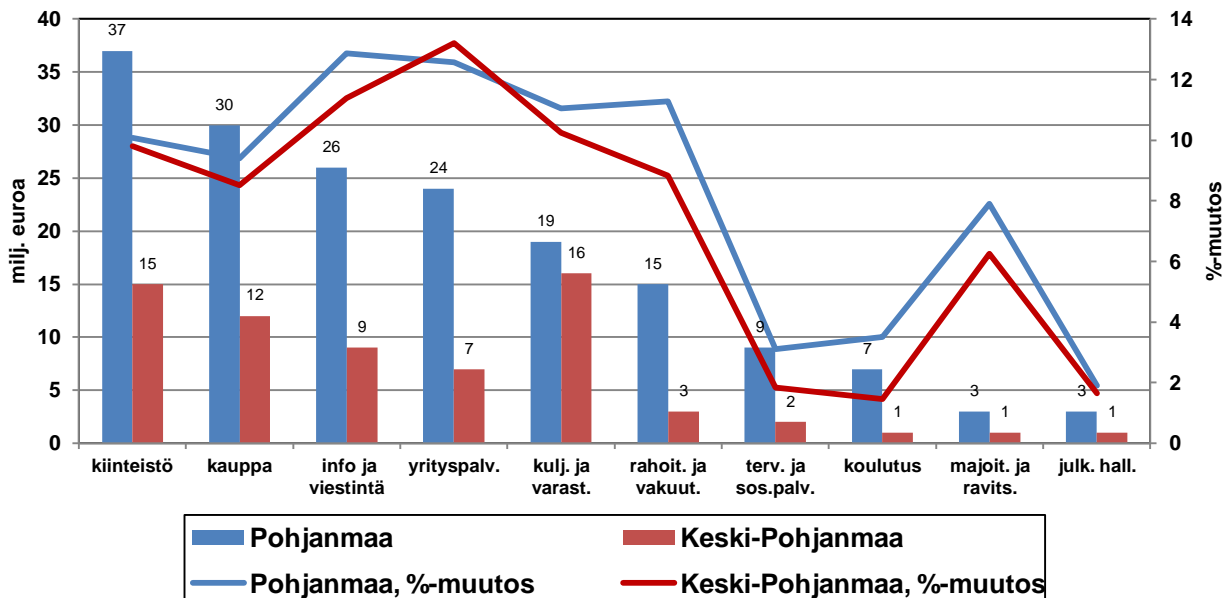
Kiinteistötoiminta oli molemmissa maakunnissa vuonna 2011 suurin palvelujen bkt:n toimiala. Se tarkoittaa kiinteistöjen laskennallista arvoa kansantalouden tilinpidossa. Kuljetus ja varastointi korostuu Keski-Pohjanmaalla merkittävänä toimialana. Pohjanmaa tuotti Koko ELY-alueen palvelujen bkt:sta yli kaksi kolmasosaa.

Palvelutoimialojen bkt vuonna 2011, milj. euroa

Kiinteistötoiminta tuottaisi ennusteen mukaan suurimman palvelualojen bkt:n muutoksen molemmissa maakunnissa. Se koostuisi lähinnä laskennallisesta kiinteistöjen arvonnoususta. Kuljetus ja varastointi olisi Keski-Pohjanmaalla toiseksi suurin mutta Pohjanmaalla vasta viidenneksi tärkein. Pohjanmaalla kauppa tuottaisi toiseksi ja Keski-Pohjanmaalla kolmanneksi eniten. Prosenttimuutoksissa ei toimialoittain juurikaan olisi eroja. Hitaimmin kasvaisivat molemmissa julkisen sektorin toimialat.

Palvelutoimialojen bkt:n muutosennuste 2012-16, milj.euroa

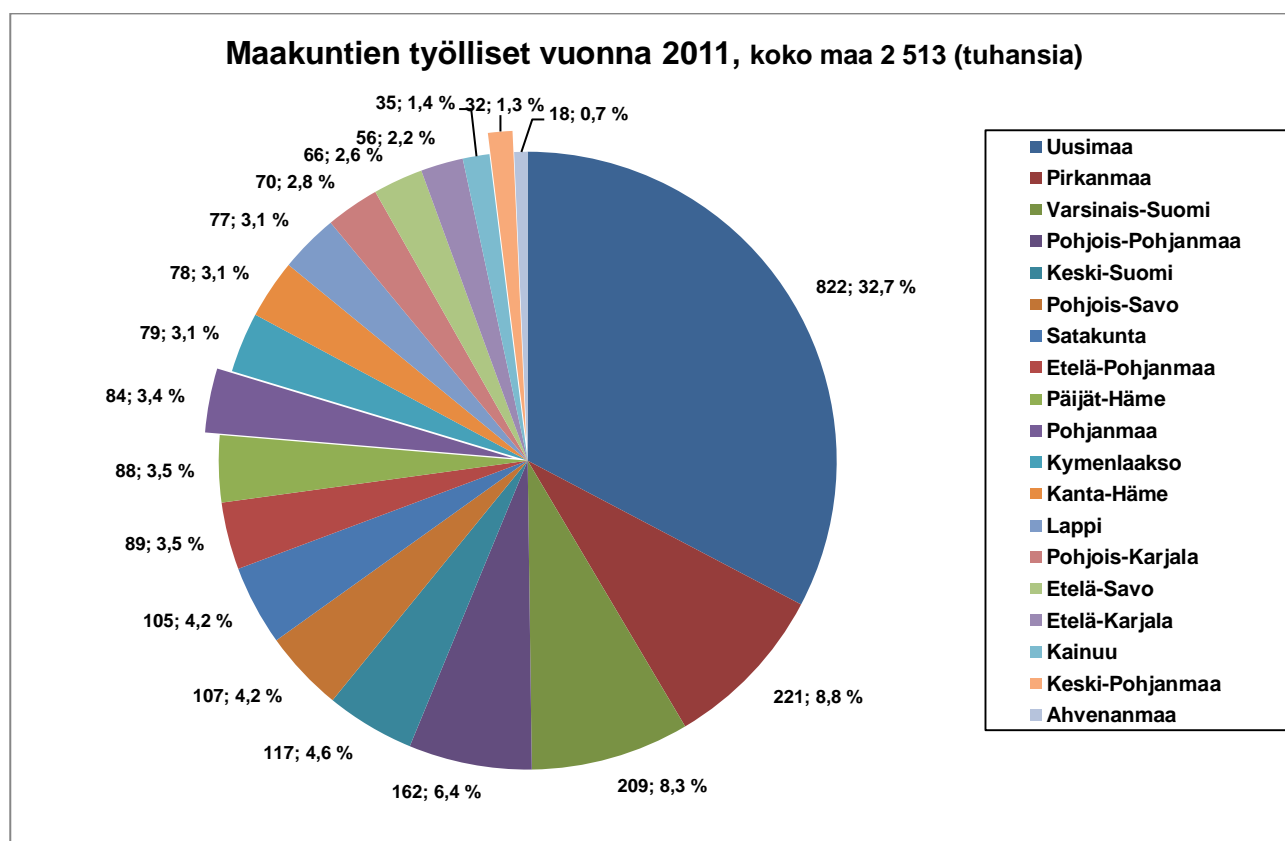
Pohjanmaan koko bkt:n kasvusta siis kaksi kolmasosaa koostuisi teollisuuden tuotannosta ja siitä energiaklusterin toimialat kahmaisivat yhteensä kolme neljäsosaa ja klusterin sisällä sähkölaitteiden valmistus yksin lähes puolet koko teollisuuden bkt:n kasvusta. Keski-Pohjanmaalla yksityisten palvelujen osuus bkt:n kasvusta olisi suurempi mutta teollisuuden bkt:n lisäyksestä metallinjalostuksesta tulisi yli puolet. - Seutukunnittain tuoreimmat bkt-tiedot ovat vuodelta 2009, joten niitä ei tässä eritellä lainkaan.

Työlliset

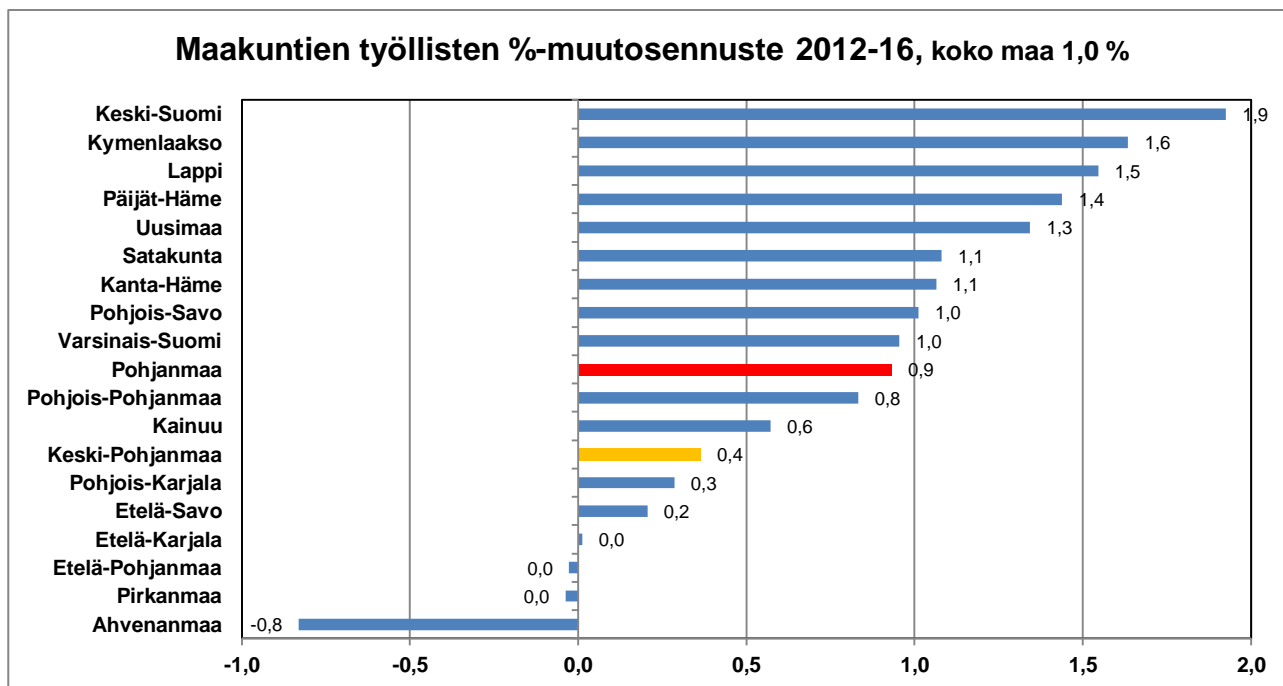
Tavaroiden ja palveluiden tuottamiseen tarvitaan työvoimaa, jonka muutoksia ETLA on ennustanut maakunnittain ajanjaksolle 2012-16.

Maakunnat

Uudenmaan osuus koko maan työllisistä oli vuonna 2011 vain kolmasosa eli selvästi pienempi kuin bkt-osuus mutta kuitenkin ylivoimaisesti suurin. Kun lisätään kolme seuraavaa suurta maakuntaa, saadaan tämän ydinalueen osuudeksi reilusti yli puolet koko maan työllisistä. Pohjanmaan %-osuus oli 3,4 % ja Keski-Pohjanmaan 1,3 %. Pohjanmaan bkt-osuus oli hieman suurempi ja Keski-Pohjanmaan pienempi. Tulos kuvastaa maakuntien tuotanto- ja elinkeinorakenteiden eroja. Pohjanmaa on erikoistunut korkean tuottavuuden teollisuuteen ja Keski-Pohjanmaa työllistävämpään alkutuotantoon koko kansantalouden työnjaossa.

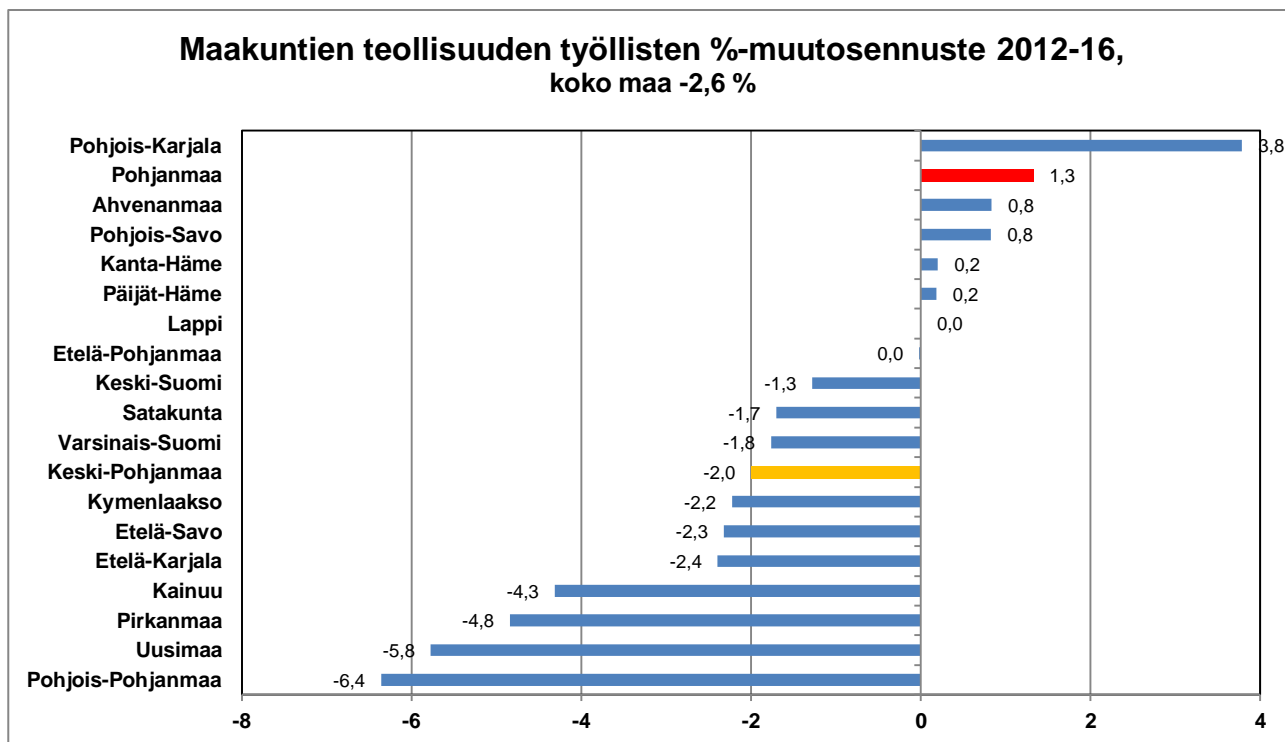
Pohjanmaa jäisi ennusteen mukaan kaikkien työllisten ennusteessa maakuntien keskivaiheille ja Keski-Pohjanmaa hieman heikommaksi. Molempien maakuntien sijoitus putoaisi bkt-ennusteeseen verrattuna. Vain Ahvenanmaan työllisten määrä vähenisi ja nopeimmin kasvaisi Keski-Suomen työllisyys. Kainuu jäisi bkt:n parhaasta kasvuennusteestaan huolimatta jälkijoukkoon. Päijät-Häme taas olisi kärkijoukossa vaikka bkt:n kasvun ennustetaan olevan vaisua.

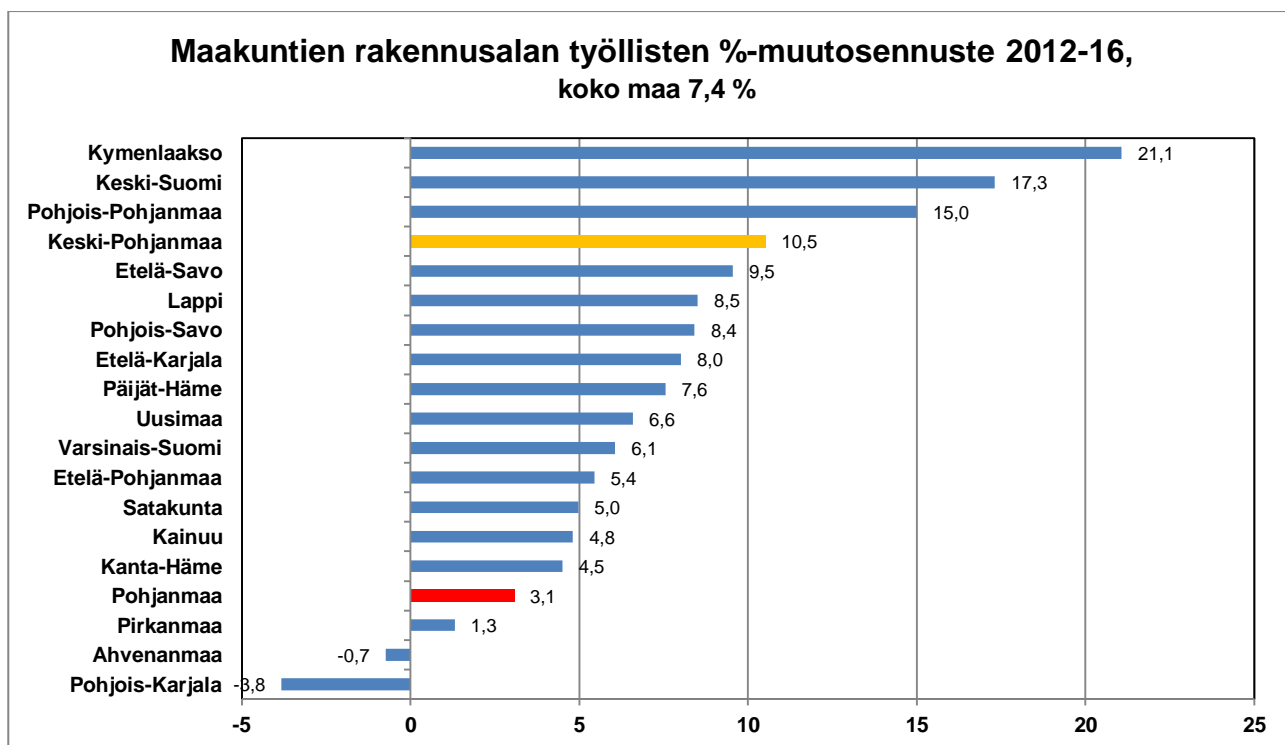
Myös työllisyydessä vuodet 2007-11 olivat myllerrysten aikaa. Se kasvoi voimakkaasti vielä vuonna 2007 ja vuoden 2008 alkupuolella mutta sitten globaalin talouskriisin seurauksena työllisyyskin laski nopeasti ja alkoi kasvaa vasta vuonna 2010. Keski-Pohjanmaan työllisten määrä kasvoi koko aikajaksolla maakunnista viidenneksi nopeimmin mutta Pohjanmaalla määrä pysyi ennallaan. Työllisten määrä väheni viidessä maakunnassa (Ahvenanmaa, Kymenlaakso, Varsinais-Suomi, Lappi ja Kainuu). Selvästi parhaita kasvu oli Pohjois-Karjalassa. Koko maan kasvu oli prosentin luokkaa, kuten ennusteessakin.

Teollisuus kärsi pahiten tästä globaalista kriisistä ja niinpä koko maasta hävisi joka kymmenes teollisuuden työpaikka. Manner-Suomen maakunnista yksikään ei selvinnyt tappioita. Vähimmin vaurioin pärjäsivät Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaalla vähennys oli neljänneksi pienin. Kainuussa peräti lähes joka kolmas ja Kymenlaaksossa joka viides teollisuuden työpaikka karsiutui. Myös elektroniikkateollisuuden maakunnissa (Pohjois-Pohjanmaa, Varsinais-Suomi, Pirkanmaa) vähennys oli koko maata ankarampi.

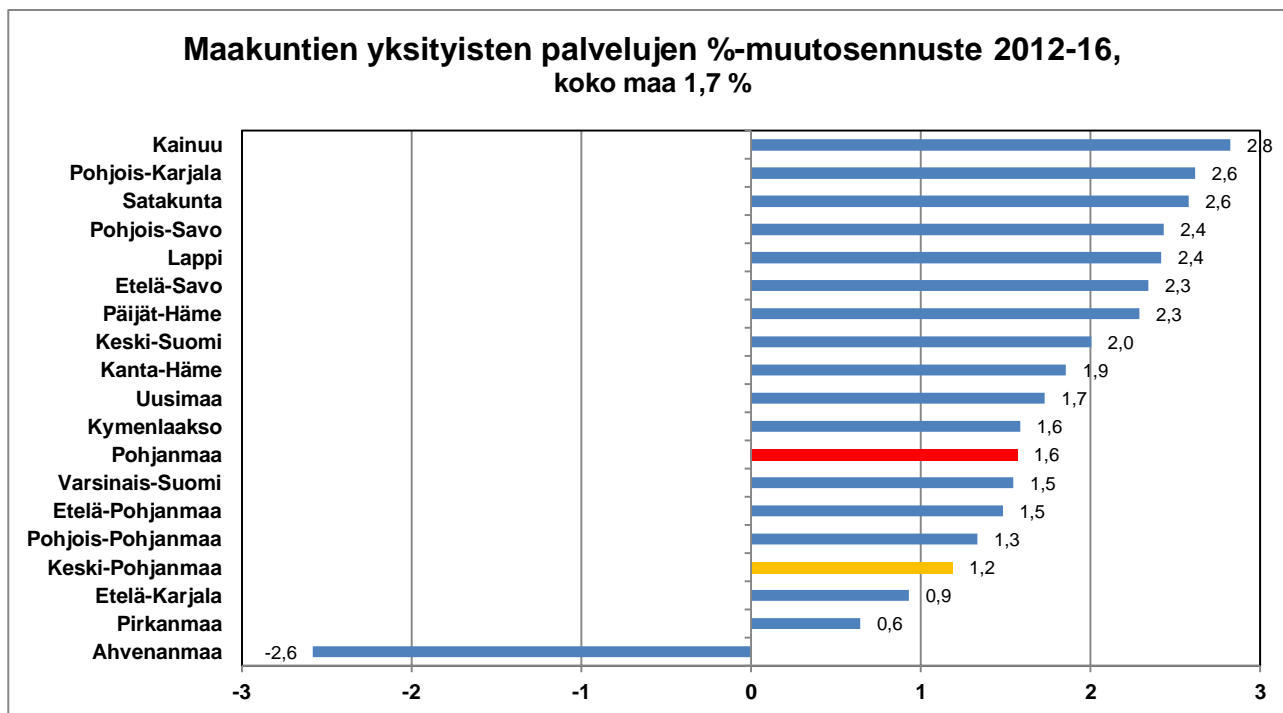
ETLA ennustaa koko maan teollisten työpaikkojen laskun hidastuvan vuosina 2012-16. Kuitenkin vain kuudessa maakunnassa olisi kasvua. Pohjanmaalla lisäys olisi toiseksi nopeinta mutta Keski-Pohjanmaalla työpaikat vähenisivät. Eniten kärsisivät suuret Pohjois-Pohjanmaan, Pirkanmaan ja Uudenmaan maakunnat.

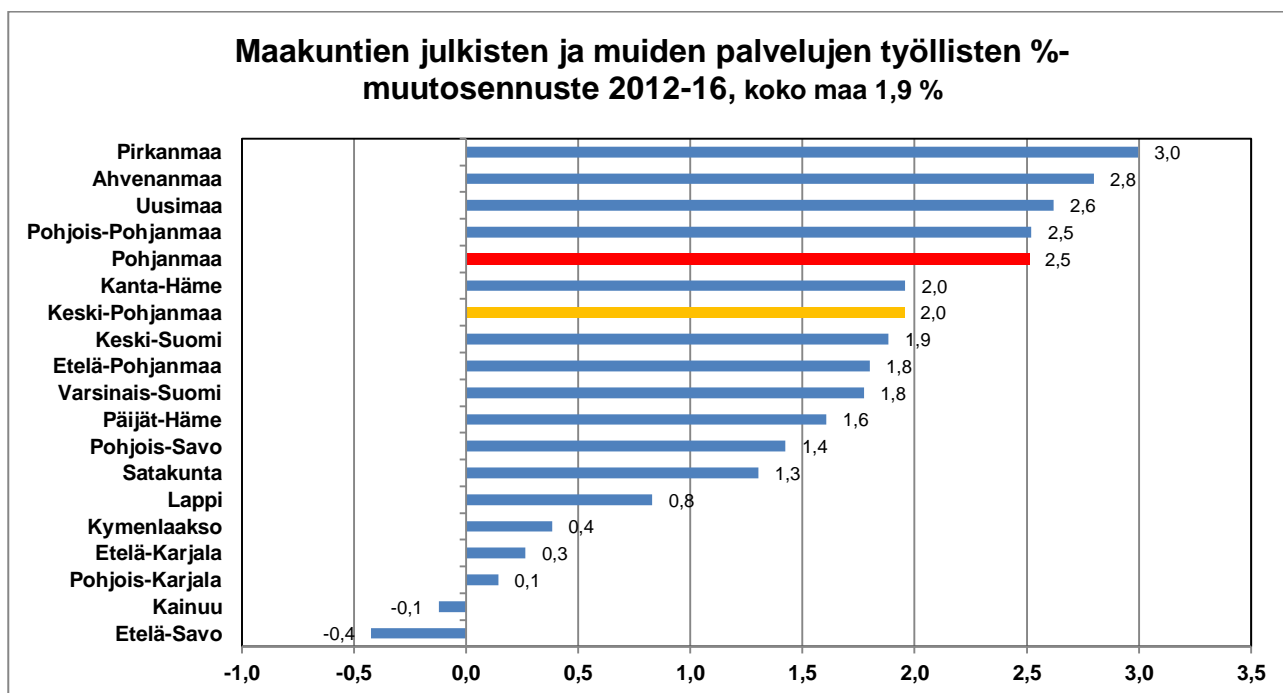
Rakennusalan työllisyys kasvaisi ennusteen mukaan reippaasti koko maassa vuosina 2012-16, vain parissa maakunnassa olisi laskua. Keski-Pohjanmaalla kasvu olisi neljänneksi nopeinta mutta Pohjanmaalla toiseksi hitainta. Erot maakuntien välillä olisivat suuria. Edellisellä viisivuotiskaudella koko maan kasvu oli vain pari prosenttia. Lähes joka toisessa maakunnassa työllisten määrä laski, ei kuitenkaan ELY-alueen maakunnissa.

Yksityisten palvelujen työllisyyden ennustetaan kasvavan kaikissa Manner-Suomen maakunnissa. Pohjanmaa jäisi koko maan tasolle ja Keski-Pohjanmaa kolmanneksi hitaimman kasvun maakunnaksi. Koko maan ja molempien maakuntien kasvuvauhti hidastuisi selvästi edelliseen viisivuotiskauteen verrattuna. Ahvenanmaan lasku johtuisi siellä erittäin tärkeän merenkulun työvoimatarpeen supistumisesta.

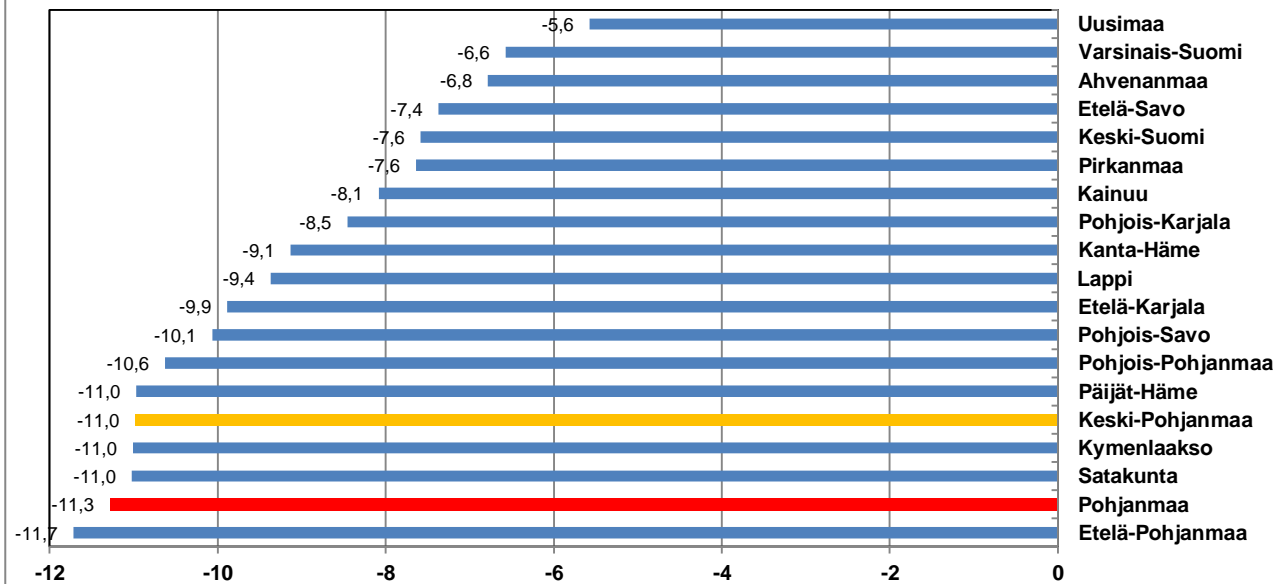

Julkisten ja muiden palvelujen työllisyys vähenisi ennustejaksolla vain parissa maakunnassa. Sekä Pohjanmaalla että Keski-Pohjanmaalla kasvu olisi keskimääräistä parempaa. Myös julkisen sektorin työllisten määrän kasvu hidastuisi huomattavasti sekä koko maassa että molemmissa maakunnissa.

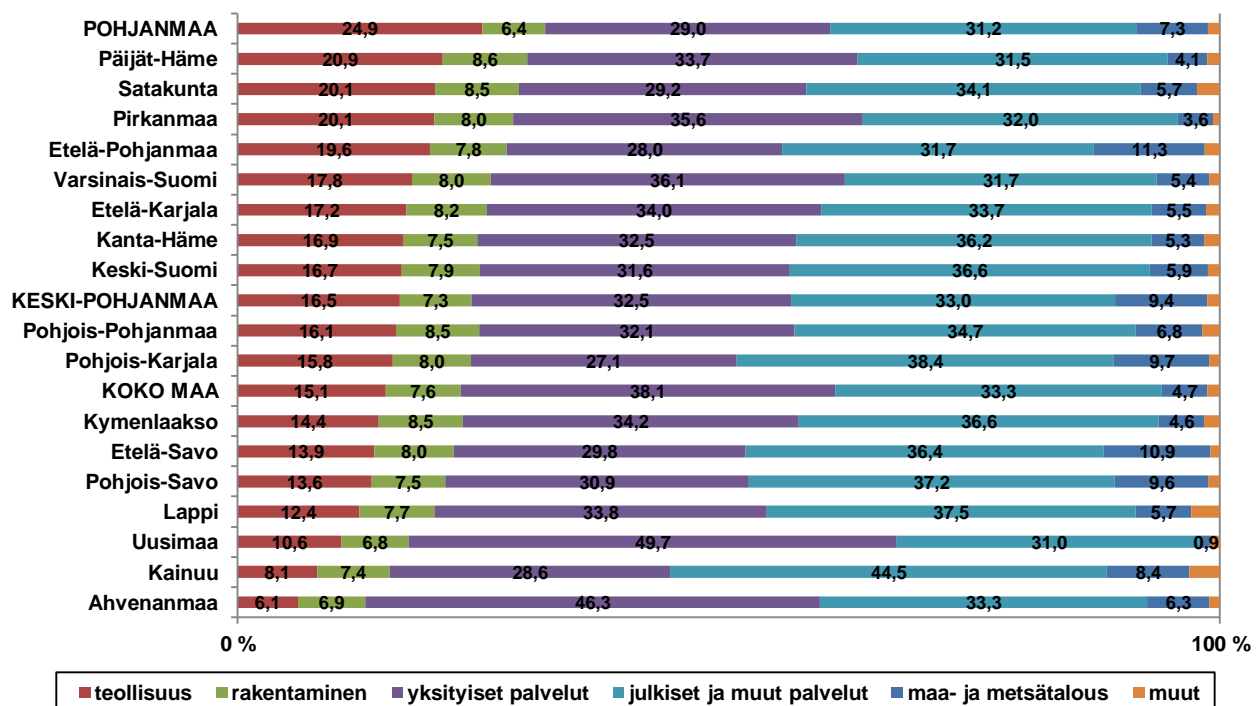
Maa- ja metsätalous menettäisi ennusteen mukaan kymmenesosan työvoimastaan. Pohjanmaan vähennys olisi toiseksi ja Keski-Pohjanmaan viidenneksi pahin maakuntien vertailussa. Työpaikkakato olisi kiihtymässä koko maassa mutta hidastumassa molemmissa maakunnissa.

Maakuntien maa- ja metsätalouden työllisten %-muutosennuste 2012-16, koko maa -9,1 %

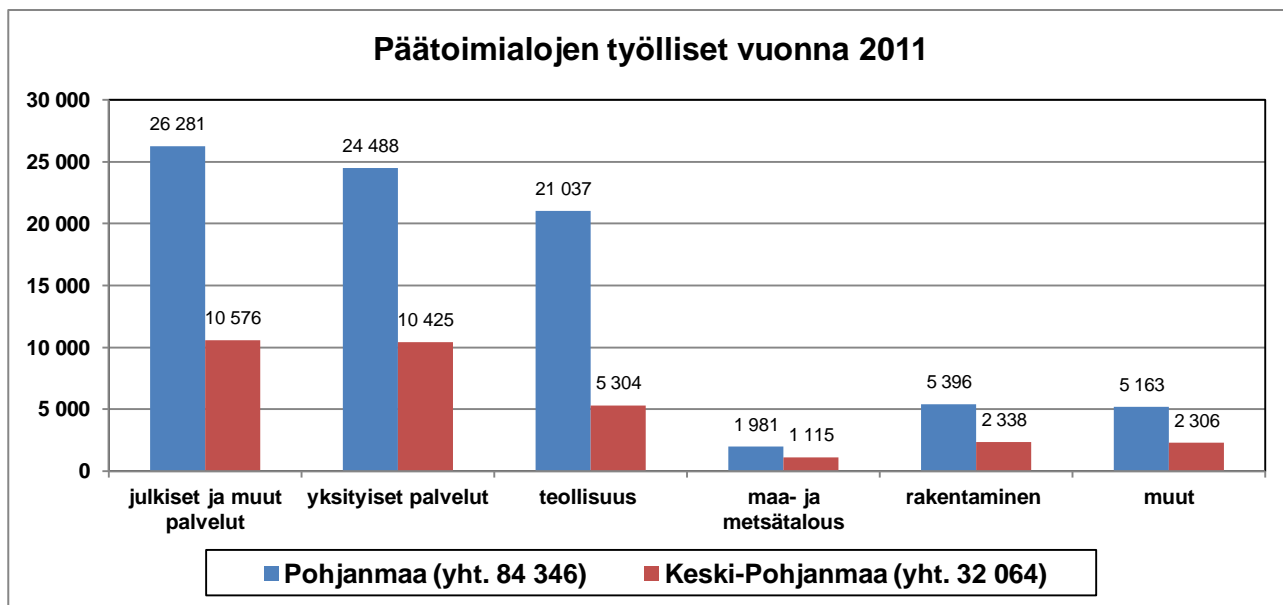
Myös työllisten jakaumassa Pohjanmaa erottuu teollistuneimpana ja vähiten palveluvaltaisena maakuntana vuonna 2011. Keski-Pohjanmaalla maa- ja metsätalous työllisti edelleen joka kymmenennen.

Maakuntien työllisten päätoimialajakauma (%) vuonna 2011

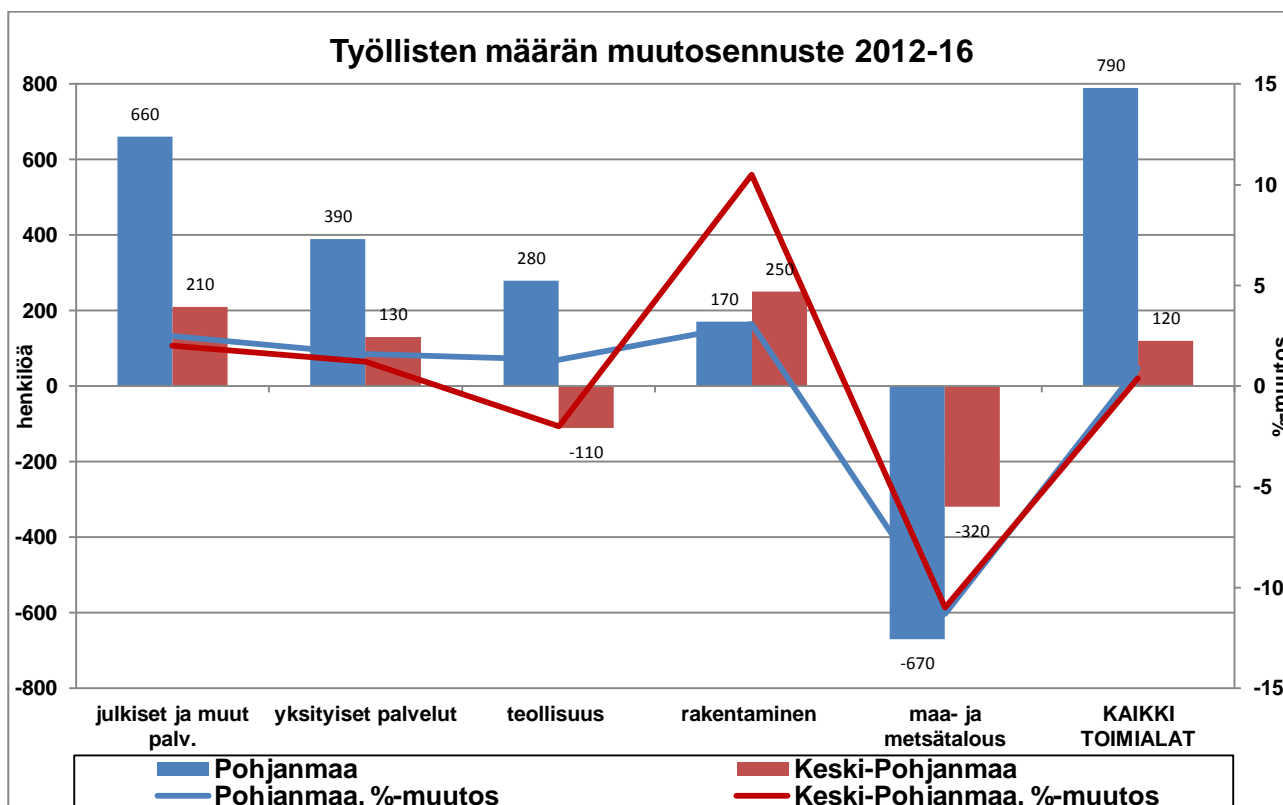

Molemmissa maakunnissa julkiset ja muut palvelut ovat päätoimialojen suurimmat työllistäjät. Keski-Pohjanmaalla yksityiset palvelut työllistivät tosin vain hiukkasen vähemmän vuonna 2011. Pohjanmaalla ELY-alueen teollisuuden työntekijöistä oli 79 %, maa- ja metsätalouden harjoittajista vain 64 % ja kaikista työllisistä 72 %.

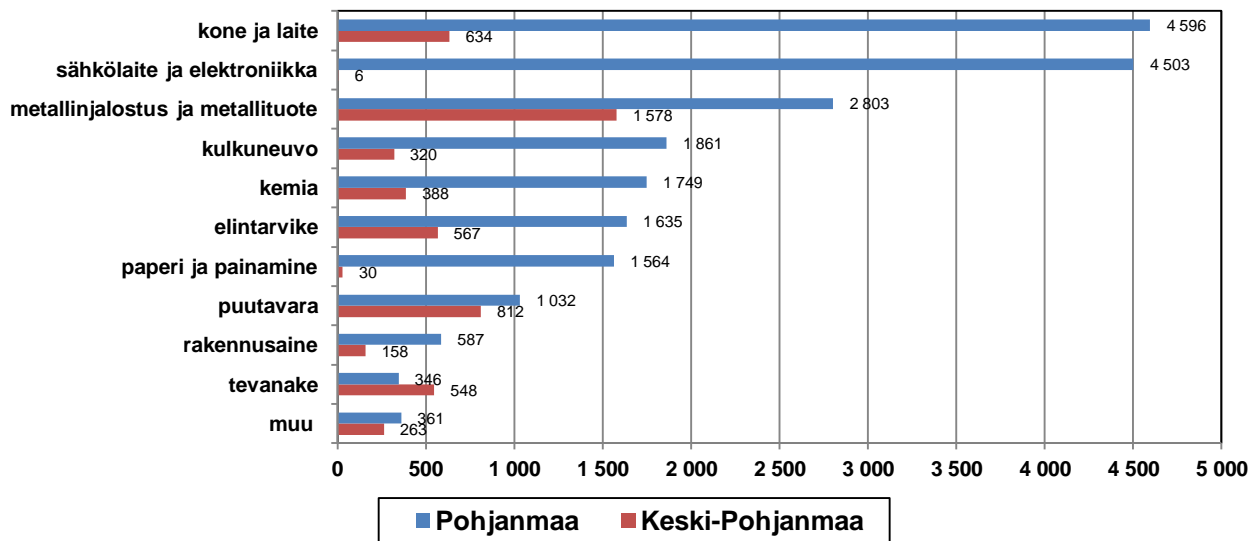

Työllisten määrän kasvu painottui Pohjanmaalla palveluihin, erityisesti julkiselle sektorille. Teollisuudenkin työllisyys paransi Pohjanmaalla mutta heikentyi Keski-Pohjanmaalla. Siellä suurin kasvu kohdistui rakennusalanalle niin määrällisesti kuin prosentuaalisestikin. Maa- ja metsätalous menettäisi molemmissa maakunnissa yli kymmenesosan työpaikoistaan.

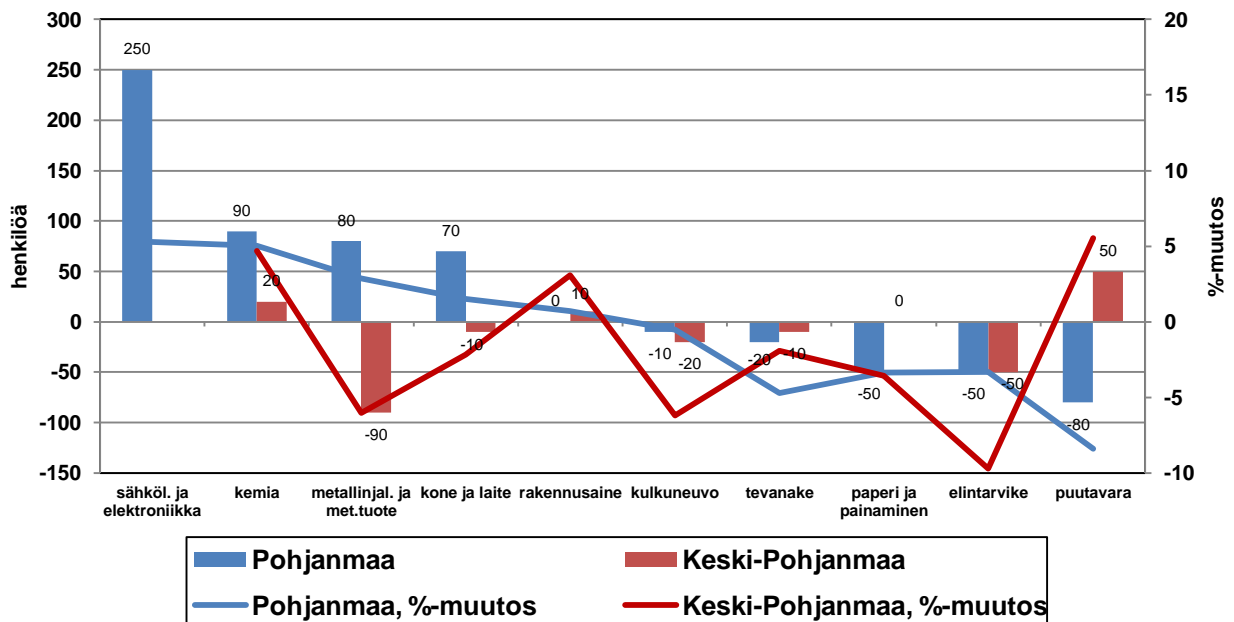
Pohjamaan teollisuuden työllisistä yli puolet toimi energiaklusterin toimialoilla vuonna 2011. Koneiden ja laitteiden ja sähkölaitteiden valmistus työllisti lähes yhtä paljon, kun bkt:sta jälkimmäisen osuus oli selvästi suurempi. Keski-Pohjanmaalla metallinjalostus työllisti joka kolmannen teollisuustyöntekijän. Vielä 1980-luvulla molemmissa maakunnissa tärkeä tekstiili-, vaate- ja nahka- ja kenkäteollisuus (tevanake) oli vain varjo entisestään.

Teollisuustoimialojen työlliset vuonna 2011

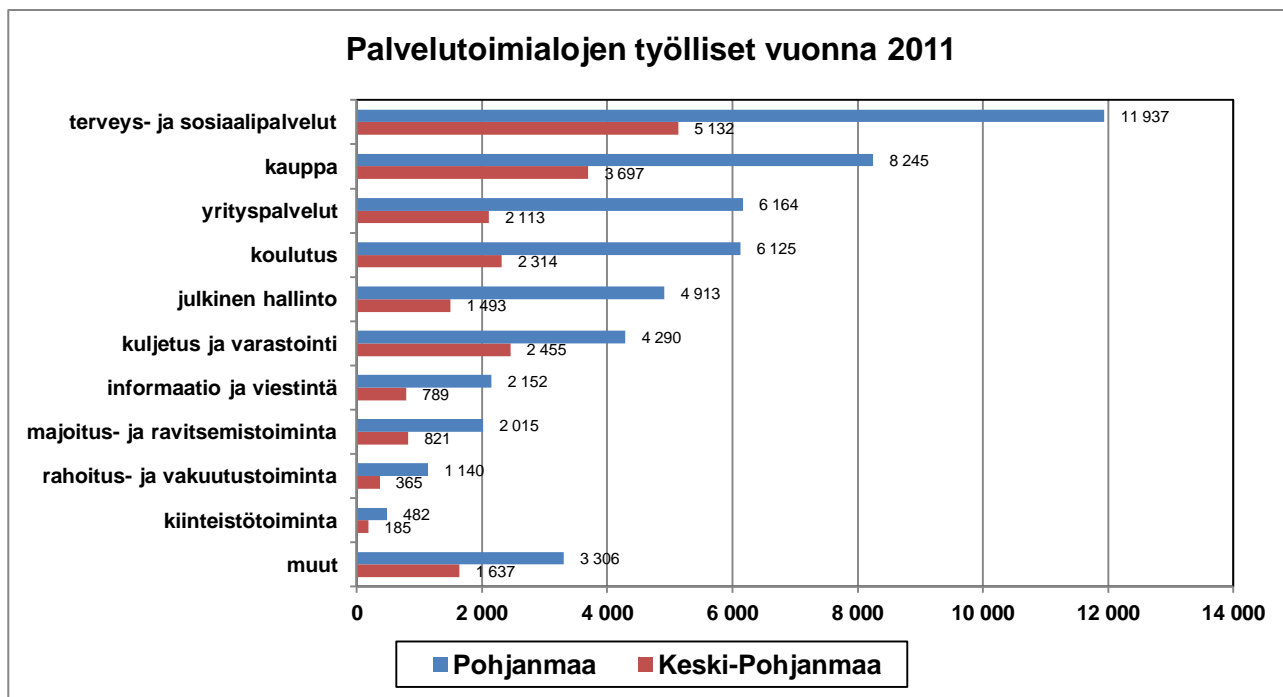

Pohjanmaalla valtaosan teollisuuden työpaikkojen lisäyksestä saivat energiaklusterin toimialat. Keski-Pohjanmaalla tärkeä metallinjalostus menettäisi työpaikkojaan, molemmissa maakunnissa myös elintarvikkeiden valmistus. Puutavaran valmistuksessa Keski-Pohjanmaalla olisi parhaiten kasvua mutta Pohjanmaalla laskua. Kemian teollisuus tarvitsisi kummassakin maakunnassa lisää työvoimaa prosentuaalisesti toiseksi eniten.

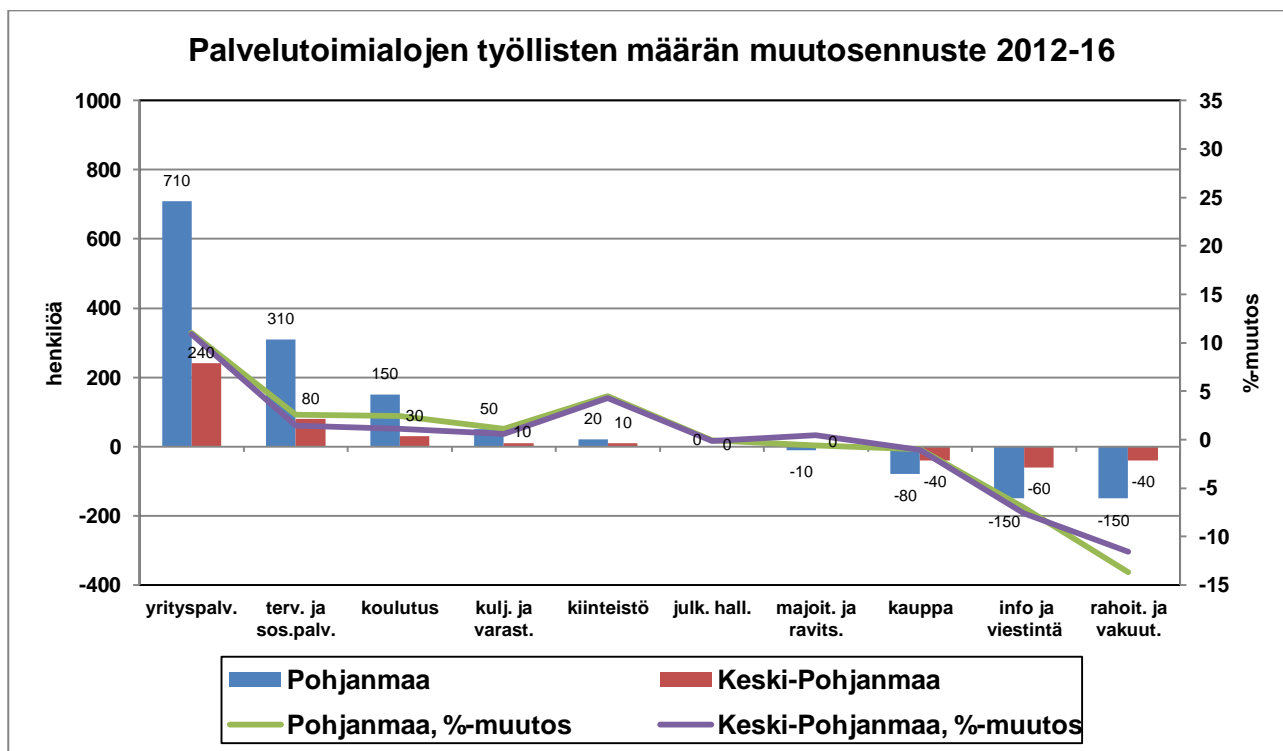
Teollisuustoimialojen työllisten määrän muutosennuste 2012-16

Terveys- ja sosiaalipalvelut olivat molemmissa maakunnissa suurimpia palvelualojen työllistäjiä vuonna 2011. Kuljetus ja varastointi korostuivat Keski-Pohjanmaalla kuten bkt-osuuksissakin.

Yrityspalvelut olisivat ennusteen mukaan molemmissa maakunnissa palvelualoista suurin lisätyöllistäjä, toisena terveys- ja sosiaalipalvelut. Vain informaatio- ja viestintä sekä rahoitus- ja vakuutusaloille tulisi selvää laskua, kauppaan vain hiukan.

Pohjanmaan työllisten määrän kasvu keskittyisi siis selvästi kolmelle toimialalle: yrityspalveluihin, terveys- ja sosiaalipalveluihin sekä sähkölaitteiden valmistukseen. Työpaikkoja karsiutuisi eniten maa- ja metsätaloudesta, sekä informaatio- ja viestintäalalta ja rahoitus- ja vakuutustoiminnasta. - Koko maasta poiketen Pohjanmaalla toimiala sähkölaitteiden valmistus ja elektroniikka koostuu miltei yksinomaan sähkölaitteiden valmistuksesta, kun koko maassa pääpaino on ollut elektroniikassa (ns. Nokia-toimialalla), jonka tuotantoa on siirretty ja siirretään ulkomaille.

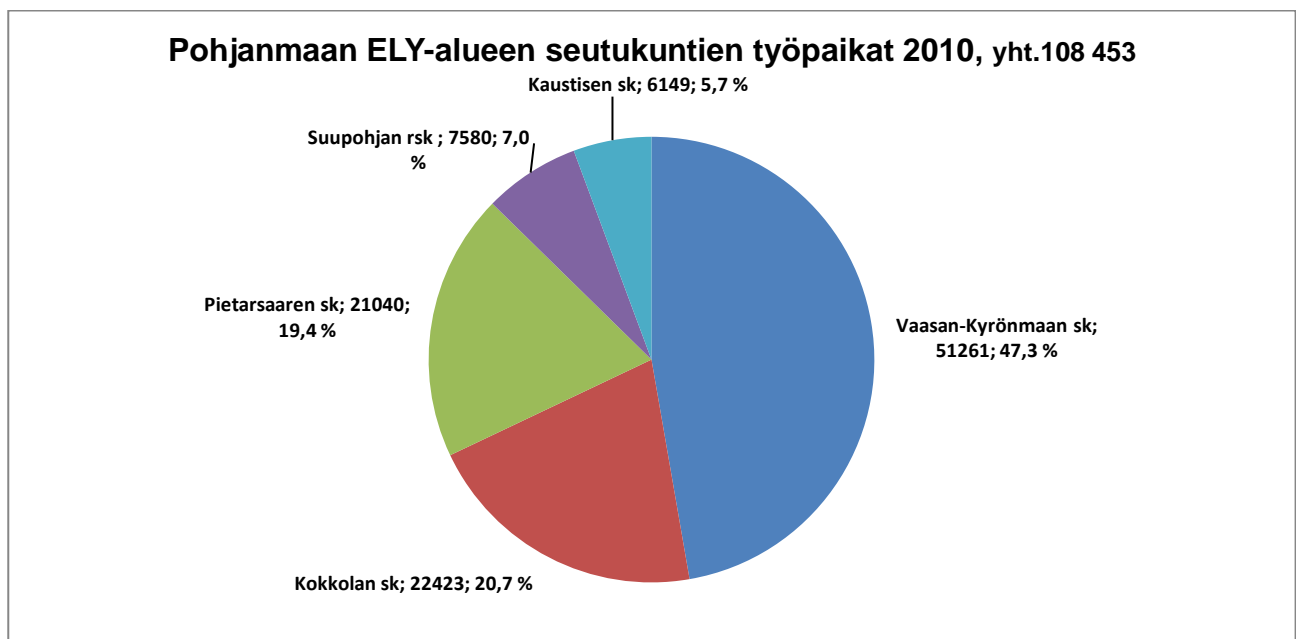
Keski-Pohjanmaalla eniten kasvua olisi niin ikään yrityspalveluissa ja terveys- ja sosiaalipalveluissa mutta myös rakennusalaalla. Pahiten pienenisivät maa- ja metsätalouden ohella metallinjalostuksen työpaikat, jotka molemmat ovat maakunnan aluetalouden ydintä.

Bkt:n ja työllisten %-muutosennusteiden vertailu paljastaa, miten talouden tuottavuus kehittyisi. Päätoimialoista tuottavuus paranisi eniten teollisuudessa, koska bkt:n reaalikasvu olisi toistakymmentä prosenttia mutta työllisten määrä koko maassa vähenisi ja Pohjanmaallakin kasvaisi vain hiukkasen. Vähiten tuottavuus tehostuisi julkisissa ja muissa palvelussa.

Teollisuuden toimialoista selvästi suurin tuottavuuden kasvu tulisi koko maassa ja Pohjanmaalla sähkölaitteiden ja elektroniikan valmistuksessa ja Keski-Pohjanmaalla metallinjalostuksessa. Palveluiden paras tuottavuuskehitys olisi rahoitus- ja vakuutusalaalla sekä kuljetus- ja varastointialalla, joissa työllisyys laskisi molemmissa maakunnissa vaikka bkt kasvaisi toistakymmentä prosenttia. Päinvastaisia palvelualoja olisivat terveys- ja sosiaalipalvelut sekä julkinen hallinto, joissa työllisten %-kasvu olisi nopeampaa kuin bkt:n %-kasvu. Tuottavuus siis heikkenisi näillä suurilla työllistävillä toimialoilla edelleen.

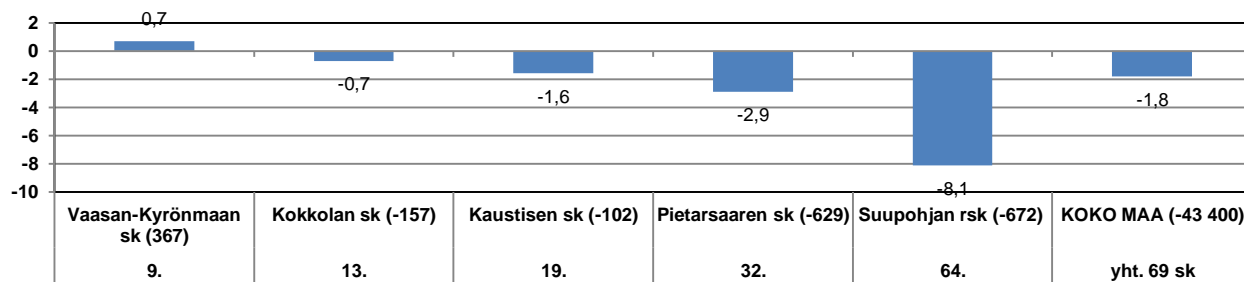
Seutukunnat

Tässä tarkastellaan ELY-alueen seutukuntien työpaikkakehitystä vuosina 2007-10, koska tuoreempaa tietoa ei ole saatavissa, ei myöskään ajantasaisia ennusteita. Pidempää ajanjaksoa ei tilastoluokittelun muutoksen vuoksi voida analysoida. Vaasan-Kyrönmaan seutukunnassa kävi töissä lähes puolet ELY-alueen työllisistä vuonna 2010.

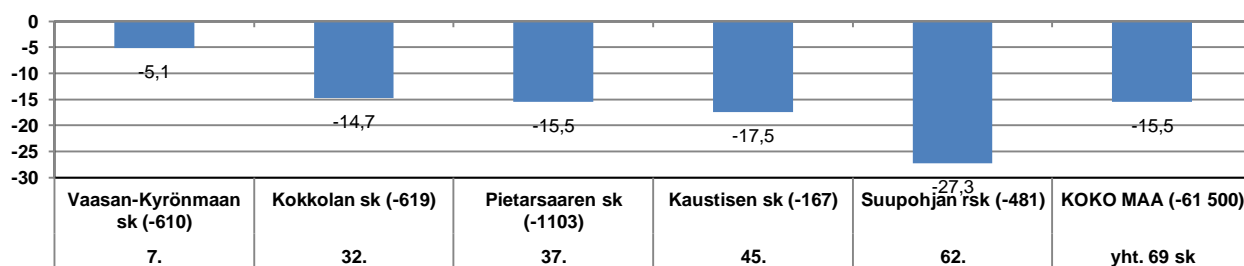
Ainoana työpaikkakasvuun ylsi Vaasan-Kyrönmaan sk, koko maassakin seutukuntien kärkikymmenikköön. Suhteellisesti pahiten taantui Suupohjan rannikon sk, joka sijoittui seutukuntavertailussa koko maassa kuudenneksi huonoimmaksi. Yhteensä ELY-alueella vähennystä oli -1,1 % ja lähes 1 200 työpaikkaa. Nimen jälkeen suluissa muutos työpaikkojen määrinä. Koko maassa työpaikat supistuivat yli 43 000.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien kaikkien työpaikkojen %-muutokset 2007-10

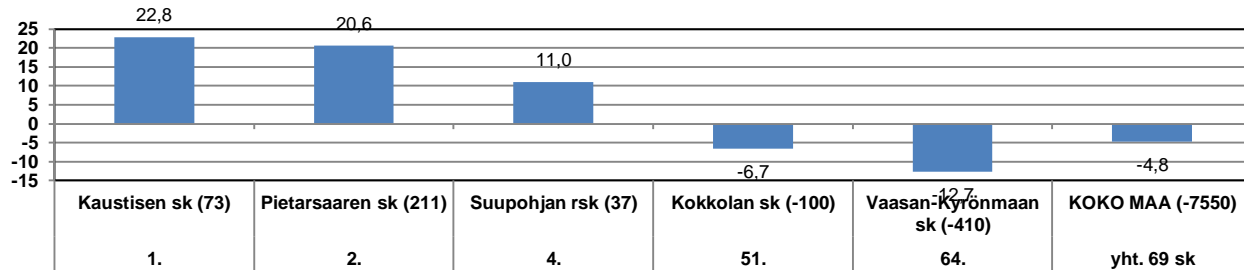
Teollisuuden työpaikat vähenivät kaikissa ELY-alueen seutukunnissa, koko maassakin vain parissa oli pienoista kasvua. Edes energiaklusteri ei pystynyt Vaasanseudulla nostamaan teollisuuden työllisyyttä nousuun. Suupohjan rannikon romahdus johtuu Metsä Botnian sellutehtaan sulkemisesta. Koko ELY-alueen vähennys oli -11,5 % ja 3 000 työpaikkaa. Koko maasta hävisi peräti 61 5000 teollista työpaikkaa vuosina 2007–2010. Osa niistä varmaankin vain siirtyi ulkoistamisen vuoksi toimialajaottelussa yrityspalveluihin.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien teollisuuden työpaikkojen %-muutokset 2007-10

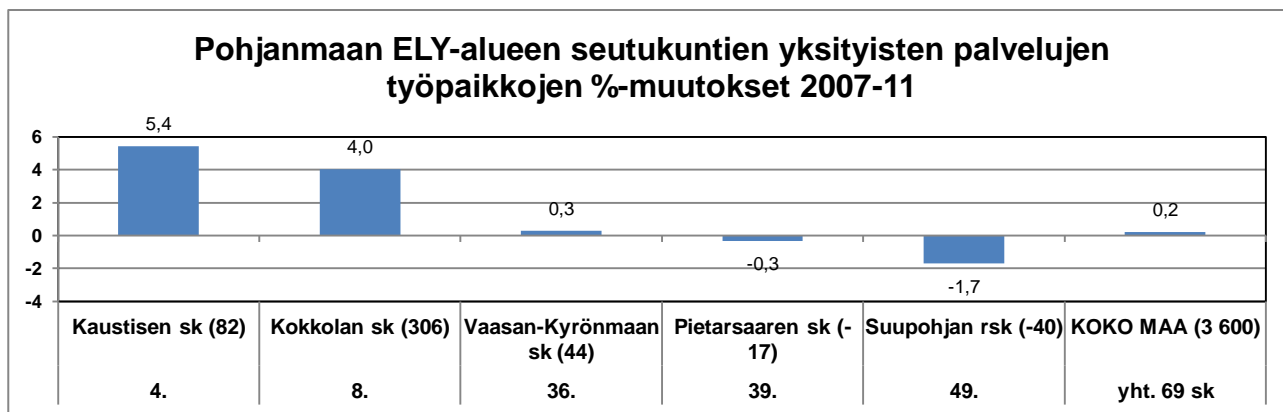

Rakennusalan työpaikkojen %-muutoksissa ELY-alue saavutti seutukuntavertailussa kaksoisvoiton ja neljännen sijan. Tosin Vaasan-Kyrönmaan sk oli viimeisimpien joukossa. Koko ELY-alueella työpaikat vähenivät vajaat 200 eli -2,9 %, mikä oli hiukan koko maata hitaammin.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien rakennusalan työpaikkojen %-muutokset 2007-10

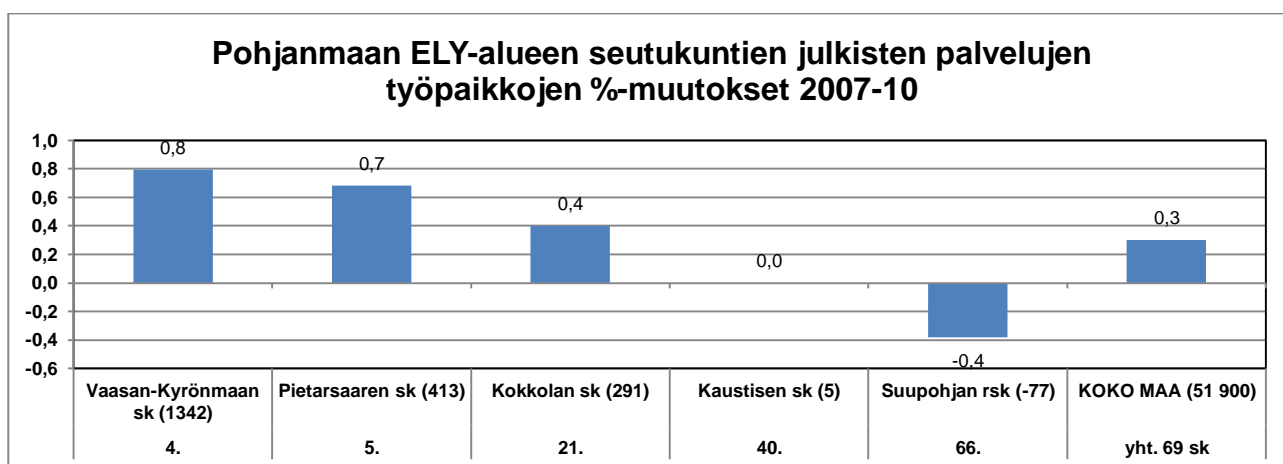

Yksityisten palvelujen (kauppa, kuljetus ja varastointi, majoitus ja ravitsemispalvelut, rahoitus- ja vakuutuspalvelut sekä yrityspalvelut) paras %-kasvu oli Keski-Pohjanmaan molemmissa seutukunnissa. Pohjanmaalla vain Vaasan-Kyrönmaan sk pääsi plussalle. Koko ELY-alueen kasvu oli 1,2 % ja vajaat 400 työpaikkaa. Koko maassa oli lähes nollakasvu.

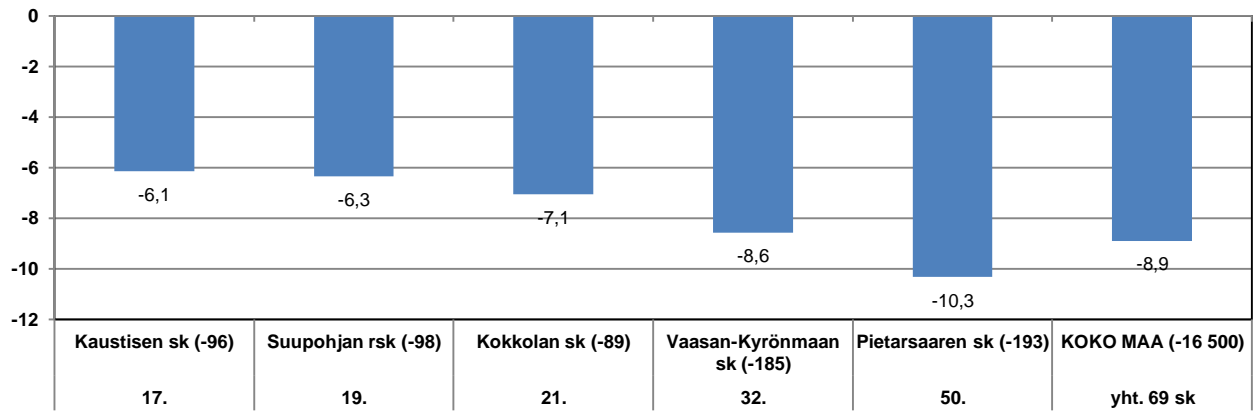
Julkisten ja muiden palvelujen (julkinen hallinto, terveys- ja sosiaalipalvelut, koulutus sekä taide-, viihde-, virkistys- ja järjestöpalvelut) työpaikkojen %-kasvussa Vaasan-Kyrönmaan ja Pietarsaaren seutukunnat olivat koko maan kärkisijoilla mutta Suupohjan rsk eniten taantuneiden joukossa. . Koko ELY-alueella kasvu oli 0,3 % ja 3 000 työpaikkaa, mikä oli yhtä paljon kuin teollisuuden työpaikat vähenivät. Koko maassakin julkisen sektorin työpaikkalisäys miltei korvasi teollisuuden työpaikkamenetykset vuosina 2007-10.

Tilastokeskuksen tietoja on tässä jouduttu korjaamaan siten, että Kokkolan seutukunnasta on siirretty Kaustisen seutukuntaan vajaat 500 työpaikkaa, koska vuonna 2010 Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoidon ja peruspalvelukuntayhtymän kaikki työpaikat on erheellisesti kirjattu Kokkolaan

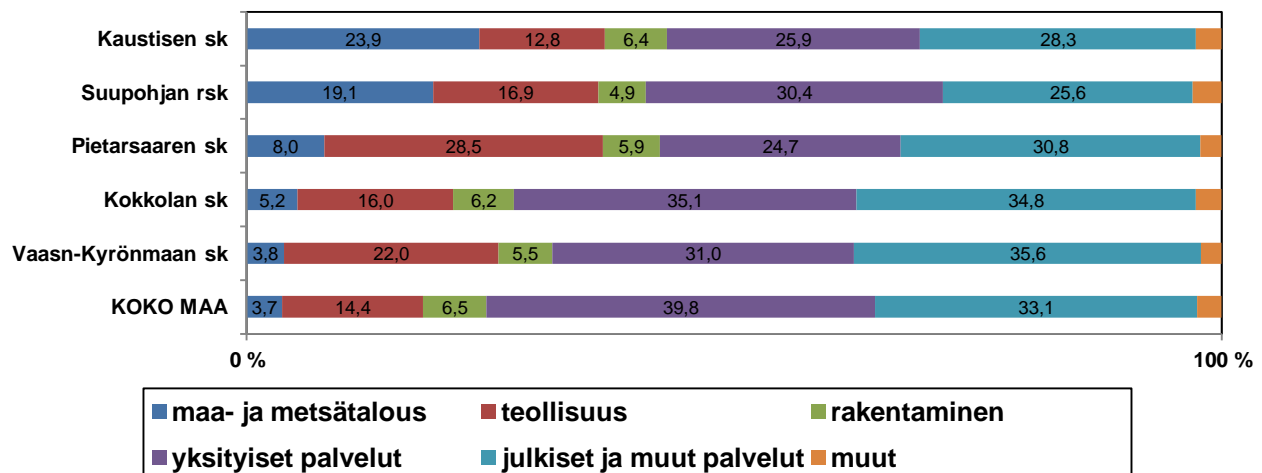
Maa- ja metsätalouden työpaikat vähenivät kaikissa ELY-alueen seutukunnissa vuosina 2007–2010. Edes voimakas vihannesviljely Suupohjan rsk:lla ja turkistarhaus Kaustisen sk:ssa ei ehkäissyt supistumiskierrettä, joka on jatkunut jo vuosikymmeniä. Toisaalta alkutuotannon tuottavuus on kasvanut molemmissa maakunnissa nopeasti, mikä on merkinnyt työvoimatarpeen vähenemistä. Koko ELY-alueen %-muutos oli -7,9 % ja -660 työpaikkaa, kun koko maassa vähennys oli 16 5000 työpaikkaa.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien maa- ja metsätalouden työpaikkojen %-muutokset 2007-10

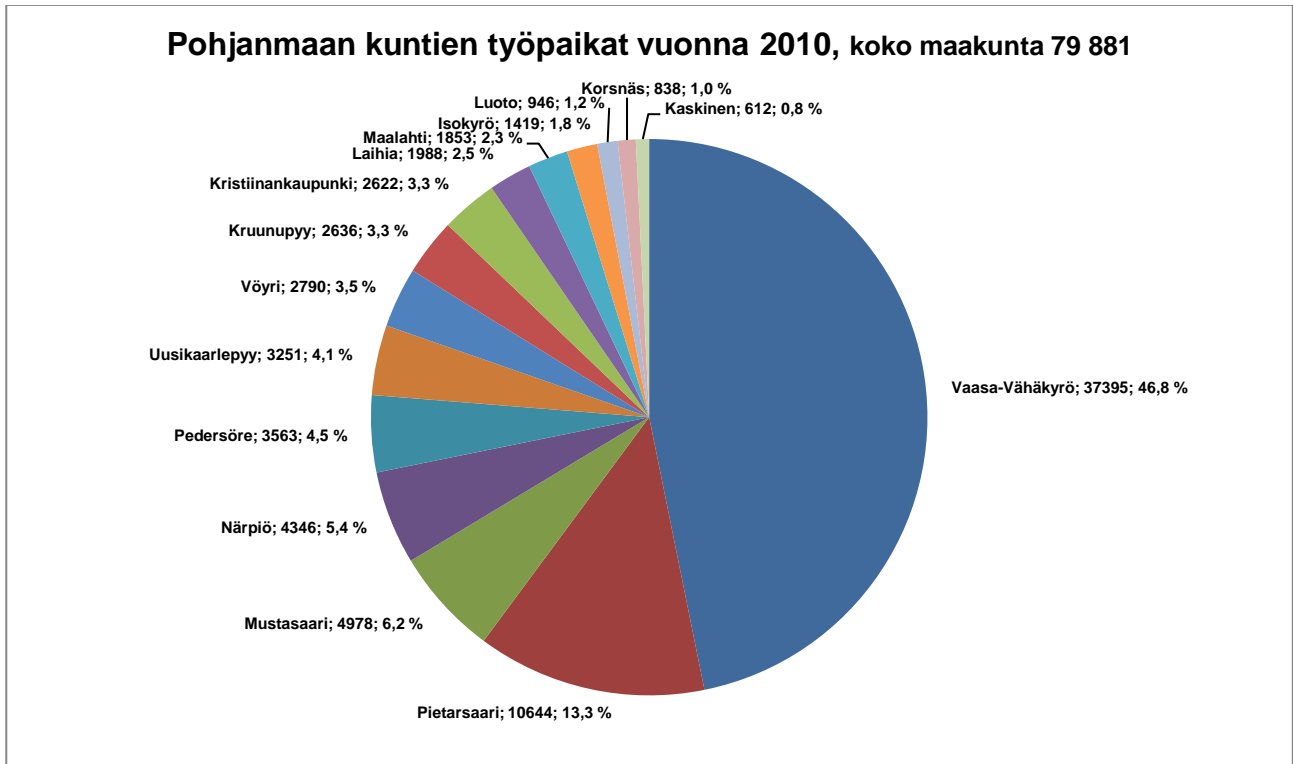
Kaustisen sk:ssa joka neljäs ja Suupohjan rsk:ssa joka viides työpaikka oli maa- ja metsätaloudessa vielä vuonna 2010. Teollisuus työllisti noin joka neljännen Pietarsaaren ja Vaasan-Kyrönmaan seutukunnissa. Suurin osa työpaikoista kaikissa ELY-alueen seutukunnissa oli kuitenkin palveluissa. Koko maassa palveluissa toimi peräti neljä viidestä työntekijästä.

Pohjanmaan ELY-alueen seutukuntien työpaikkojen %-jakauma päätoimialoittain vuonna 2010

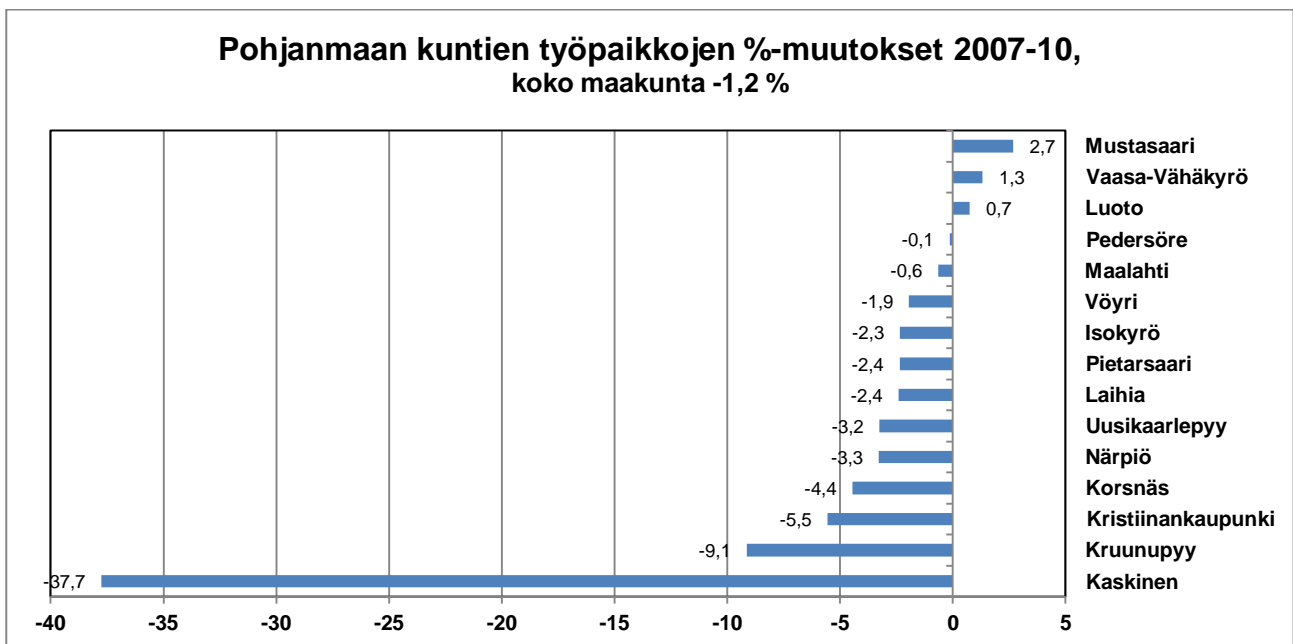

Kunnat

Vaasa-Vähäkyrössä kävi töissä lähes joka toinen Pohjanmaan työllisistä. Kolmessa kunnassa työpaikkojen määrä jäi alle tuhanteen.

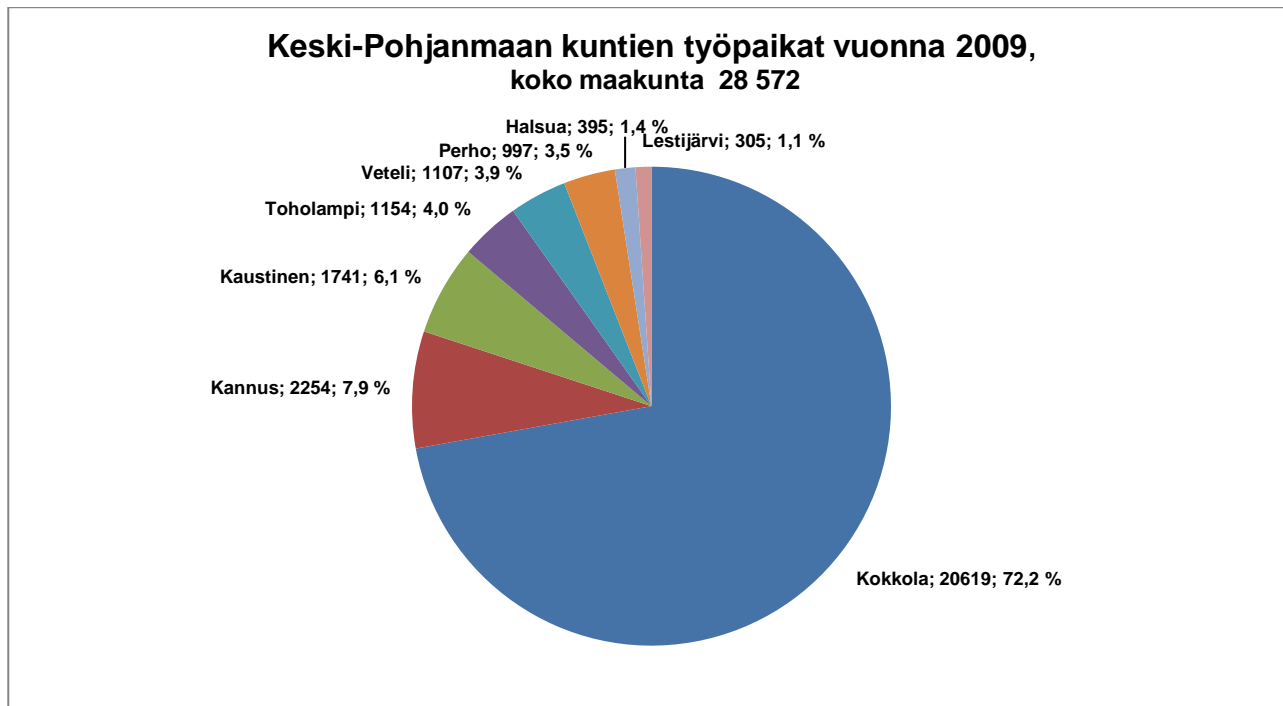

Pohjanmaan kuntien kaikkien työpaikkojen muutoksissa erottuu Kaskisten yli joka kolmannen työpaikan poistuminen Metsä Botnian sellutehtaan lopettamisen takia. Vain kolmessa kunnassa työpaikkojen määrä kasvoi vuosina 2007-10.

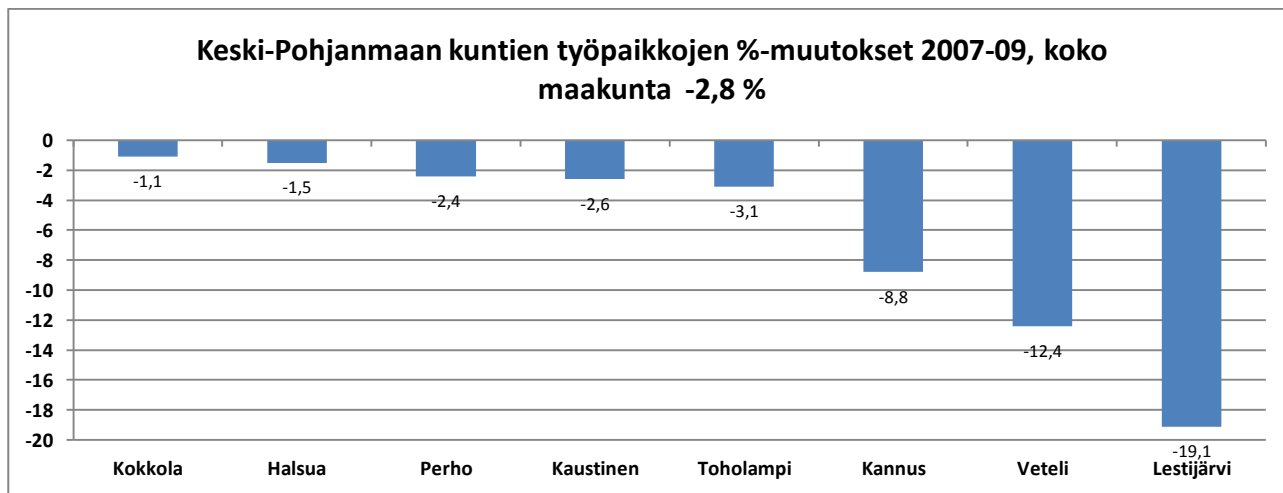

Keski-Pohjanmaalla täytyy tyytyä kuntien työpaikkojen tarkasteluun vuonna 2009, koska sosiaali- ja terveyspalvelujen työpaikkoja ei vuodelta 2010 voi pitää luotettavina jo mainituista syistä. Kokkola dominoi täysin; siellä käy lähes kolme neljästä töissä. Pienimmissä kunnissa oli vain muutama sata työpaikkaa.

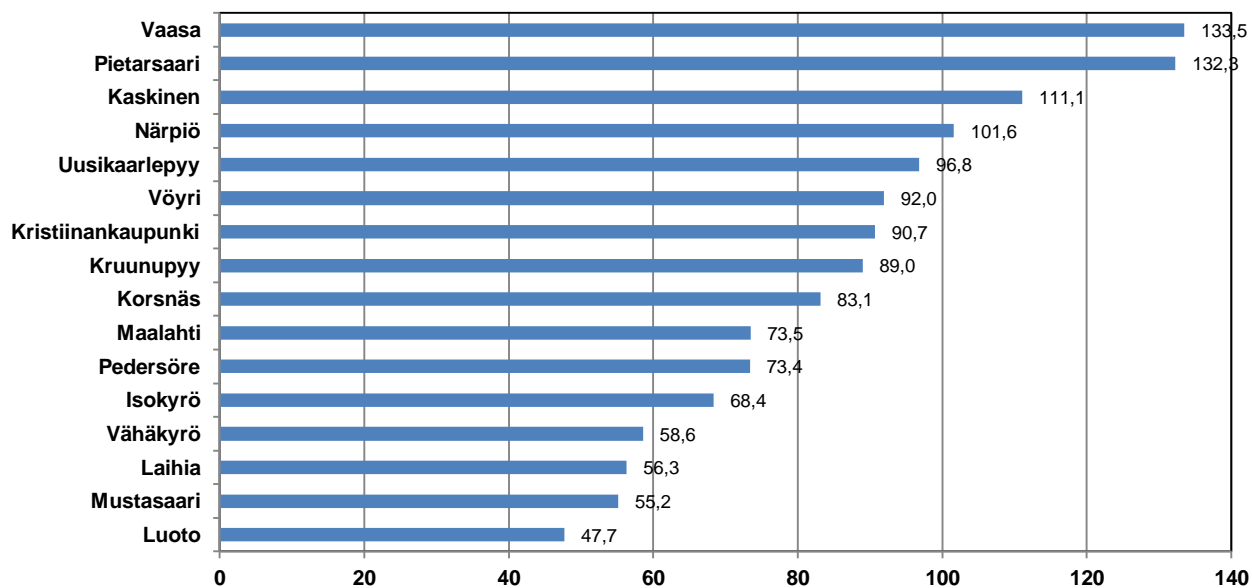
Kaikissa kunnissa työpaikkojen määrä laski vuosina 2007-09. Lestijärven suurin pudotus johtuu yksittäisen huonekaluyrityksen lopettamisesta.

Kun kunnan työpaikkojen määrä jaetaan kunnassa asuvien työllisten määrällä ja suhde kerrotaan sadalla, saadaan selville **kunnan työpaikkaomavaraisuus**. Se kuvastaa työvoiman alueellisen kysynnän kohdentumista. Vuonna 2010 kuntia, joissa työpaikkojen määrä ylitti asuvien työllisten määrän, oli Pohjanmaalla vain muutama, suurimpina Vaasa ja Pietarsaari. Niiden lähikunnat ovatkin hyvin riippuvaisia näiden työpaikkakeskusten työvoiman kysynnästä. Erityisen voimakas tämä riippuvuussuhde on Luodossa, Laihialla, Mustasaarella ja Vähässäkyrössä.

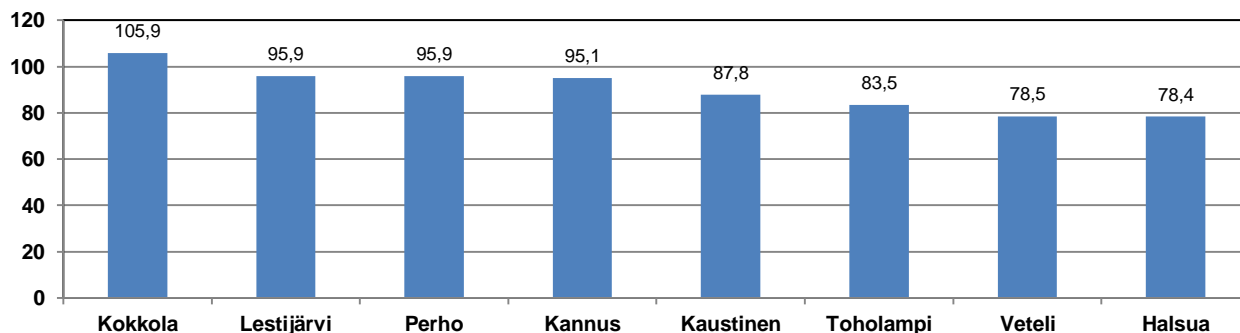
Vähäkyrön liittyminen Vaasan ensi vuoden alusta onkin tässä mielessä hyvin luontevaa; kyse on samasta työssäkäyntialueesta, johon kuuluvat myös Mustasaari ja Laihia. Luoto suuntautuu puolestaan vielä kiinteämmin Pietarsaaren työssäkäyntialueeseen.

Pohjanmaan kuntien työpaikkaomavaraisuus vuonna 2010

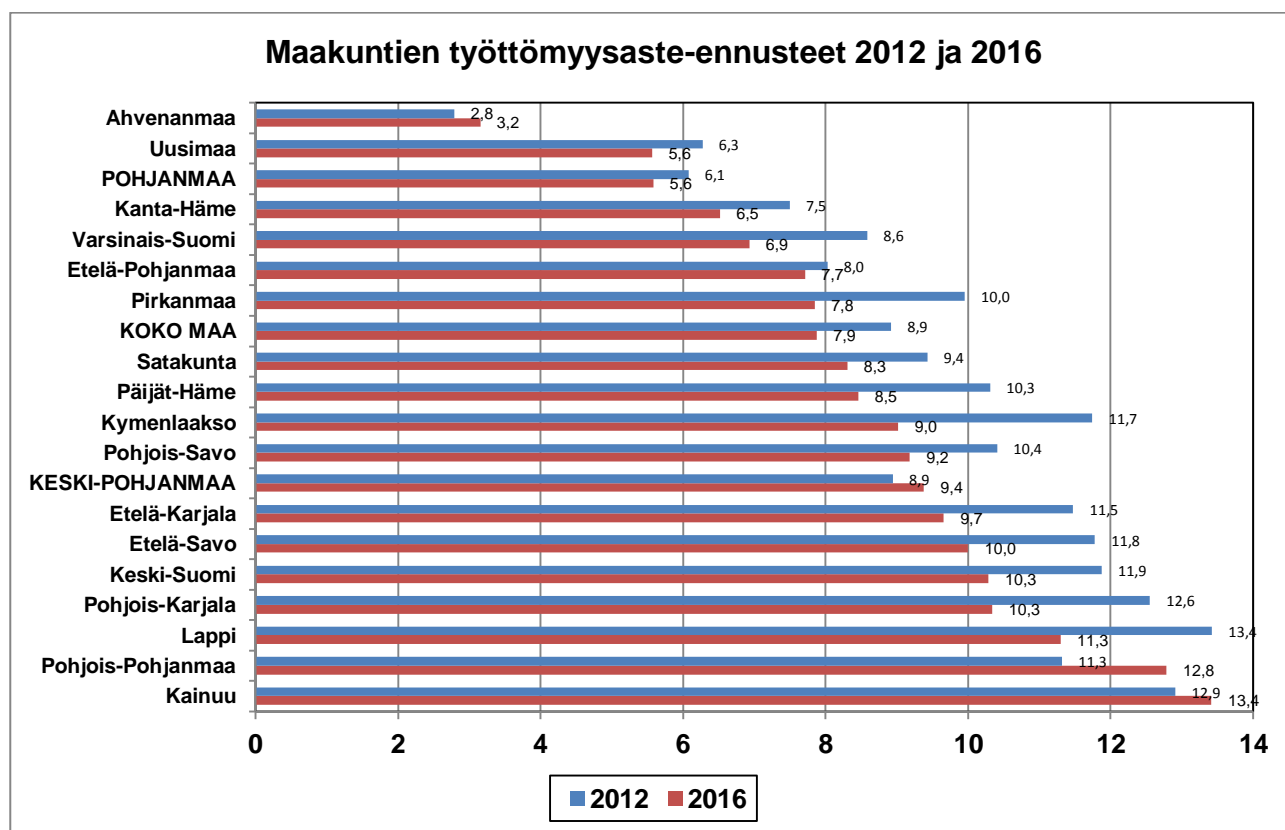
Keski-Pohjanmaalla kuntien työpaikkaomavaraisuus vaihtelee paljon vähemmän. Vain Kokkolassa se ylittää sata prosenttia. Tärkeimpänä syynä on se, että siihen on jo liitetty lähikunnat, joista työssäkäynti kohdistuu Kokkolaan.

Keski-Pohjanmaan kuntien työpaikkaomavaraisuus vuonna 2010

Työttömyysasteet ja työllisyysasteet

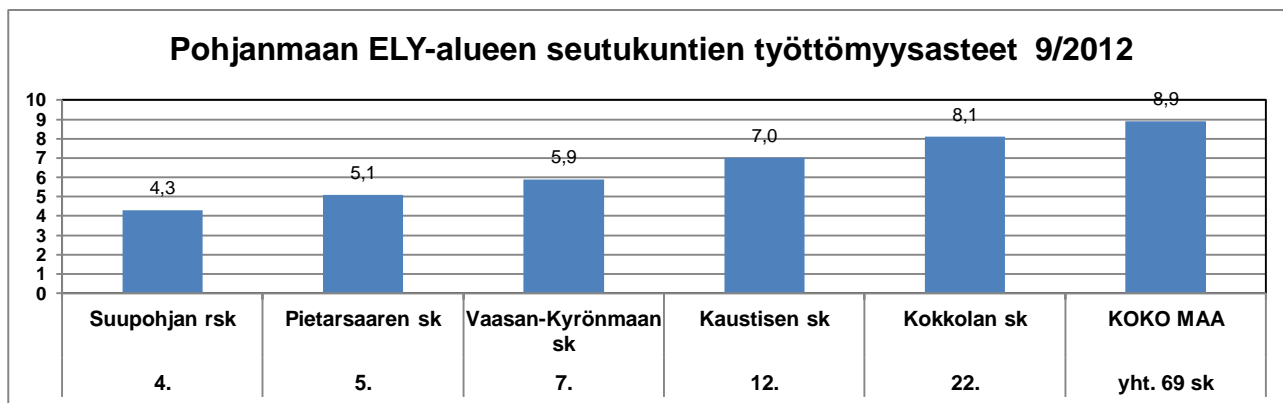
Työttömyysaste tarkoittaa työttömien %-osuutta työvoimasta. Ahvenanmaan työttömyysaste pysyisi ETLA:n ennusteen mukaan selvästi pienimpänä. Uusimaa ja Pohjanmaa laskisivat samoihin lukemiin vuonna 2016. Keski-Pohjanmaa työttömyysaste kasvaisi hieman. Eniten laskisi Kymenlaakson ja nousisi Pohjois-Pohjanmaan työttömyysaste. Koko maan työttömyysaste laskisi yhdellä prosenttiyksiköllä. Nämä työttömyysasteet on laskettu TEM:n työnvälitystilastojen perusteella.

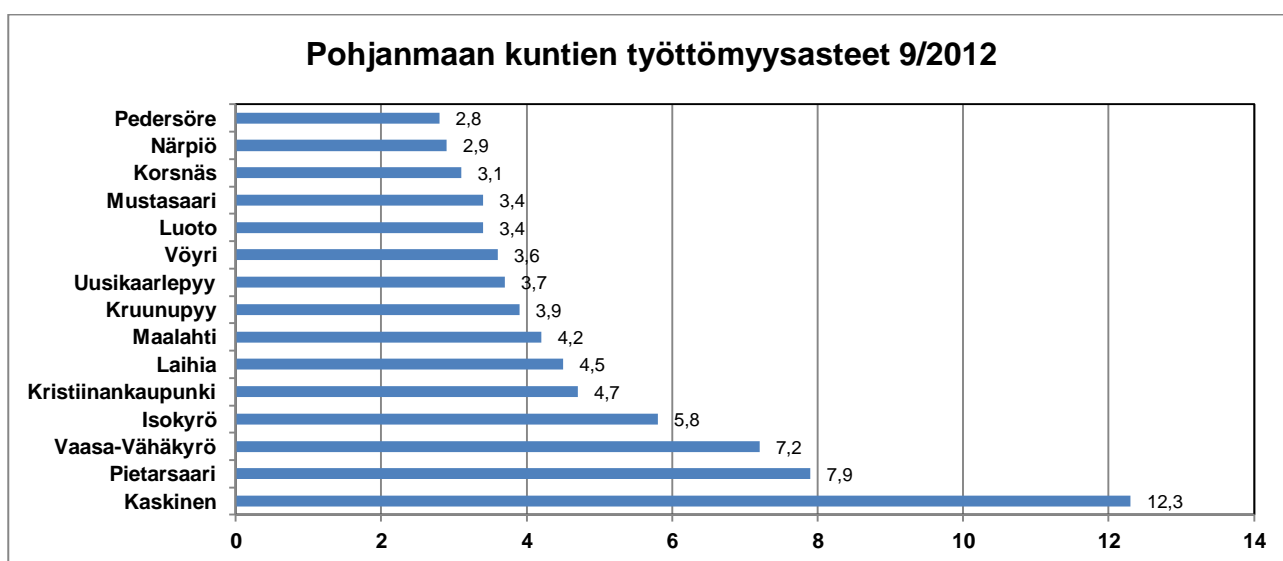
Tämän ennusteen valossa mitään työvoimapulaa ei lähivuosina missään maakunnassa ole tulossa pienintä Ahvenanmaata lukuun ottamatta, jossa se on jo todellisuutta. Viiden prosentin työttömyysastetta pidetään täystyöllisyyden rajana eikä mikään muu maakunta yltäisi siihen ennusteen mukaan vuonna 2016.

Meneillään on kuitenkin historiallinen murros, kun työikäisten määrä laskee ja eläkeikäisten kasvaa voimakkaasti samaan aikaan. Tästä on ennustettu seuraavan vaikea työvoimapula mutta vuosien 2008-09 globaali talouskriisi ja nykyinen eurokriisi näyttävät vähentävän sen todennäköisyyttä, koska työvoiman kysyntä pysynee varsin vaatimattomana, työttömyyden on jopa ennustettu kääntyvän kasvuun. Toinen syy työvoimapulan väistymiseen tai siirtymiseen on suurten ikäluokkien pysyminen työelämässä odotettua pitempään. Niinpä 55-64 – vuotiaiden työllisyysasteet ovat Suomessa nousseet viime vuosina todella paljon ja ovat lähestyneet Ruotsin tasoa.

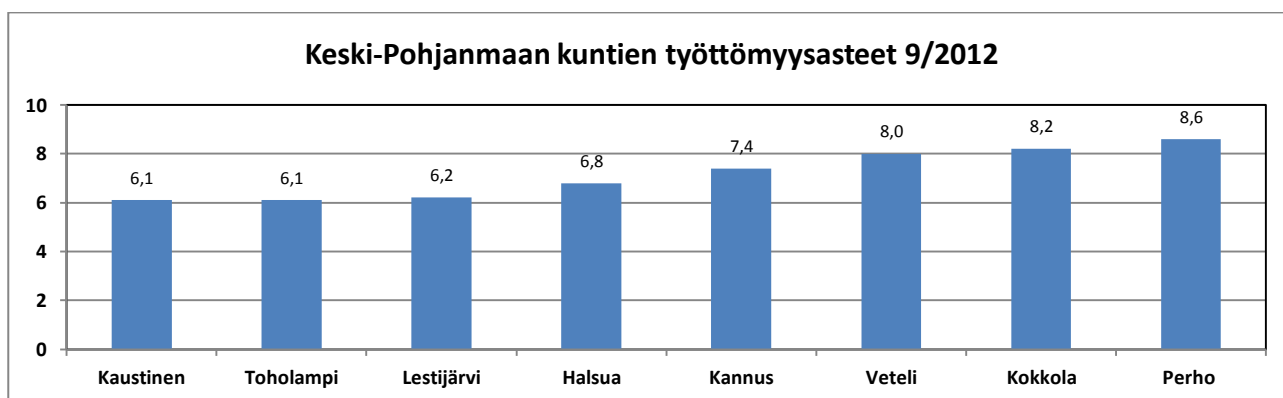
ELY-alueen seutukuntien työttömyysasteet olivat viime syyskuun lopussa kaikki alhaisempia kuin koko maassa. Kolme sijoittuu seutukuntavertailussa kärkikymmenikköön, Suupohjan rsk olisi jopa täystyöllisyystilanteessa.

Pohjanmaan kunnissa oli vieläkin matalampia työttömyysasteita syyskuun lopussa, pari jopa alle kolmen prosentin. Ruotsinkielisissä kunnissa työttömyysaste on yleensä hyvin alhainen suomenkielisiin kuntiin verrattuna. Kaskisten työttömiä oli ainoana yli kymmenen prosenttia työvoimasta.

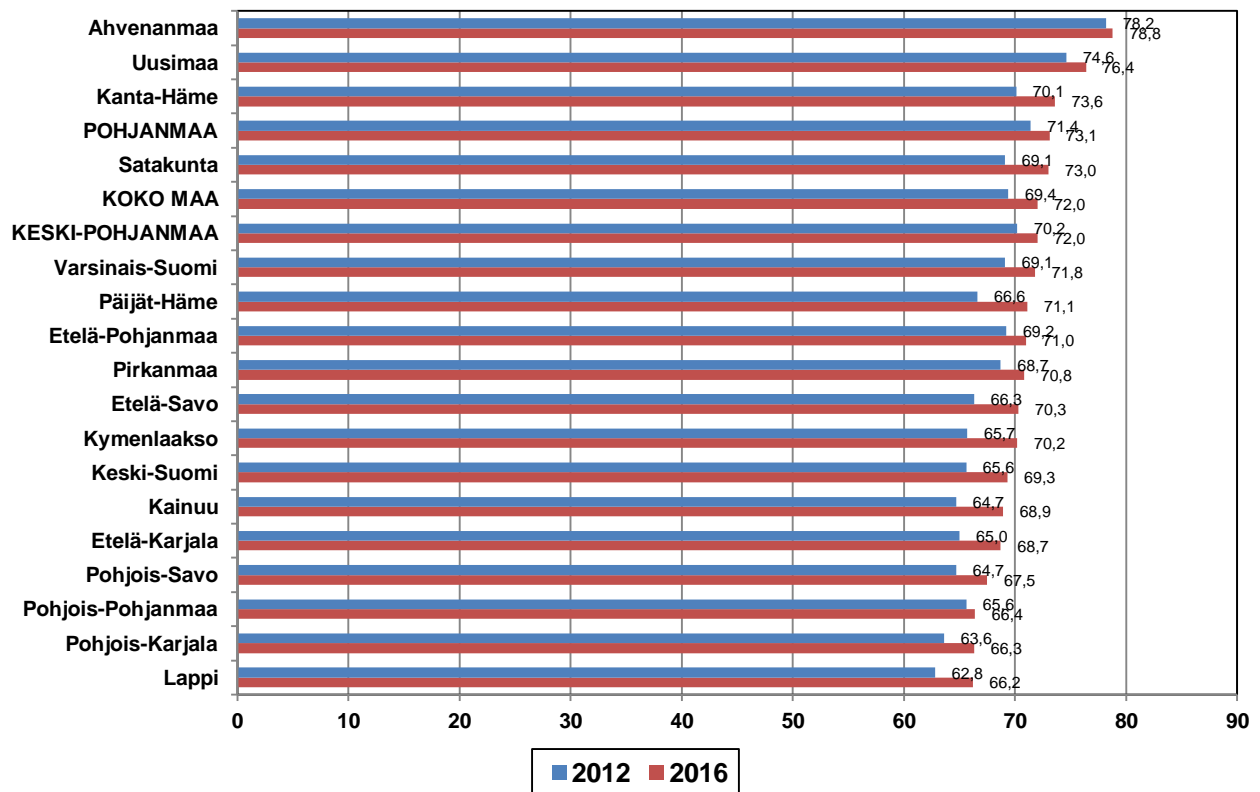

Keski-Pohjanmaalla ei syyskuun lopulla ollut alle viiden prosentin työttömyysasteen mutta ei myöskään yli kymmenen prosentin kuntia.

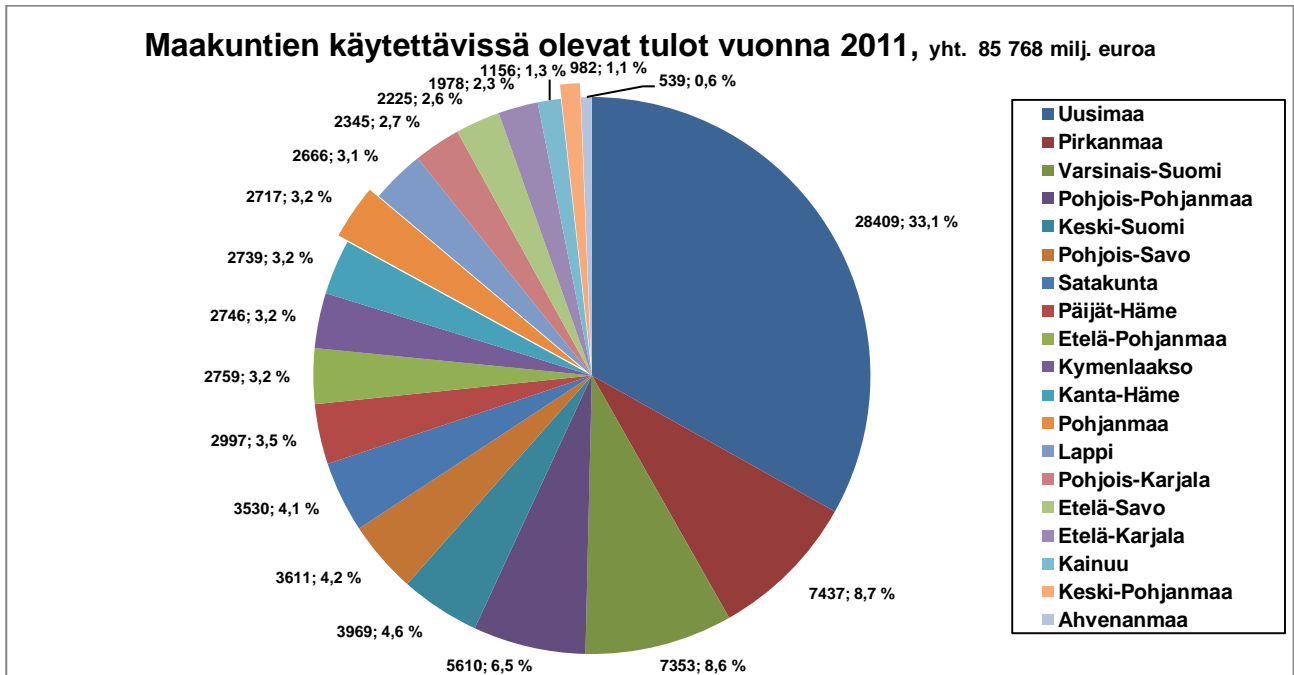
Työllisyysasteella tarkoitetaan työllisten %-osuutta 15–64 -vuotiaasta väestöstä. Maakunnat ovat ennusteessa pääosin samassa järjestyksessä kuin työttömyysastevertailussa. Pohjanmaa on kuitenkin pudonnut Kanta-Hämeen perään neljänneksi ja Keski-Pohjanmaa noussut muutaman sijan vuoden 2016 ennusteessa. Vain kaksi maakuntaa yltaisi tuolloin yli 75 prosentin työttömyysasteeseen. Se nousisi kuitenkin kaikissa maakunnissa ja näin osaltaan pienentäisi pulaa työvoimasta. ETLA:n työllisyysaste-ennusteet on tehty Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen perusteella vain maakunnille.

Maakuntien työllisyysaste-ennusteet 2012 ja 2016

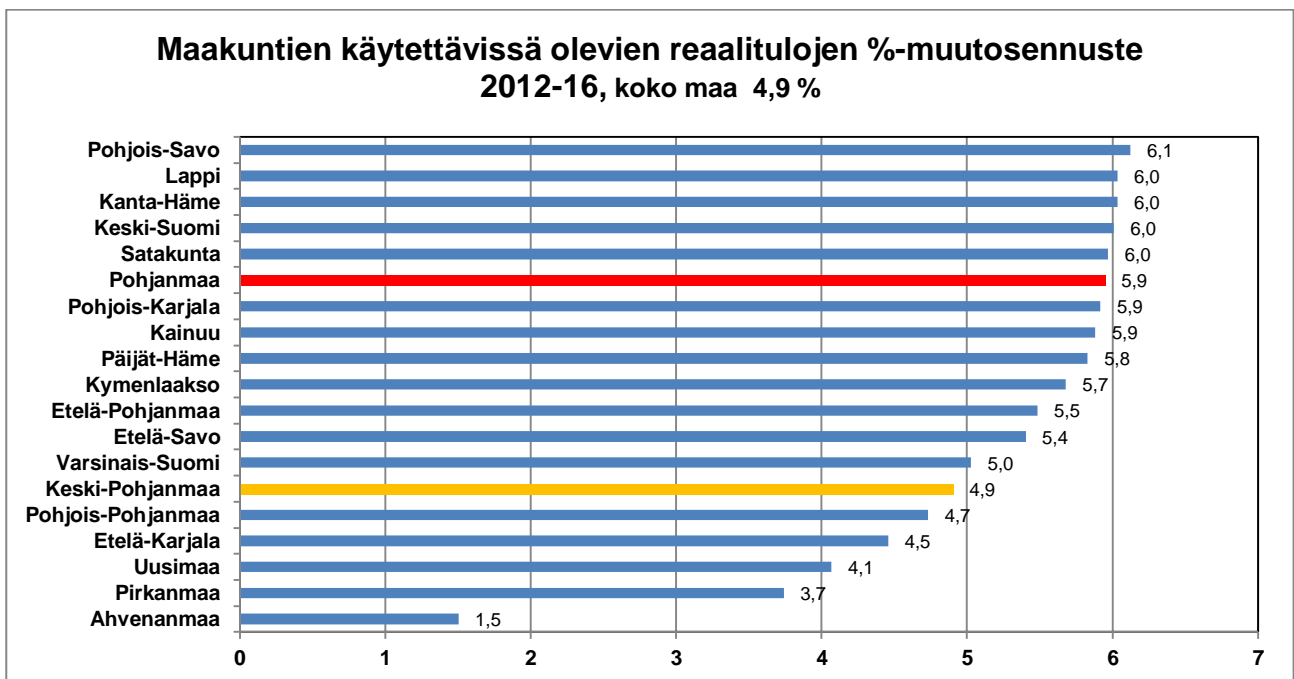

Käytettävissä olevat tulot

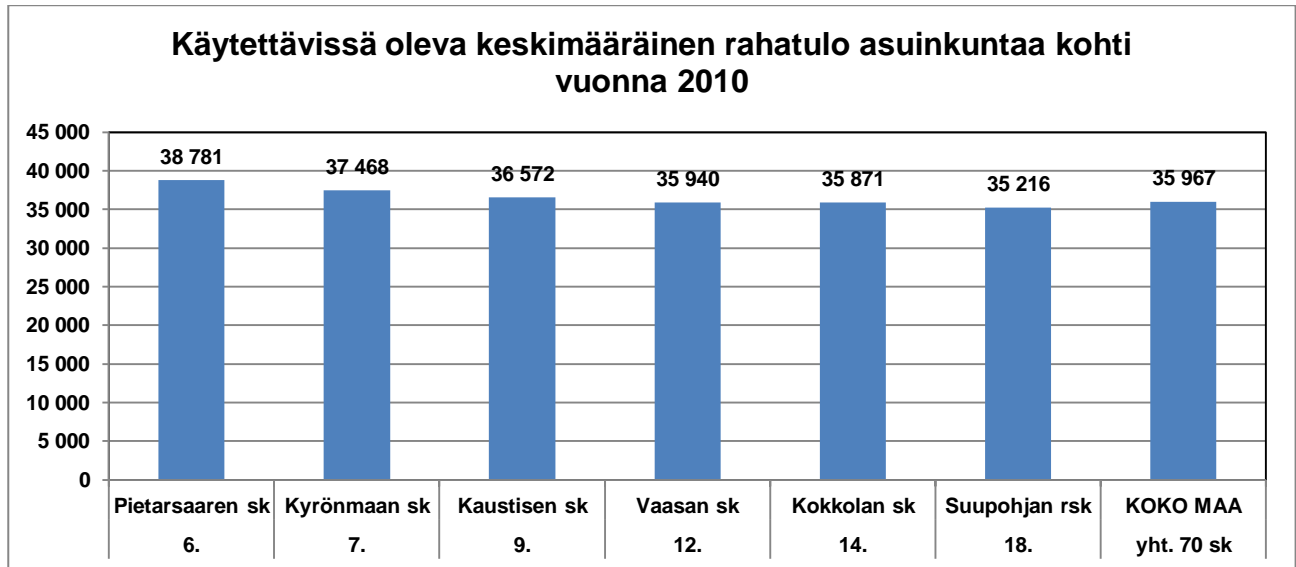
Uudenmaan osuus maakuntien käytettävissä olleista tuloista oli vuonna 2011 kolmasosa, mikä on selvästi suurempi kuin väestöosuus. Pääkaupunkiseudulla onkin korkeampi tulotaso kuin muualla maassa. ELY-alueen molempien maakuntien %-osuudet ovat väestöosuuden luokkaa.

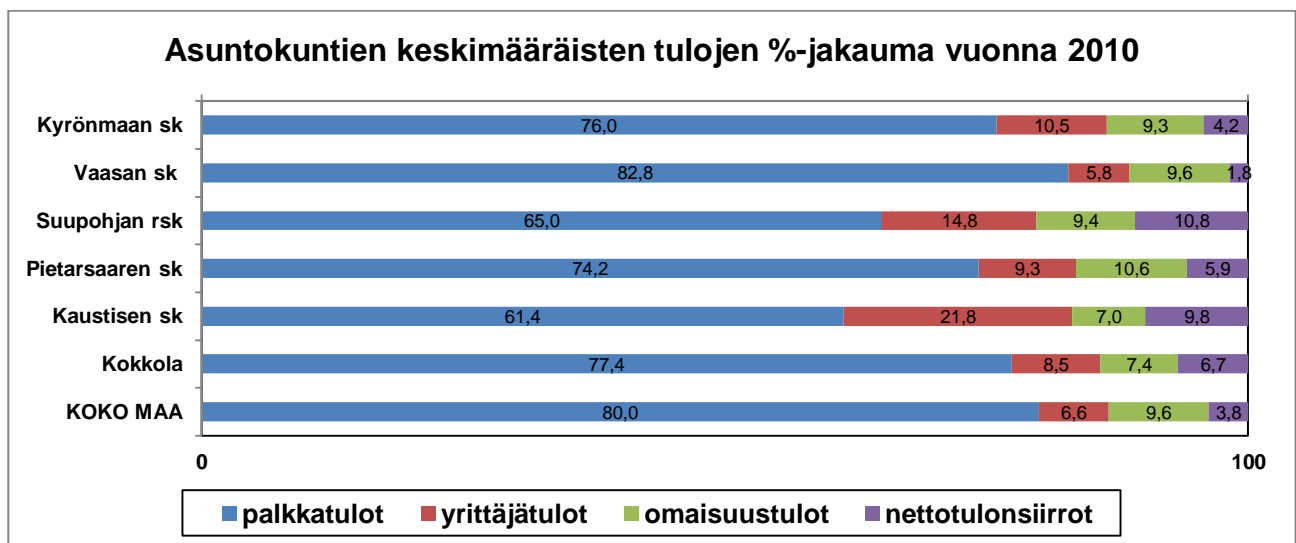
ETLA:n ennusteen mukaan käytettävissä olevat tulot kasvaisivat kaikissa maakunnissa vuosina 2012–2016. Pohjanmaa olisi maakuntien kärkipäässä ja Keski-Pohjanmaa jälkijoukossa. Selvästi heikointa kasvu olisi Ahvenanmaalla, jossa kuitenkin edellisellä viisivuotiskaudella kasvu oli kaikkein nopeinta. Keski-Pohjanmaalla tulot jopa laskivat mutta Pohjanmaalla kasvoivat neljänneksi nopeimmin. Koko maan kasvu parantuisi hieman.

ELY-alueen seutukunnissa asuinkuntien keskimääräiset tulot vaihtelevat varsin vähän koko maan keskitason molemmin puolin. Korkeimmat ne olivat vuonna 2010 Pietarsaaren sk:ssa ja alhaisimmat Suupohjan rannikon sk:ssa.

Seutukuntien tulorakenne on kuitenkin erilainen. Kaustisen sk:ssa turkistarhaus ja Suupohjan rsk:ssa lasinalaisviljely nostavat yrittäjätulojen %-osuutta. Palkkatulot muodostavat toki kaikissa seutukunnissa ja koko maassa valtaosan tuloista.

Yhteenveto

Tässä katsauksessa on käsitelty aluetalouksia mahdollisimman monipuolisesti väestön, yritysten, tuotannon ja työllisten näkökulmista eri aluetasoilla. Sekä mennyttä kehitystä että ennusteita tulevastakin on esitelty. Tärkeimpinä ennusteina on käytetty Tilastokeskuksen väestöennustetta tämän vuoden syyskuulta ja ETLA:n alue- ja toimialaennustetta tämän vuoden lokakuulta. Historiatilastot ovat pääasiassa Tilastokeskuksen StatFin-tilastokannasta ja TEM:n Toimiala Onlinesta.

Käsittelytapana on ollut se, että ensin on esitelty maakuntien %-muutosennusteita ja sitten ELY-alueen seutukuntien ja kuntien toteutuneita %-muutoksia. Aikajänne on vaihdellut muutamasta vuodesta vuosikymmeniin.

Maakuntien **väestöä** tarkasteltiin vuoteen 2020 saakka ulottuvan Tilastokeskuksen ennusteen avulla sekä kokonaisuutena että ikäluokittain. ELY-alueen molemmat maakunnat pärjäisivät ennusteen mukaan maakuntien joukossa hyvin. Useimmat Pohjois- ja Itä-Suomen maakunnat olisivat taantumiskierteessä. Pohjanmaa olisi parhaimpien joukossa ja Keski-Pohjanmaa keskitasoa. Alle 15-vuotiaiden ennusteessa Pohjanmaa olisi jopa ykkösenä. Molemmissa maakunnissa maassamuuton tappiollisuus on ollut ongelmana. Nettomaahanmuuton positiivisuus kompensoi sitä Pohjanmaalla yhä enemmän. Luonnollinen väestömuutos on kummassakin ollut positiivinen ja niin ennusteen mukaan jatkossakin.

ELY-alueen seutukunnista Vaasan-Kyrönmaan väestönkehitys olisi ennusteen mukaan myönteisintä. Työikäisten ja alle 15-vuotiaiden %-muutoksissa se on koko maan seutukuntien kärkeä. Pienet ja syrjäiset Kaustisen ja Suupohjan rannikon seutukunnat ovat kärsineet väestökadosta jo vuosikymmeniä ja sama trendi jatkuisi. Edellisen ongelmana on voimakas poismuutto ja jälkimmäisen luonnollisen väestömuutoksen negatiivisuus. Näiden seutukuntien muutamat kunnat ovatkin vuonna 2020 siinä tilanteessa, että huoltosuhde ylittää arvon sata eli passiiviväestöä on enemmän kuin aktiiviväestöä.

Taajamien väkiluvun muutoksia eriteltiin 30 vuoden ajanjaksolla 1980-2010. Siinä tuli selkeästi ilmi, että maamme on kaupungistunut vauhdilla ja että väestö on keskittynyt nimenomaan suurimpiin taajamiin. Samansuuntainen kehitys jatkuu: maamme väestö pakkautuu yhä tiiviimmin taajamiin. Eniten kasvavat pääkaupunkiseudun ja maakuntakeskuseutujen taajamat. Etäisempien kirjokylätaajamien palvelurakenne alkaa horjua, koska haja-asutusalueilta suuntautuva ostovoima ehtyy niiden autioituessa ja ikärakenteen muuttuessa vanhusvoittoiseksi. Tämä edelleen kiihdyttää suurempien seutujen ja niiden taajamien kasvua muuttoliikkeen suuntautuessa niihin. Edullinen ikärakenne lisää myös näiden alueiden väkilukua luonnollisen väestönkasvun ansiosta.

Pohjanmaan ELY-alueen molemmissa maakunnissa väestö on keskittynyt voimakkaasti suurimpaan taajamaan vaikka taajamissa asuvien %-osuus on koko maata alhaisempi. Maakuntien yhdyskuntarakennetta voidaankin luonnehtia polarisoituneeksi; toisaalta on ylivertainen urbaani keskus mutta toisaalta myös suhteellisen vahva agraariasutus.

Ulkomaaan kansalaisten määrä on kaksinkertaistunut miltei kaikissa maakunnissa 2000-luvulla; %-osuus oli vuonna 2011 Pohjanmaalla maakunnista kolmanneksi korkein ja Keski-Pohjanmaalla keskitasoa. ELY-alueen seutukunnissa selvästi korkein ulkomaalaisten %-osuus on Suupohjan rsk:ssa, joka sijoittuu koko maan seutukuntavertailussa neljänneksi. Sinne onkin muodostunut bosnialaisten oma yhdyskunta. Kyse on ollut alueen työvoimapulaa paikkaavasta työperäisestä maahanmuutosta, jota tarvitaan todennäköisesti yhä enenevässä määrin.

Seuraavaksi tarkasteltiin yrityskannan kehitystä vuosina 1995–2011. Koko yrityskannan kasvunopeus oli molemmissa ELY-alueen maakunnissa keskitasoa mutta rakennusalaalla huipputasoa, mikä kuvastaa tulevaisuudenuskoa. Pääpaino oli kuitenkin palvelualojen yritysten määrän kasvussa kaikissa maakunnissa. Se johtuu osittain siitä, että teollisuus on ulkoistanut aikaisemmin itse tuottamiaan palveluita. Pietarsaaren sk oli ELY-alueen seutukunnista koko yrityskannan ja useimpien päätoimialojen kasvun osalta vireintä aluetta. Suupohjan rannikon sk:ssa teollisuuden ja kaupan alan yritysten määrä jopa laski.

Yrittäjyysaste eli yritysten määrä sataa asukasta kohti oli molemmissa maakunnissa vain keskitasoa vaikka pohjalainen yritteliäisyys on maankuulua. Koko maan tason ylittivät Suupohjan rannikon ja Kaustisen seutukunnat, joiden kunnissa lasinalaisviljely ja turkistarhaus ovat merkittäviä elinkeinoja.

Koko bkt:n ja teollisuuden sekä palvelualojen bkt:n %-muutosennusteessa Pohjanmaa ja rakennusala Keski-Pohjanmaa sijoittuisi kärkisijoille. Maa- ja metsätalouden bkt kehittyisi kuitenkin molemmissa heikosti vaikka edellisvuosina kasvu oli nopeaa. Pohjanmaa oli vuonna 2011 teollistunein maakunta ja Keski-Pohjanmaa neljänneksi alkutuotantovaltaisinkin.

Edellinen viisivuotiskausi 2007–2011 oli erittäin suurten muutosten aikaa. Kansantalous kasvoi voimakkaasti vuosina 2007 ja 2008 mutta vuonna 2009 syöksyttiin globaaliin talouskriisiin, josta elpyminen alkoi vasta seuraavana vuonna. Pohjanmaa selvisi tästä myllerryksestä ainoana Manner-Suomen maakuntana plussalle; bkt kasvoi vuosina 2007–2011 pari prosenttia. Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla bkt romahti vastaavana aikana neljänneksellä. Keski-Pohjanmaalla laskua oli 14 prosenttia.

Globaali talouskriisi koetteli erityisesti vientiteollisuutta. Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa, Varsinais-Suomessa ja Keski-Pohjanmaalla teollisuuden bkt putosi yli puolella vuosina 2007–2011. Kasvua oli vain Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla. Vaasanseudun energiaklusterin ansiosta Pohjanmaa selviytyi siis parhaiten. Keski-Pohjanmaan suuri riippuvuus sinkin maailmanmarkkinahinnoista taas selittää teollisuuden bkt:n puolittumisen. Varsinkin elektroniikkateollisuus kärsi suuria tappioita tänä aikana.

Pohjanmaan koko bkt:n kasvusta kaksi kolmasosaa koostuisi teollisuuden tuotannosta ja siitä energiaklusterin toimialat kahmaisivat yhteensä kolme neljäsosaa ja klusterin sisällä sähkölaitteiden valmistus yksin lähes puolet koko teollisuuden bkt:n kasvusta. Keski-Pohjanmaalla yksityisten palvelujen osuus bkt:n kasvusta olisi suurempi mutta teollisuuden bkt:n lisäyksestä metallinjalostuksesta tulisi yli puolet.

Kaikkien työllisten %-muutosennusteessa molempien maakuntien sijoitus laskisi bkt-ennusteeseen verrattuna. Pohjanmaa olisi teollisuuden ja Keski-Pohjanmaa rakennusalan kovimpia kasvumaakuntia. Alkutuotannon työllisyys taas kärsisi pahimpia tappioita.

Pohjanmaan työllisten määrän kasvu keskittyisi selvästi kolmelle toimialalle: yrityspalveluihin, terveys- ja sosiaalipalveluihin sekä sähkölaitteiden valmistukseen. Työpaikkoja karsiutuisi eniten maa- ja metsätaloudesta, sekä informaatio- ja viestintäalalta ja rahoitus- ja vakuutustoiminnasta.

Keski-Pohjanmaalla eniten kasvua olisi niin ikään yrityspalveluissa ja terveys- ja sosiaalipalveluissa mutta myös rakennusala. Pahiten pienenisivät maa- ja metsätalouden ohella metallinjalostuksen työpaikat, jotka molemmat ovat maakunnan aluetalouden ydintä.

Pohjanmaan työllisten määrän kokonaiskasvuksi ETLA ennustaa vuosina 2012–2016 vajaat seitsemän sataa ja Keski-Pohjanmaalle runsaat sata. Valtion taloudellinen tutkimuslaitos (VATT) ennusti vuonna 2011 Pohjanmaan työvoimatarpeen kasvavan vuoteen 2025 mennessä 1 500 ja Keski-Pohjanmaalla 900 henkilöllä. EU:n tuore ennuste päättyy siihen, että jäsenmaiden talouden kasvu pysyy varsin vaatimattomana vielä usean vuoden ajan. IMF:n mukaan Kiinan ja Intian kasvu jatkuu hyvänä mutta EU-maissa kasvu jää pariin prosenttiin seuraavinakin vuosina. Se ei riitä työllisyyden kohentumiseen. Vaasanseudun kehitysyhtiö (VASEK) on silti ottanut visiokseen kymmenen tuhatta uutta työpaikkaa pelkästään energiaklusteriin kymmenessä vuodessa!

Bkt:n ja työllisten %-muutosennusteiden vertailu paljastaa, miten talouden tuottavuus kehittyisi. Päätoimialoista tuottavuus paranisi eniten teollisuudessa, koska bkt:n reaalikasvu olisi toistakymmentä prosenttia mutta työllisten määrä koko maassa vähenisi ja Pohjanmaallakin kasvaisi vain hiukkasen. Vähiten tuottavuus tehostuisi julkisissa ja muissa palvelussa.

Teollisuuden toimialoista selvästi suurin tuottavuuden kasvu tulisi koko maassa ja Pohjanmaalla sähkölaitteiden ja elektroniikan valmistuksessa ja Keski-Pohjanmaalla metallinjalostuksessa. Palveluiden paras tuottavuuskehitys olisi rahoitus- ja vakuutusala sekä kuljetus- ja varastointialalla, joissa työllisyys laskisi molemmissa maakunnissa vaikka bkt kasvaisi toistakymmentä prosenttia. Päinvastaisia palvelualoja olisivat terveys- ja sosiaalipalvelut sekä julkinen hallinto, joissa työllisten %-kasvu olisi nopeampaa kuin bkt:n %-kasvu. Tuottavuus siis heikkenisi näillä suurilla työllistävillä toimialoilla edelleen.

ELY-alueen seutukuntien työllisyys koheni vuosina 2007–2011 ainoastaan Vaasan seudulla mutta sielläkin teollisuus karsi työpaikkojaan. Rakennusala ja palvelut työllistivät paremmin. Suupohjan rannikon sk:ssa kuitenkin kaikki päätoimialat vähensivät työvoimaansa, teollisuus jopa joka neljän. Kuntatasolla työpaikkatappioissa erottuivat Keskinen ja Lestijärvi, joissa oli kyse yksittäisen teollisuuslaitoksen lopettamisesta.

Kun kunnan työpaikkojen määrä jaetaan kunnassa asuvien työllisten määrällä ja suhde kerrotaan sadalla, saadaan selville kunnan työpaikkaomavaraisuus. Se kuvastaa työvoiman alueellisen kysynnän kohdentumista. Vuonna 2010 kuntia, joissa työpaikkojen määrä ylitti asuvien työllisten määrän, oli Pohjanmaalla vain muutama, suurimpina Vaasa ja Pietarsaari. Niiden lähikunnat ovatkin hyvin riippuvaisia näiden työpaikkakeskusten työvoiman kysynnästä. Erityisen voimakas tämä riippuvuussuhde on Luodossa, Laihiolla, Mustasaarella ja Vähässäkyrössä.

Vähänkyrön liittyminen Vaasan ensi vuoden alusta onkin tässä mielessä hyvin luontevaa; kyse on samasta työssäkäyntialueesta, johon kuuluvat myös Mustasaari ja Laihia. Luoto suuntautuu puolestaan vielä kiinteämmin Pietarsaaren työssäkäyntialueeseen.

Työttömyysaste-ennusteissa Pohjanmaa oli kärkisijoilla ja Keski-Pohjanmaa maakuntien keskikaartia. Tämän ennusteen valossa mitään työvoimapulaa ei lähivuosina missään maakunnassa ole tulossa pienintä Ahvenanmaata lukuun ottamatta, jossa se on jo todellisuutta. Viiden prosentin työttömyysastetta pidetään täystyöllisyyden rajana eikä mikään muu maakunta yltäisi siihen ennusteen mukaan vuonna 2016.

Meneillään on kuitenkin historiallinen murros, kun työikäisten määrä laskee ja eläkeikäisten kasvaa voimakkaasti samaan aikaan. Tästä on ennustettu seuraavan vaikea työvoimapula mutta vuosien 2008–2009 globaali talouskriisi ja nykyinen eurokriisi näyttävät vähentävän sen todennäköisyyttä, koska työvoiman kysyntä pysynee varsin vaatimattomana, työttömyyden on jopa ennustettu kääntyvän kasvuun. Toinen syy työvoimapulan väistymiseen tai siirtymiseen on suurten ikäluokkien pysyminen työelämässä odotettua pitempään. Niinpä 55–64 -vuotiaiden työllisyysasteet ovat Suomessa nousseet viime vuosina todella paljon ja ovat lähestyneet Ruotsin tasoa.

ELY-alueen seutukuntien työttömyysasteet olivat viime syyskuun lopussa kaikki alhaisempia kuin koko maassa. Kolme sijoittuu seutukuntavertailussa kärkikymmenikköön, Suupohjan rsk olisi jopa täystyöllisyytilanteessa. Pohjanmaan kunnissa oli vieläkin matalampia työttömyysasteita syyskuun lopussa, pari jopa alle kolmen prosentin.

Työllisyysasteen ennustetaan nousevan kaikissa maakunnissa ja näin osaltaan pienentävän pulaa työvoimasta. Todennäköistä kuitenkin on, että osaavasta työvoimasta syntyy joillakin kasvualoilla lähivuosina niukkuutta. Ensimmäisenä sen joutuvat kohtaamaan ne alueet, joissa jo nyt ollaan täystyöllisyytilanteessa.

ETLA:n ennusteen mukaan käytettävissä olevat tulot kasvaisivat kaikissa maakunnissa vuosina 2012–2016. Pohjanmaa olisi maakuntien kärkipäässä ja Keski-Pohjanmaa jälkijoukossa. Koko maan kasvu parantuisi hieman. ELY-alueella Kaustisen ja Suupohjan rannikon seutukunnissa korostuivat vuonna 2010 yrittäjätulot turkistarhauksesta ja lasinalaisviljelystä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että ELY-alueen molemmat maakunnat ovat selvinneet ja pärjäävät ennusteiden mukaan jatkossakin varsin hyvin muihin maakuntiin verrattuna. Seutukuntatasolla on kuitenkin havaittavissa polarisaatiota suurten työssäkäyntikeskusten hyväksi syrjäisten seutukuntien kustannuksella niin koko maassa kuin maakunnissakin. Tämä tendenssi tulee todennäköisesti vain voimistumaan kuluvalle vuosikymmenellä.

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 117/2012				
Vasruualue Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri				
Tekijät Peltola,Olli		Julkaisu-aika marraskuu 2012		
		Kustantaja Julkaisija Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja Euroopan sosiaalirahasto (ESR)		
Julkaisun nimi Pohjanmaan aluetaloustarkastus				
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä katsauksessa on käsitelty aluetalouksia mahdollisimman monipuolisesti väestön, yritysten, tuotannon ja työllisten näkökulmista eri aluetasoilla. Sekä mennyttä kehitystä että ennusteita tulevista on esitelty. Tärkeimpinä ennusteina on käytetty Tilastokeskuksen väestöennustetta tämän vuoden syyskuulta ja ETLA:n alue- ja toimialaennustetta tämän vuoden lokakuulta. Historiatilastot ovat pääasiassa Tilastokeskuksen StatFin-tilastokannasta ja TEM:n Toimiala Onlinesta.</p> <p>Käsittelytapana on ollut se, että ensin on esitelty maakuntien %-muutosennusteita ja sitten ELY-alueen seutukuntien ja kuntien toteutuneita %-muutoksia. Aikajänne on vaihdellut muutamasta vuodesta vuosikymmeniin.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan todeta, että ELY-alueen molemmat maakunnat ovat selvinneet ja pärjäävät ennusteiden mukaan jatkossakin varsin hyvin muihin maakuntiin verrattuna. Seutukuntatasolla on kuitenkin havaittavissa polarisaatiota suurten työssäkäyntikeskusten hyväksi syrjäisten seutukuntien kustannuksella niin koko maassa kuin maakunnissakin. Tämä tendenssi tulee todennäköisesti vain voimistumaan kuluvalle vuosikymmenelle.</p>				
Asiasanat (YSA:n mukaan) aluetalous, aluekehitys, aluerakenne				
ISBN (painettu) 978-952-257-670-5	ISBN (PDF) 978-952-257-671-2	ISSN-L 2242-2846	ISSN (painettu) 2242-2846	ISSN (verkkopainettu) 2242-2854
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-671-2	Kieli suomi	Sivumäärä 70
Julkaisun myyntijakaja Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, PL 131, 65101 Vaasa, olli.peltola@ely-keskus.fi				
Kustannuspaikka ja aika Vaasa 2012			Painotilo Kopijyvä Oy / Jyväskylä	

PRESENTATIONSBLAD

Publikationens serie och nummer Rapporter 117/2012				
Ansvarsområde Närings-, arbetskraft, kompetens och kultur				
Författare Peltola, Olli		Publiceringsdatum november 2012		
		Utgivare Förläggare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten		
		Projektets finansör uppdragsgivare Europeiska socialfonden (ESF)		
Publikationens titel Pohjanmaan aluetaloustilasto (Regionalekonomisk översikt i Österbotten)				
Sammandrag <p>I denna översikt har de olika områdena behandlats så mångsidigt som möjligt på de olika regionala nivåerna och ur följande synvinklar: befolkning, företag, produktion och antal sysselsatta. Både utveckling som skett och prognoser om den framtida utvecklingen presenteras. De viktigaste prognoserna som använts är Statistikcentralens befolkningsprognos från september detta år och ETLA:s regionala och branschvisa prognos från oktober detta år. Den historiska statistiken är huvudsakligen från Statistikcentralens StatFin-statistiska databas och arbets- och näringsministeriets Toimiala Online.</p> <p>Behandlingssättet har varit att först behandla procentförändringarna i landskapen och sedan de förverkligade procentförändringarna inom de ekonomiska regionerna för närings-, trafik- och miljöcentralområdet och kommunerna. Tidsperspektivet har varierat från några år till flera årtionden.</p> <p>Som slutsats kan man konstatera att enligt prognoserna har de båda landskapen inom närings-, trafik- och miljöcentralens område klarat sig ganska bra och klarar sig fortsättningsvis bra jämfört med övriga landskap. Vad de ekonomiska regionerna beträffar kan man dock konstatera polarisationer som gynnar de stora pendlingscentren, på bekostnad av de mera avlägsna ekonomiska regionerna, både i hela landet och i landskapen. Denna tendens kommer sannolikt bara att öka under det innevarande årtiondet.</p>				
Nyckelord (enligt Allärs) Teksti				
ISBN (tryckt) 978-952-257-670-5	ISBN (PDF) 978-952-257-671-2	ISSN-L 2242-2846	ISSN (tryckt) 2242-2846	ISSN (webbpublikation) 2242-2854
WWW www.ely-centralen.fi/publikationer/		URN URN:ISBN:978-952-257-671-2		Språk finska
Sidantal 70				
Beställningar Närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten, PB 131, 65101 Vasa, olli.peltola@ely-keskus.fi				
Förläggningsort och datum Vasa 2012			Tryckeri Kopijyvä Oy / Jyväskylä	

Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan ennakointiohjelmat

Ohjelmia rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto (ESR) ja niitä toteutetaan oman tuotannon hankkeena Pohjanmaan ELY-keskuksessa ohjelmakaudella 2007-2013. Projektipäällikkönä toimii Olli Peltola, joka on myös laatinut tämän aluetaloussatsauksen.

Ennakointiohjelmien tavoitteena on tuottaa tietoperustaa erityisesti työvoima- ja elinkeinopoliittiselle mutta myös muulle päätöksenteolle ja toimintastrategian hiomiselle: menneen kehityksen analysointi sekä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin alueellinen ennakointi.

Projektin tuottamaa aineistoa on saatavissa projektipäälliköltä suoraan:

Olli Peltola, olli.peltola@ely-keskus.fi

tai maakuntien tilasto- ja ennakointisivuilta internetistä:

www.obotnia.fi, www.keski-pohjanmaa.fi

RAPORTTEJA 117 | 2012
POHJANMAAN ALUETALOUSATSAUS

Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-670-5 (painettu)
ISBN 978-952-257-671-2 (PDF)

ISSN-L 2242-2846
ISSN 2242-2846 (painettu)
ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-671-2

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto